

LUKANIN

NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ

GİRİŞ

«*Lukanın nəql etdiyi Müjdə*» İsa Məsihi həm İsrailin, həm də bütün bəşəriyyətin vəd olunmuş Xilaskarı olaraq təqdim edir. Luka yazır ki, İsa «fəqirlərə müjdəni bildirmək üçün» göndərilmişdi. Bu Müjdə insan ehtiyaclarını aradan qaldırma yollarını göstərən və insanların qayğısına qalan fikirlərlə doludur. Lukanın nəql etdiyi Müjdənin xüsusi keyfiyyətlərindən biri də burada olan sevinc əhval-ruhiyyəsidir. Bu, xüsusilə, Müjdənin başlanğıcında İsanın gəlişini və sonda İsanın göyə qaldırılmasını bəyan edən fəsillərdə təsvir olunur. İsanın göyə qaldırılmasından sonra məsihçi imanının artıb-yayılması həmin müəllif tərəfindən «*Həvarilərin İşləri*» kitabında yazılmışdır.

Buraya daxil olan iki hissə (1-2 və 9-19-cu fəsillər) yalnız bu kitabda təsvir olunur. Onlardan biri mələklərin nəğməsi və İsa anadan olanda çobanların Onun yanına gəlməsidir. Bu hissələrə həmçinin yeniyetmə İsanın məbəddə olması, xeyirxah Samariyalı və itmiş oğul məsəlləri də daxildir.

Bu Müjdədə dua, Müqəddəs Ruhun fəaliyyəti, İsanın xidmətində qadınların rolu və Allahın günahları bağışlaması xüsusilə vurğulanır.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-4 Kitabın Teofilə həsr olunması
- 1:5–2:52 Vəftizçi Yəhyanın və İsa Məsihin doğulması
- 3:1-20 Vəftizçi Yəhyanın xidməti
- 3:21–4:13 İsanın vəftizi və sınağa çəkilməsi
- 4:14–9:50 İsanın Qalileyada ictimai xidməti
- 9:51–19:27 Qalileyadan Yerusəlimə
- 19:28–23:56 Yerusəlimdəki son günlər
- 24:1-53 Rəbbin dirilməsi, görünməsi və göyə qaldırılması

Kitabın Teofilə həsr olunması

1 ¹Hörmətli Teofil, çoxları aramızda baş vermiş hadisələrin tarixçəsini yazmağa cəhd göstərib. ²Əvvəldən bəri Kəlamı öz gözləri ilə görənlər və Ona xidmət edənlər bu hadisələri bizə nəql etdiyi kimi ³mən də əvvəlcədən hər şeyi diqqətlə araşdırıb bunları sənə ardıcılıqla yazmağı münasib bildim. ⁴Belə ki sən öyrəndiyin şeylərin doğru olduğunu biləsən.

Vəftizçi Yəhyanın doğulması əvvəlcədən bildirilir

⁵Yəhudeya padşahı Hironun dövründə Aviya bölüyündən^a olan Zəkəriyyə adlı bir kahin var idi. Arvadı da Harun nəslindən idi, adı Elizavet idi. ⁶Onların hər ikisi Allahın gözündə saleh idi və Rəbbin qoyduğu əmr və qaydaların hamısına nöqsansız əməl edirdilər. ⁷Amma Elizavet sonsuz olduğuna görə onların övladı yox idi. Hər ikisinin yaşı çox idi.

⁸Bir gün Zəkəriyyə öz bölüyünün növbəsində Allahın önündə kahinlik xidmətini icra edirdi. ⁹Rəbbin məbədinə daxil olub buxur yandırmaq üçün kahinlik adətinə görə atılan püsk ona düşdü. ¹⁰Buxur yandırma zamanı bütün camaat məbəddən kənarında dua edirdi. ¹¹Bu vaxt Rəbbin bir mələyi buxur qurbangahının sağında durub Zəkəriyyəyə göründü. ¹²Zəkəriyyə bunu görüb təlaşa düşdü və çox qorxdı. ¹³Mələk isə ona dedi: «Qorxma, Zəkəriyyə! Sənin duan eşidildi. Arvadın Elizavet sənə bir oğul doğacaq. Sən də onun adını Yəhya^b qoy. ¹⁴Sən sevinib şadlanacaqsan. Çox adam onun dünyaya gəlməsinə görə sevinəcək. ¹⁵Çünkü o, Rəbbin gözündə böyük olacaq. O, şərab və başqa kefləndirici içki içməyəcək; hələ ana bətnində olarkən Müqəddəs Ruhla dolu olacaq. ¹⁶O, İsrail övladlarının çoxunu Allahı Rəbb tərəfə döndərəcək. ¹⁷^dAtaların ürəklərini övladlarına, itaətsiz adamları salehlərin düşüncə tərzinə yönəltmək və Rəbbə hazırlanmış xalqı yetişdirmək üçün İlyasın ruhu və qüdrəti ilə Rəbbin önündə gedəcək». ¹⁸Zəkəriyyə mələyə dedi: «Mən bunu necə bilərəm? Axı mən çox yaşlıyam, elə arvadımın da yaşı ötüb». ¹⁹^eMələk ona cavab verdi: «Mən Allahın önündə dayanan Cəbrayıl və səninlə danışmış bu müjdəni sənə çatdırmaq üçün göndərilmişəm. ²⁰Budur, vaxtında həyata keçəcək sözlərimə inanmadığına görə bu yerinə yetən günədək sən lal olub danışa bilməyəcəksən».

²¹Bu vaxt camaat Zəkəriyyəni gözləyirdi və onun məbəddə ləngiməsinə heyrət edirdi. ²²O isə məbəddən çıxıb xalqla danışa bilmədi. Onlar da Zəkəriyyənin məbəddə görüntü gördüyünü başa düşdülər. Zəkəriyyə xalqa işarə edirdi və lal olaraq qaldı.

^a 1:5 *Aviya bölüyü* – məbəd ibadətində xidmət edən kahinlərin 24 bölüyündən biri idi. Bax: 1Saln. 24:10. ^b 1:13 *Yəhya* – ibrani dilində *Rəbb lütf edir*. ^c 1:15 Say. 6:3 ^d 1:17 Mal. 4:5-6 ^e 1:19 Dan. 8:16; 9:21

²³Zəkəriyyə xidmət vaxtı qurtaranda evinə qayıtdı. ²⁴Bu vaxtdan sonra arvadı Elizavet uşağa qaldı və beş ay evindən çıxmadı. ²⁵O deyirdi: «Bunu mənim üçün Rəbb etdi. Bu vaxt O mənə nəzər salıb məni el arasında xəcalətdən qurtardı».

İsanın doğulması əvvəlcədən bildirilir

^{26f}Elizavetin hamiləliyinin altıncı ayında mələk Cəbrayıl Allah tərəfindən Qalileyadakı Nazaret adlanan şəhərə, ²⁷Davudun nəslindən olan Yusuf adlı bir kişiyyə nişanlanan bakirə qızın yanına göndərildi. Həmin qızın adı Məryəm idi. ²⁸Mələk onun yanına gəlib dedi: «Salam, ey lütfə nail olmuş qız! Rəbb səninlədir». ^g²⁹Məryəm bu sözlərdən tam lərzəyə gəldi və ürəyində bu salamın nə demək olduğu barədə düşünməyə başladı. ³⁰Mələk ona dedi: «Qorxma, Məryəm, çünki sən Allahın lütfünə nail oldun. ³¹^hSən hamilə olub bir Oğul doğacaqsan. Onun adını İsa qoy. ³²ⁱO, böyük olacaq və Haqq-Taalanın Oğlu adlanacaq. Rəbb Allah Ona atası Davudun taxtını verəcək. ³³O, Yaqub nəslinin üzərində əbədi olaraq Padşah olacaq və Onun Padşahlığının sonu olmayacaq». ³⁴Məryəm mələyə dedi: «Bu necə olacaq? Mən heç kişi üzü görməmişəm». ³⁵Mələk cavabında ona dedi: «Müqəddəs Ruh sənin üzərinə enəcək, Haqq-Taalanın qüdrəti üstünə kölgə salacaq. Buna görə də doğulacaq müqəddəs Övlad Allahın Oğlu adlanacaq. ³⁶Bax qohumun Elizavetin də yaşlı vaxtında bətninə oğlan uşağı düşüb. Onu sonsuz adlandırırdılar, amma o artıq altı aydır ki, hamilədir. ^{37j}Çünki Allah üçün mümkün olmayan şey yoxdur». ³⁸Onda Məryəm dedi: «Mən Rəbbin quluyam, qoy mənə sənin dediyin kimi olsun». Mələk onu tərk edib getdi.

Məryəmlə Elizavetin görüşü

³⁹O vaxt Məryəm tələsik qalxıb Yəhudanın dağlıq bölgəsindəki bir şəhərə yollandı. ⁴⁰O, Zəkəriyyənin evinə girib Elizaveti salamladı. ⁴¹Elizavet Məryəmin salamını eşidəndə bətnindəki körpə tərpəndi. Elizavet də Müqəddəs Ruhla dolub ⁴²uca səslə çıxırdı: «Sən qadınlar arasında xeyir-dualısan, sənin bətninin bəhrəsi də xeyir-dualıdır! ⁴³Bu necə oldu ki, Rəbbimin anası yanına gəlib? ⁴⁴Bax sənin salamının səsi qulağıma çatanda bətnimdəki körpə sevinclə tərpəndi. ⁴⁵Rəbbin ona dediyi sözlərin yerinə yetəcəyinə inanan qadın nə bəxtiyardır!»

Məryəmin həmd ilahisi

⁴⁶^kMəryəm isə dedi:

⁴⁷«Qəlbim Rəbbi ucaldır,

^f 1:26-27 Mat. 1:18 ^g 1:28 Rəbb səninlədir – bəzi əlyazmalarda Rəbb səninlədir. Sən qadınlar arasında xeyir-dualısan (Luka 1:42). ^h 1:31 Mat. 1:21 ⁱ 1:32-33 2Şam. 7:12-16; Yeş. 9:7 ^j 1:37 Yar. 18:14 ^k 1:46-55 1Şam. 2:1-10

- Ruhum Xilaskarım Allaha görə şadlanır,
 48 Çünki O Öz qulunun yazıq halını gördü.
 Bundan sonra bütün nəsillər məni bəxtiyar sayacaq,
 49 Çünki Qadir Olan mənim üçün böyük işlər etdi,
 Onun adı müqəddəsdir!
 50 Onun mərhəməti də nəsildən-nəslə
 Ondən qorxanlara göstərilər.
 51 O, qolu ilə qüdrətli işlər gördü,
 Ürəklərində qürurla düşünənləri pərən-pərən saldı.
 52 Hökmdarları taxtlarından endirdi,
 Məzlumları yüksəltdi.
 53 Acları nemətlərlə doydurdu,
 Varlıları isə əliboş yola saldı.
 54-55 'Rəbb qulu İsrailin imdadına çatdı,
 Ata-babalarımıza vəd etdiyi kimi
 İbrahimə və onun nəslinə əbədilik
 Mərhəmət göstərməyi yada saldı».
 56 Məryəm Elizavetin yanında üç aya yaxın qalıb evinə qayıtdı.

Vəftizçi Yəhyanın doğulması

57 Elizavetin doğmaq vaxtı çatdı. O, bir oğlan doğdu. 58 Onun qohum-qonşuları Rəbbin ona böyük mərhəmət göstərdiyini eşidəndə onunla birgə sevindilər. 59^m Səkkizinci gün körpəni sünnət etməyə gəldilər. Ona atası Zəkəriyyənin adını qoymaq istədilər. 60 Körpənin anası isə dedi: «Yox, onun adı Yəhya olacaq». 61 Ona dedilər: «Axı qohumların arasında belə adı olan bir kəs yoxdur». 62 Körpənin atasından körpəyə nə ad qoyulmasını işarə ilə soruşdular. 63 O, bir yazı lövhəciyi istəyib yazdı: «Onun adı Yəhyadır». Hamı heyrətə gəldi. 64 Həmin o anda Zəkəriyyənin dili açıldı. O, Allaha alqış etməyə başladı. 65 Qonşuların hamısı qorxuya düşdü. Bütün bu hadisələr haqqında Yəhudəyanın dağlıq bölgəsinin hər yerində danışurdılar. 66 Bu barədə eşidən hər bir kəs fikrə gedib deyərdi: «Bu körpə böyüyüb nə olacaq?» Çünki Rəbbin əli onun üzərində idi.

Zəkəriyyənin peyğəmbərliyi

- 67 Körpənin atası Zəkəriyyə Müqəddəs Ruhla dolub belə peyğəmbərlik etdi:
 68 «Alqış olsun İsrailin Allahı Rəbbə!
 Çünki Öz xalqına nəzər salıb onları satın aldı.
 69 O, qulu Davudun nəsindən
 Bizə qüdrətli Xilaskar yetirdi.»

¹ 1:54-55 Yar. 17:7 ^m 1:59 Lev. 12:3

- 70 Qədimdən bəri Öz müqəddəs peyğəmbərlərinin vasitəsilə bildirdiyi kimi
- 71 Düşmənlərimizdən və bizə nifrət edənlərin əlindən bizi xilas etdi.
- 72 Beləcə ata-babalarımıza mərhəmət göstərib
Öz müqəddəs Əhdini xatırladı.
- 73 Atamız İbrahimə and içdiyini kimi
Bizə elə güc verdi ki,
- 74-75 Düşmənlərimizin əlindən qurtulub
Həyatımız boyu qorxmadan Rəbbin önündə
Müqəddəslik və salehliklə Ona ibadət edək.
- 76 ^jEy körpə, sən Haqq-Taalanın peyğəmbəri adlanacaqsan,
Çünki Rəbbin önündə gedəcəksən,
Onun yolunu hazırlayacaqsan.
- 77 Onun xalqına günahlarının bağışlanması ilə
Xilas olunmaları barədə bildirəcəksən.
- 78 ^pΑχι Allahımızın ürəyi mərhəmətlidir,
Onun bu mərhəmətinə görə
Ucalarda bizim üçün Günəş^q doğacaq ki,
- 79 Zülmətdə və ölüm kölgəsində oturanların üzərinə nur saçsın,
Ayaqlarımızı sülh yoluna yönəlsin».
- 80 Körpə isə böyüyüb ruhən qüvvətlənirdi və İsrail xalqına görünən günədək çöldə qaldı.

İsanın doğulması

(Mat. 1:18-25)

2 ¹O günlərdə qeysər Avqust bütün Roma ölkəsi üçün siyahıyaalma keçirmək barəsində fərman verdi. ²Bu ilk siyahıyaalma Kirini Suriyanın valisi olanda keçirilmişdi. ³Hamı siyahıya alınmaq üçün öz şəhərinə yollandı.

⁴Yusif də Davudun əsil-nəslindən olduğuna görə Qalileyanın Nazaret şəhərindən çıxıb Yəhudeyaya, Davudun şəhəri olan Bet-Lexemə yollandı. ⁵O oraya hamilə olan nişanlısı Məryəmlə birlikdə siyahıya alınmaq üçün getdi. ⁶Onlar orada olarkən Məryəmin doğuş vaxtı çatdı. ⁷O, ilk Oğlunu doğdu. Körpəni bələyib axura qoydu, çünki qonaq evində onlara yer tapılmadı.

Mələklər çobanlara xoş xəbər verir

⁸O ərazidə sürülərinin yanında gecə növbəsini çəkən çobanlar var idi. Onlar çöldə gecələyirdi. ⁹Birdən Rəbbin bir mələyi onların qarşısında zühur etdi və Rəbbin ehtişamı onların üzərinə nur saçdı. Çobanları

ⁿ 1:69 *Bizə qüdrətli Xilaskar yetirdi* – hərfi tərcümədə *Bizə xilas buyuzunu qaldırdı*.

^j 1:76 Mal. 3:1 ^p 1:78-79 Yeş. 9:2 ^q 1:78 *Günəş* – yəni Məsih.

böyük qorxu bürüdü. ¹⁰Mələk onlara dedi: «Qorxmayın! Mən sizə bütün xalqı çox sevindirəcək bir Müjdə gətirmişəm. ¹¹Bu gün Davudun şəhərində sizin üçün Xilaskar doğuldu. Bu, Rəbb Məsihdir. ¹²Sizə əlamət bu olacaq: axurda yatan bələnməmiş Körpə tapacaqsınız». ¹³Qəflətən mələyin yanında Allaha həmd edən çoxsaylı səmavi ordu göründü. Onlar belə deyirdi:

¹⁴«Ən ucalarda Allaha izzət,

Yer üzündə Onun razı olduğu insanlara sülh olsun!»

¹⁵Mələklər çobanları tərək edib göyə qalxandan sonra onlar bir-birinə dedi: «Gəlin Bet-Lexemə gedək və Rəbbin bizə bildirdiyi bu baş vermiş hadisəni görək». ¹⁶Onlar tələsik getdilər. Məryəmi, Yusifi və axurda yatan Körpəni tapdılar. ¹⁷Çobanlar Körpəni görəndə Onun haqqında onlara nəql edilənləri bildirdilər. ¹⁸Bunu eşidənlərin hamısı çobanların sözlərindən heyrətə gəldi. ¹⁹Məryəm isə bütün bu şeyləri dərin düşüncəyə öz ürəyində saxlayırdı. ²⁰Çobanlar bütün gördükləri və eşitdiklərinə görə Allaha izzətləndirib həmd edərək geri qayıtdılar. Çünki hər şey onlara söylənən kimi baş vermişdi.

İsanın sünnəti və Allaha həsr edilməsi

²¹rSəkkizinci gün Körpənin sünnət olunması vaxtı gələndə Onun adını İsa qoydular. Bu ad ona ana bətninə düşməzdən əvvəl mələk tərəfindən verilmişdi.

²²sMusanın Qanununa görə paklanma dövrü tamamlanandan sonra Yusiflə Məryəm Körpəni Rəbbə həsr etmək üçün Yerusəlimə gətirdilər, ²³t necə ki Rəbbin Qanununda yazılıb: «Bətdən ilk doğulan bütün oğlanlar Rəbb üçün müqəddəs sayılsın». ²⁴Həmçinin onlar qurban təqdim etdilər, necə ki Rəbbin Qanununda əmr olunub: «İki qumru quşu yaxud iki göyərçin balası».

Şimeonun Allaha alqış duası

²⁵O vaxt Yerusəlimdə Şimeon adlı bir adam var idi. O, saleh və mömin idi. İsrailə təsəlli veriləcəyini gözləyirdi və Müqəddəs Ruh onun üzərində idi. ²⁶Müqəddəs Ruh ona əvvəlcədən açıqlamışdı ki, o, Rəbbin Məsihini görməyincə ölməyəcək. ²⁷Beləliklə, Şimeon Ruhdan ilham alıb məbədə gəldi. Körpənin ata-anası Qanunda qoyulan adətə əməl etmək üçün Körpə İsanı məbədə gətirəndə ²⁸Şimeon Körpəni qucağına götürdü və Allaha alqış edərək belə dedi:

²⁹«Ey Pərvərdigar, indi Sənin sözüə görə

Mən – Sənin qulun arxayın olə bilərəm.

³⁰⁻³² «Çünki bütün xalqların gözləri önündə hazırladığın xilas,

r 2:21 Lev. 12:3; Luka 1:31 s 2:22-24 Lev. 12:6-8 t 2:23 Çıx. 13:1-2,12

Millətlərə aşkar edən nuru,
Xalqın İsrail üçün də izzəti
Öz gözlərimlə gördüm».

³³ Körpənin ata-anası Onun barəsində deyilən sözlərə görə heyrətə gəlmişdi. ³⁴ Şimeon onlara xeyir-dua verib Körpənin anası Məryəmə belə dedi: «Bu Körpə İsraildə bir çox adamın yixılmasının ya ucalmasının səbəbkarı və insanların rədd etdiyi bir əlamət olmaq üçün təyin olunub. ³⁵ Sənin köksünə isə sanki qılınc saplanacaq. Bütün bunlar bir çoxlarının qəlbindəki fikirlərin aşkara çıxması üçün olacaq».

Xannanın peyğəmbərliyi

³⁶ Orada Aşer qəbiləsindən olan Penuel qızı Xanna adlı qadın peyğəmbər də var idi. O, çox yaşlı idi. Gənc yaşında ərə getmiş, əri ilə yeddi il yaşayıb dul qalmışdı. ³⁷ Bu, səksən dörd yaşında dul qadın idi. O, məbədi tərk etmirdi və oruc tutub dua edərək gecə-gündüz Rəbbə ibadət edirdi. ³⁸ Xanna da bu zaman yaxınlaşdı və Allaha şükür edərək Yerusəlimin satın alınmasını gözləyən bütün adamlara Körpə İsa barədə nəql etməyə başladı.

Nazaretə qayıtma

³⁹ Yusiflə Məryəm Rəbbin Qanununa əsasən hər şeyi icra edib qurtardıqdan sonra Qalileyaya – öz şəhərləri olan Nazaretə qayıtdı. ⁴⁰ Uşaq böyüyür, qüvvətlənir və hikmətdə yetkinləşirdi. Allahın lütfü də Onun üzərində idi.

Yeniyetmə İsa məbəddə

⁴¹ Hər il İsanın ata-anası Pasxa bayramında Yerusəlimə gedərdi. ⁴² İsanın on iki yaşı tamam olanda onlar bayram adətində görə yenə ora getdilər. ⁴³ Bayram qurtarandan sonra onlar evə yollandılar. Amma yeniyetmə İsa Yerusəlimdə qaldı, onun ata-anasının isə bundan xəbəri yox idi. ⁴⁴ Onlar İsanın səyyahlar dəstəsi içində getdiyini düşünürdülər. Amma bir günlük yolu gedəndən sonra Onu dostların və qohumların arasında axtarmağa başladılar. ⁴⁵ Onu tapmadılar və axtara-axtara Yerusəlimə qayıtdılar. ⁴⁶ Üç gündən sonra Onu məbəddə tapdılar. İsa müəllimlər arasında oturmuşdu və onlara qulaq asır, suallar verirdi. ⁴⁷ Onu dinləyən hər kəs Onun zəkasına və verdiyi cavablara mat qalırdı. ⁴⁸ Ata-anası Onu görüb təəccübləndi. İsanın anası Ona dedi: «Oğlum, bu nədir başımıza gətirdin? Atanla mən nigaran qalıb səni axtarırdıq». ⁴⁹ İsa onlara cavab verdi: «Məni nə üçün axtarırdınız? Məgər bilmirdiniz ki, Mən Atamın evində olmalıyam?» ⁵⁰ Amma onlar Onun nə demək

^u 2:30-32 Yeş. 42:6-7; 49:6; 52:10 ^v 2:39 Mat. 2:23 ^w 2:41 Çıx. 12:1-27; Qanun. 16:1-8

istədiyini başa düşmədilər. ⁵¹Sonra İsa ata-anası ilə Nazaretə qayıtdı. O, ata-anasına itaətli idi. Onun anası isə bütün bu şeyləri öz ürəyində saxlayırdı. ⁵²*İsa böyüyürdü və hikmətdə artırdı. O, Allahın və insanların qarşısında lütf qazanırdı.

Vəftizçi Yəhyanın gəlişi

(*Mat. 3:1-12; Mark 1:1-8; Yəh. 1:19-28*)

3 ¹Qeysər Tiberinin hakimiyyətinin on beşinci ili idi. O dövrdə Ponti Pilat Yəhudeyanın valisi idi. Hirod^y Qalileyada, qardaşı Filip İtureya və Traxonitis bölgəsində, Lisaniya Abileniyada hökmranlıq edirdi. ²Xananla Qayafa baş kahin idi. O vaxt çöldə Zəkəriyyənin oğlu Yəhyaya Allahın kəlamı nazil oldu. ³O da İordan çayının ətrafındakı bütün bölgəni dolaşaraq insanların öz günahlarının bağışlanması üçün tövbə edib vəftiz olunmasını vəz edirdi. ⁴*Necə ki Yeşaya peyğəmbərin kitabında yazılıb:

«Səhrada nida edənin səsi gəlir:

“Rəbbin yolunu hazırlayın,

Onun keçəcəyi yerləri düz edin.

⁵ Hər dərə yüksəldiləcək,

Hər dağ və təpə aşağı endiriləcək,

Yoldakı ayrılıqlar düzələcək,

Kələ-kötür yerlər hamar ediləcək.

⁶ Bütün bəşər Allahın xilasını görəcək”».

⁷Yəhya vəftiz olunmaq üçün yanına gələn camaata deyirdi: «Ey gürzələr nəsl! Üzərinizə gələcək qəzəbdən canınızı qurtarmağı sizin beyninizə kim yeridib? ⁸^bİndi isə tövbəyə layiq bəhrələr verin. Ürəyinizdə “atamız İbrahimdir” deməyə başlamayın. Mən sizə deyirəm ki, Allah bu daşlardan İbrahimə övlad yaratmağa qadirdir. ⁹^cArtıq balta ağacların dibində yatır. Beləliklə, yaxşı bəhrə verməyən hər ağac kəsilir və oda atılır».

¹⁰Camaat ondan soruşurdu: «Bəs biz nə edək?» ¹¹Yəhya onlara belə cavab verdi: «İki köynəyi olan birini köynəyi olmayanı versin. Həmçinin yeməyi olan adam da olmayanla bölüşsün». ¹²^dVergiyiğanlar da vəftiz olunmaq üçün onun yanına gəlib soruşdular: «Müəllim, biz nə edək?»

¹³Yəhya onlara dedi: «Sizə tapşırılan məbləğdən artıq vergi yığmayın».

¹⁴Bəzi əsgərlər də gəlib ondan soruşdular: «Bəs biz nə etməliyik?» Yəhya da onlara cavab verdi: «Heç kimdən zorla pul almayın, nahaq yerə ittiham etməyin, aldığınız maaşla kifayətlənin».

* **2:52** 1Şam. 2:26; Sül. 3:4 **3:1** *Hirod* – bu Hirod İsanın anadan olan vaxtında hökmranlıq edən padşah Hirodun oğludur. **3:4-6** Yeş. 40:3-5 **a 3:7** Mat. 12:34; 23:33
b 3:8 Yəh. 8:33 **c 3:9** Mat. 7:19 **d 3:12** Luka 7:29

¹⁵Xalq ümidlə gözləyirdi və hamı ürəyində Yəhya haqqında öz-özündən soruşurdu: «Görəsən bu, Məsihdirmi?» ¹⁶Yəhya onların hamısına belə cavab verdi: «Mən sizi su ilə vəftiz edirəm, amma məndən daha Qüdrətlişi gəlir. Mən Onun çarıqlarının bağını açmağa belə, layiq deyiləm. O sizi Müqəddəs Ruhla və odla vəftiz edəcək. ¹⁷Öz xırmanını sovurmaq və taxılı anbarına toplamaq üçün kürəyi əlində hazırdır. Küləşi isə sönməz odda yandıracaq».

¹⁸Yəhya çoxlu başqa öyüd-nəsihət verərək xalqa Müjdəni vəz edirdi. ¹⁹e Amma Yəhya hökmdar Hirodu qardaşı arvadı Hirodiyanı aldığına və etdiyi hər cür pis işlərə görə məzəmmət etdikdə ²⁰Hirod etdiyi bütün pis işlərə bunu da əlavə edərək Yəhyanı zindana saldırdı.

İsanın vəftiz olunması (Mat. 3:13-17; Mark 1:9-11)

²¹f Bütün xalq vəftiz olunanda İsa da vəftiz olundu. O dua edərəkən göy yarıldı, ²²Müqəddəs Ruh bədəncə göyərçin şəklində Onun üzərinə endi. Göydən bir səda gəldi: «Sən Mənim sevimli Oğlumsan, Səndən razıyam».

İsanın nəsil şəcərəsi (Mat. 1:1-17)

²³İsa Öz xidmətinə başlayanda təxminən otuz yaşında idi. İnsanların zənnincə, O bu nəsiləndən idi: Yusif Oğlu Eli oğlu ²⁴Mattat oğlu Levi oğlu Melki oğlu Yannay oğlu Yusif oğlu ²⁵Mattitya oğlu Amos oğlu Nahum oğlu Hasli oğlu Naqqay oğlu ²⁶Mahat oğlu Mattitya oğlu Şimi oğlu Yoseh oğlu Yoda oğlu ²⁷Yoxanan oğlu Reşa oğlu Zerubbabil oğlu Şealtiel oğlu Neri oğlu ²⁸Melki oğlu Addi oğlu Kosam oğlu Elmadam oğlu Er oğlu ²⁹Yeşua oğlu Eliezer oğlu Yorim oğlu Mattat oğlu Levi oğlu ³⁰Şimeon oğlu Yəhuda oğlu Yusif oğlu Yonam oğlu Elyaqim oğlu ³¹Melea oğlu Menna oğlu Mattata oğlu Natan oğlu Davud oğlu ³²Yessey oğlu Oved oğlu Boaz oğlu Salmon oğlu Naxşon oğlu ³³Amminadav oğlu Admin oğlu Arni oğlu^s Xesron oğlu Peres oğlu Yəhuda oğlu ³⁴Yaqub oğlu İshaq oğlu İbrahim oğlu Terah oğlu Naxor oğlu ³⁵Seruq oğlu Reu oğlu Peleq oğlu Ever oğlu Şelah oğlu ³⁶Qenan oğlu Arpaqşad oğlu Sam oğlu Nuh oğlu Lemek oğlu ³⁷Metuşelah oğlu Xanok oğlu Yered oğlu Mahalalel oğlu Qenan oğlu ³⁸Enoş oğlu Şet oğlu Adəm oğlu Allah oğlu.

İsanın sınağa çəkilməsi (Mat. 4:1-11; Mark 1:12-13)

4 ¹İsa Müqəddəs Ruhla dolaraq İordan çayından qayıtdı və Ruh tərəfindən səhraya aparıldı. ²Orada İsa qırx gün ərzində iblis

e 3:19-20 Mat. 14:3-4; Mark 6:17-18 f 3:21-22 Yar. 22:2; Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17; Mark 1:11; Luka 9:35 s 3:33 Admin oğlu Arni oğlu – bəzi əlyazmalarda Ram oğlu.

tərəfindən sınağa çəkildi. Bu müddətdə İsa heç nə yemədi və qırx gün keçəndən sonra acdı. ³İblis Ona dedi: «Əgər Sən Allahın Oğlusansa, bu daşa əmr et ki, çörəyə dönsün». ⁴^hLakin İsa ona belə cavab verdi: «“İnsan yalnız çörəklə yaşamaz”ⁱ deyə yazılmışdır».

⁵Sonra iblis İsanı yuxarıya^j çıxardı və bir anda dünyanın bütün padşahlıqlarını Ona göstərdi. ⁶İblis İsaya dedi: «Mən bütün bunların üzərindəki səlahiyyəti və şan-şöhrəti Sənə verəcəyəm. Çünki bunlar mənə verilib və mən kimə istəsəm, ona verə bilərəm. ⁷Bax əgər Sən mənə səcdə etsən, bunların hamısı sənə olacaq». ⁸^kİsa ona belə cavab verdi: «“Allahın^l Rəbbə səcdə et və yalnız Ona ibadət et” deyə yazılmışdır».

⁹Sonra iblis Onu Yerusəlimə apardı və məbədin qülləsinə qoyub dedi: «Əgər Sən Allahın Oğlusansa, özünü buradan aşağı at. ¹⁰^mAxi

“Allah Sənə görə mələklərinə əmr edər ki,

Səni qorusunlar,

¹¹ ⁿSəni əlləri üstündə aparsınlar,

Ayağın bir daşa dəyməsin”

deyə yazılmışdır». ¹²^jAmma İsa cavabında ona belə dedi: «“Allahın Rəbbi sınağa” deyilmişdir».

¹³İblis sınaqların hamısını qurtarandan sonra bir müddət Onu tərk etdi.

İsa xidmətinə başlayır

(*Mat. 4:12-17; Mark 1:14-15*)

¹⁴İsa Ruhun qüdrəti ilə Qalileyaya qayıtdı. Onun haqqında xəbər bütün bölgəyə yayıldı. ¹⁵İsa oranın sinaqoqlarında təlim öyrətməyə başladı. Hamı Onu izzətləndirirdi.

İsa Nazaretdə rədd edilir

(*Mat. 13:53-58; Mark 6:1-6*)

¹⁶İsa böyüdüyü Nazaret şəhərinə gəldi və adətinə görə Şənbə günü sinaqoqa getdi. O, Müqəddəs Yazılardan oxumaq üçün ayağa qalxdı. ¹⁷Ona Yeşaya peyğəmbərin kitabını verdilər. İsa tumarı açıb bu sözlər yazılan hissəni tapdı:

¹⁸ ^p«Rəbbin Ruhu üzərimdədir,

Çünki fəqirlərə Müjdəni bildirmək üçün

O Məni məsh etdi.

^h 4:4 Qanun. 8:3 ⁱ 4:4 *İnsan yalnız çörəklə yaşamaz* – bəzi əlyazmalarda *İnsan yalnız çörəklə deyil, Allahın hər bir kəlməsi ilə yaşayar* (Mat. 4:4). ^j 4:5 *Yuxarıya* – bəzi əlyazmalarda *yüksək bir dağa*. ^k 4:8 Qanun. 6:13 ^l 4:8 *Verdi: «Allahın – bəzi əlyazmalarda verdi: «Şeytan, rədd ol yanımdan! Allahın.* ^m 4:10 Zəb. 91:11 ⁿ 4:11 Zəb. 91:12 ^j 4:12 Qanun. 6:16 ^p 4:18-19 Yeş. 61:1-3

Əsirlərə azadlıq,^q
 Korlara gözlərinin açılmasını elan etmək üçün,
 Məzlumları sərbəstliyə buraxmaq üçün,
 19 Rəbbin lütf ilini bəyan etmək üçün
 Məni göndərdi».

20 Sonra İsa tumarı bağladı və xidmətçiyə verib oturdu. Sinaqoqda oturanların hamısı Ona diqqətlə baxırdı. 21 İsa onlara «əşitdiyiniz bu Müqəddəs Yazı bu gün yerinə yetdi» deyərək danışmağa başladı.

22 Bu vaxt hamı Onun haqqında yaxşı sözlər deyirdi və Onun ağzından çıxan lütf dolu kəlmələrə heyrət edirdi. Onlar «Məgər bu, Yusifin Oğlu deyilmi?» deyirdilər. 23 İsa onlara belə dedi: «Əlbəttə, siz Mənə “Ey həkim, öz-özünə şəfa ver!” məsəlini xatırladacaqsınız. “Kefernahumda etdiklərin barəsində eşitmişik. Burada, Öz yurdunda da həmin işləri et!” deyəcəksiniz». 24 Sonra dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: heç bir peyğəmbər öz yurdunda qəbul edilməz. 25 Yenə də sizə həqiqəti deyirəm ki, İlyasın dövründə göy üç il altı ay ərzində bağlı qalıb bütün ölkədə böyük aclıq olanda İsraildə çoxlu dul qadın var idi. 26 Amma İlyas onlardan heç birinin yanına deyil, Sidonun Sarfat şəhərində olan bir dul qadının yanına göndərildi. 27 Elişə peyğəmbərin dövründə İsraildə çoxlu cüzamlı var idi. Ancaq onlardan heç biri deyil, yalnız Aramlı Naaman pak oldu».

28 Sinaqoqdakı camaatın hamısı bu sözləri eşidib hiddətləndi. 29 Onlar ayağa durdular və İsanı şəhərin kənarına qovdular. Onu uçurumdan atmaq üçün şəhərin qurulduğu təpənin başına gətirdilər. 30 Amma İsa onların arasından keçərək oradan çıxıb getdi.

İsa Kefernahum sinaqoqunda cini qovur

(Mark 1:21-28)

31 İsa Qalileyanın Kefernahum şəhərinə gəldi və Şənbə günü onlara təlim öyrətməyə başladı. 32 Onun təliminə təəccüblənirdilər, çünki O, səlahiyyətlə danışırdı. 33 Həmin vaxt sinaqoqda cinə – natəmiz ruha tutulmuş bir nəfər var idi. O ucadan çığırdı: 34 «Nə olub? Ey Nazaretli İsa, bizdən nə istəyirsən? Bizi məhv etməyəmi gəlmisən? Mən bilirəm Sən Kimsən: Allahın Müqəddəsisən!» 35 Amma İsa ona qadağan edib dedi: «Sus və bu adamdan çıx!» Cin bu adamı hamının qabağında yerə yıxıb heç bir zərər vermədən ondan çıxdı. 36 Hamı heyrətə düşdü və bir-birinə dedi: «Bu söz nədir? O, natəmiz ruhlara səlahiyyət və qüdrətlə əmr edir, onlar da çıxır!» 37 İsa haqqında xəbər bu bölgənin hər yerinə yayıldı.

^q 4:18 Əsirlərə azadlıq – bəzi əlyazmalarda Qəlbi sınıq olanları sağalmağ üçün, Əsirlərə azadlıq. ^r 4:24 Yəh. 4:44 ^s 4:25 1Pad. 17:1 ^t 4:26 1Pad. 17:8-16 ^u 4:27 2Pad. 5:1-14 ^v 4:32 Mat. 7:28-29

İsa çox adama şəfa verir
(*Mat. 8:14-17; Mark 1:29-34*)

³⁸İsa sinaqoqdan çıxıb Şimonun evinə gəldi. Şimonun qayınanası isə yüksək qızdırma içində yatırdı. Bu qadından ötrü İsadən kömək istədilər.

³⁹İsa ona yaxınlaşıb qızdırma xəstəliyinə qadağan etdi və qadının qızdırması düşdü. Qadın o anda durub onlara xidmət etməyə başladı.

⁴⁰Gün batanda hamı müxtəlif xəstəliyə tutulanları İsanın yanına gətirdi. O hər birinin üzərinə əllərini qoyub onlara şəfa verdi. ⁴¹Bir çoxlarındansa cinlər «Sən Allahın Oğlusan!» deyə bağıraraq çıxırdı. O isə onlara qadağan edir, danışmağa izin vermirdi. Çünki onlar İsanın Məsih olduğunu bilirdilər.

İsa vəzini davam etdirir
(*Mark 1:35-39*)

⁴²Səhər açılarda İsa çıxıb kimsəsiz bir yerə getdi. Camaat isə Onu axtarırdı və İsanın yanına gəlib onları tərk etməsin deyərək Onu yanlarında saxlamaq istədilər. ⁴³Lakin İsa onlara dedi: «Mən o biri şəhərlərə də Allahın Padşahlığının Müjdəsini yaymalıyam, çünki Mən bunun üçün göndərilmişəm». ⁴⁴Beləliklə, İsa Yəhudeyanın^w sinaqoqlarında vəz etməyə davam etdi.

İlk şagirdlər
(*Mat. 4:18-22; Mark 1:16-20*)

5 ^{1*}Bir gün İsa Ginesar gölünün sahilində dayanmışdı. İzdiham İsanı dövrəyə almışdı və Allahın kəlamına qulaq asırdı. ²İsa göl kənarında duran iki qayıq gördü. Balıqçılar isə qayıqdan çıxıb torlarını yuyurdular. ³İsa iki qayıqdan birinə – Şimonun qayığına minib onu gölün kənarından bir az uzaqlaşdırmasını xahiş etdi. Sonra İsa oturdu və qayıqdan izdihama təlim öyrətməyə başladı.

⁴O, sözünü qurtaranda Şimona dedi: «Qayığın dərinliyə aparın və torlarınızı balıq tutmaq üçün suya atın». ⁵^yŞimon cavab verdi: «Ustad, biz bütün gecə çalışdıq, lakin heç nə tuta bilmədik. Amma Sənin sözünə görə yenə də torları ataram». ⁶^zBunu etdilər və o qədər balıq tutdular ki, hətta torları cırılmağa başladı. ⁷O biri qayıqdakı yoldaşlarına da işarə etdilər ki, gəlib kömək etsinlər. Onlar gəlib hər iki qayığı balıqla doldurdular. Qayıqlar da batmağa başladı. ⁸Şimon Peter bunu gördükdə İsanın ayaqlarına düşdü və belə dedi: «Ya Rəbb, məndən uzaqlaş, axı mən günahkar bir adamam». ⁹Çünki özü də, yanındakılar da tutduqları

^w 4:44 *Yəhudeyanın* – bəzi əlyazmalarda *Qalileyanın*. ^x 5:1-3 *Mat. 13:1-2; Mark 3:9-10; 4:1* ^y 5:5 *Yəh. 21:3* ^z 5:6 *Yəh. 21:6*

balıqların çoxluğuna görə heyrətə düşmüşdülər. ¹⁰Şimonla ortağ olan Yaqub və Yəhya adlı Zavday oğulları da eyni hissələr keçirirdi. Amma İsa Şimona belə dedi: «Qorxma, bundan belə, balıq əvəzinə adam tutacaqsan». ¹¹Onlar qayıqları göl kənarına çıxarıb hər şeyi atdılar və İsanın ardınca getdilər.

İsa cüzamliya şəfa verir
(*Mat. 8:1-4; Mark 1:40-45*)

¹²Bir gün İsa şəhərlərin birində olarkən bütün bədəni cüzama tutulmuş bir kişi ilə rastlaşdı. Bu adam İsanı görüb üzüstə yerə qapanaraq yalvardı: «Ya Rəbb, əgər istəsən, məni pak edə bilərsən». ¹³İsa əlini uzadıb ona toxundu və dedi: «İstəyirəm, pak ol!» Dərhal bu adam cüzamdan sağaldı. ¹⁴İsa ona tapşırırdı ki, heç kəsə bir söz söyləməsin və dedi: «Amma get, özünü kahinə göstər. Hər kəsə şəhadət olsun deyə sənin cüzamdan paklandığın üçün Musanın buyurduğuna əsasən təqdimlər apar». ¹⁵Amma indi İsa barəsində xəbər daha çox yayılırdı. Çoxlu camaat axışıb İsanın yanına gəlirdi ki, Ona qulaq assın və xəstəliklərdən şəfa tapsın. ¹⁶Amma İsa kimsəsiz yerlərə çəkilib dua edirdi.

İsa iflicə şəfa verir
(*Mat. 9:1-8; Mark 2:1-12*)

¹⁷Bir gün İsa təlim öyrədirdi. Qalileyanın və Yəhudeyanın bütün kəndlərindən və Yerusəlimdən gələn fariseylər və Qanun müəllimləri Onun yanında oturmuşdu. Onda şəfa vermək üçün Rəbbin qüdrəti var idi. ¹⁸Bu vaxt bir neçə nəfər yataqda yatan bir iflic adamı gətirdi. Onlar bu adamı içəri gətirib İsanın önünə qoymağa çalışırdılar. ¹⁹Amma böyük izdihama görə iflici İsanın yanına gətirə bilmirdilər. Ona görə də evin damına çıxıb kirəmitləri söküüb açdıqları yerdən xəstəni yatağı ilə birgə aşağı endirdilər və ortalığa, İsanın qarşısına qoydular. ²⁰İsa onların imanını görüb dedi: «Dostum, günahların bağışlandı». ²¹İlahiyyatçılar və fariseylər belə düşünməyə başladılar: «Küfr danışan bu Adam kimdir ki? Tək Allahdan başqa günahları kim bağışlaya bilər?» ²²İsa onların nə fikirləşdiyini dərk edib cavab verdi: «Niyə ürəyinizdə belə düşünürsünüz? ²³Bax hansı daha asandır? “Günahların bağışlandı” deməkmə, yoxsa “Qalx, yeri!” demək? ²⁴Lakin siz bilin ki, Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» və iflicə dedi: «Sənə deyirəm, qalx, yatağını götür, evinə get!» ²⁵Xəstə dərhal hamının qarşısında ayağa qalxdı, yatağını götürdü və Allahı izzətləndirərək evinə getdi. ²⁶Hamı mat qaldı və Allahı izzətləndirib böyük qorxu içində dedi: «Bu gün möcüzəli işlər gördük!»

^a 5:14 Lev. 14:1-32

Levi şagirdlərə qoşulur
(*Mat. 9:9-13; Mark 2:13-17*)

²⁷Bundan sonra İsa bayıra çıxdı və vergi yığılan yerdə oturan Levi adlı vergiyiğanı görüb ona dedi: «Ardımca gəl». ²⁸O da durub hər şeyi atdı və İsanın ardınca getdi.

²⁹Sonra Levi evində İsayə böyük bir qonaqlıq verdi. Onlarla birgə bir çox vergiyiğan və başqa adamlar süfrəyə oturmuşdu. ³⁰^bFariseylərlə onların ilahiyatçıları^c şikayət etməyə başladı. Onlar İsanın şagirdlərinə dedi: «Niyə vergiyiğanlar və günahkarlarla birgə yeyib-içirsiniz?»

³¹Amma İsa onlara belə cavab verdi: «Sağlamların deyil, xəstələrin həkimə ehtiyacı var. ³²Mən salehləri deyil, günahkarları tövbəyə çağırmaq üçün gəlmişəm».

Oruc barəsindəki sual
(*Mat. 9:14-17; Mark 2:18-22*)

³³Onlarsa İsayə dedilər: «Yəhyanın şagirdləri tez-tez oruc tutub dua edir, fariseylərin şagirdləri də belə edirlər. Amma Səninkilər yeyib-içirlər». ³⁴İsa onlara cavab verdi: «Bəy yanlarında olanda sağdıışı və soldışı oruc tutmağa məcbur edə bilərsinizmi? ³⁵Lakin bəyin onların arasından aparılacağı günlər gələcək və o zaman oruc tutacaqlar».

³⁶İsa onlara bir məsəl də çəkdi: «Heç kim təzə paltardan bir parça qoparıb köhnə paltara yamaq vurmaz. Yoxsa təzə paltar həm cırılar, həm də təzə paltardan qoparılan parça köhnə paltara yaraşmaz. ³⁷Heç kim təzə şərabi köhnə tuluqlara doldurmaz. Yoxsa təzə şərab tuluqları partladar, həm şərab tökülər, həm də tuluqlar zay olar. ³⁸Təzə şərab təzə tuluqlara doldurulmalıdır. ³⁹Heç kim köhnə şərabi içdikdən sonra təzəsini istəməz. Çünki deyər: “Köhnəsi daha yaxşıdır».

Şənbə günü haqqında təlim
(*Mat. 12:1-8; Mark 2:23-28*)

6 ¹^dBir Şənbə günü İsa taxıl zəmiləri arasından keçirdi. Şagirdləri sünbülləri qırır və ovuclarında ovub yeyirdilər. ²Fariseylərdən bəzisi dedi: «Siz nə üçün Şənbə günü qadağan olunan işləri görürsünüz?» ³^eİsa onlara cavab verdi: «Davud və yanındakılar ac olanda nə etdiklərini oxumamısınızmi? ⁴^fO, Allahın evinə girdi; kahinlərdən başqa heç kəsə yeməyə icazə verilməyən təqdis çörəklərini götürüb yedi, yanındakılara da verdi». ⁵Sonra İsa onlara dedi: «Bəşər Oğlu Şənbə gününün Sahibidir».

^b 5:30 Luka 15:1-2 ^c 5:30 *Fariseylərlə onların ilahiyatçıları* – bəzi əlyazmalarda *İlahiyatçılar və fariseylər*. ^d 6:1 Qanun. 23:25 ^e 6:3-4 1Şam. 21:1-6 ^f 6:4 Lev. 24:9

Əli qurumuş adamın şəfası

(Mat. 12:9-14; Mark 3:1-6)

⁶Başqa bir Şənbə günü İsa yenə də sinaqoqa girib təlim öyrədirdi. Orada sağ əli qurumuş bir adam var idi. ⁷İlahiyyatçılar və fariseylər İsanı ittiham etməyə bəhanə tapmaq üçün Ona göz qoyurdular ki, görünsünlər, Şənbə günü şəfa verəcək ya yox. ⁸Amma İsa onların nə düşündüklərini bilib əli qurumuş kişiyə dedi: «Ayağa qalx və qabağa çıx!» O adam da ayağa qalxıb ortaya çıxdı. ⁹Sonra İsa onlara dedi: «Sizdən soruşuram, hansına icazə var, Şənbə günü yaxşılıq, yoxsa pislilik etməyə, kiminsə canını xilas, yoxsa məhv etməyə?» ¹⁰İsa ətrafındakıların hamısına baxdı və o adama dedi: «Əlini uzat!» O da elə etdi və əli əvvəlki halına qayıtdı.⁸ ¹¹Onlarsa qəzəbdən coşub İsayə nə edə biləcəkləri barədə bir-biri ilə müzakirə etməyə başladılar.

On iki şagird

(Mat. 10:1-4; Mark 3:13-19)

¹²O günlərdə İsa dua etmək üçün dağa çıxdı. O bütün gecəni Allaha dua etməklə keçirdi. ¹³Gün açılanda şagirdlərini yanına çağırdı və onlardan on iki nəfəri seçib həvari adlandırdı: ¹⁴Peter adını verdiyi Şimon, onun qardaşı Andrey, Yaqub, Yəhya, Filip, Bartalmay, ¹⁵Matta, Tomas, Halfay oğlu Yaqub, Millətçi adlanan Şimon, ¹⁶Yaqub oğlu Yəhuda və sonralar xəyanətkar olan Yəhuda İskaryot.

İsa xəstələrə şəfa verir

(Mat. 4:24-25; Mark 3:7-12)

¹⁷İsa onlarla birgə aşağı endi və düzəngahda dayandı. Orada çox sayda şagirdlərindən ibarət izdiham var idi. Bütün Yəhudəyadan, Yerusəlimdən, Sur və Sidon yaxınlığındakı sahil bölgələrindən çoxlu adam ¹⁸Onu dinləmək və öz xəstəliklərindən sağalmaq üçün gəlmişdi. Natəmiz ruhlardan əzab çəkənlər də şəfa tapdılar. ¹⁹Bütün izdiham İsayə toxunmağa çalışırdı. Çünki Ondən çıxan qüdrət hamını sağaldırdı.

İsanın Dağüstü vəzi

(Mat. 5:1-12)

²⁰İsa Öz şagirdlərinə nəzər salıb dedi:

«Nə bəxtiyarsınız, ey yoxsullar!

Çünki Allahın Padşahlığı sizindir.

²¹Nə bəxtiyarsınız, ey indi aclıq çəkənlər!

Çünki doyacaqsınız.

⁸ 6:10 Qayıtdı – bəzi əlyazmalarda qayıtdı o biri əli kimi sağlam oldu (Mat. 12:13).

Nə bəxtiyarsınız, ey indi ağlayanlar!

Çünkü güləcəksiniz.

22^hBəşər Oğluna görə insanlar sizə nifrət edəndə, sizi cəmiyyətdən qovub təhqir edəndə, adınızı bədnam edəndə nə bəxtiyarsınız! 23ⁱO gün sevinin və sevincdən atılıb-düşün! Çünki göydə mükafatınız böyükdür. Axı onların ata-babaları da peyğəmbərlərlə belə davranıb.

24 Amma vay halınıza, ey varlılar!

Çünkü artıq təsəllinizi almısınız.

25 Vay halınıza, ey indi tox olan sizlər!

Çünkü aclıq çəkəcəksiniz.

Vay halınıza, ey indi gülənlər!

Çünkü yas tutub ağlayacaqsınız.

26 Bütün adamlar sizin barənizdə yaxşı şeylər danışıanda vay halınıza! Axı onların ata-babaları da yalançı peyğəmbərlərlə belə davranıb.

Düşmənlərinizi sevin

(Mat. 5:38-48)

27 Amma sizə deyirəm, ey Məni dinləyənlər: düşmənlərinizi sevin, sizə nifrət edənlərə yaxşılıq edin, 28 sizi lənətləyənlərə xeyir-dua verin, sizi incidənlər üçün dua edin.

29 Bir üzünə şillə vurana o birini də çevir və üst paltarını aparandan köynəyini də əsirgəmə. 30 Səndən bir şey diləyən hər kəsə ver və sənin malını aparandan geri istəmə. 31^jİnsanların sizinlə necə rəftar etməsini istəyirsinizsə, siz də onlarla elə rəftar edin.

32 Əgər sizi sevənləri sevirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Çünki günahkarlar da onları sevənləri sevir. 33 Əgər sizə yaxşılıq edənlərə yaxşılıq edirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Çünki günahkarlar da elə edirlər. 34 Əgər geri almaq ümidi ilə insanlara borc verirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Günahkarlar da günahkarlara borc verirlər ki, həmin borcu tam geri alsınlar. 35 Sizsə düşmənlərinizi sevin, onlara yaxşılıq edin və heç bir şey ummadan borc verin. Onda alacağınız mükafat böyük olacaq və siz Haqq-Taalanın övladları olacaqsınız. Çünki O, nankorlara və pis adamlara da xeyirxahdır. 36 Atanız mərhəmətli olduğu kimi siz də mərhəmətli olun.

Mühakimə etməyin

(Mat. 7:1-5)

37 Mühakimə etməyin, siz də mühakimə olunmazsınız. Hökm çıxarmayın, sizə də hökm çıxarılmaz. Başqalarını bağışlayın, siz də bağışlanacaqsınız. 38 Verin, sizə də veriləcək: silkələnib basa-basa dolan

^h 6:22 1Pet. 4:14 ⁱ 6:23 2Saln. 36:16; Həv. 7:52-53 ^j 6:31 Mat. 7:12

bol bir ölçü ilə sizə qucaq-qucaq veriləcək. Çünki hansı ölçü ilə ölçsəniz, sizin üçün də eyni ölçü ilə ölçüləcək».

³⁹kİsa onlara yenə də bir məsəl çəkdi: «Kor kuru apara bilərmi? İkisi də çuxura düşməzmi? ⁴⁰lŞagird müəllimindən üstün deyil, amma tam təlim alandan sonra hər şagird öz müəllimi kimi olacaq. ⁴¹Sən nə üçün qardaşının gözündə çöpü görürsən, amma öz gözündəki tiri seçmirsən? ⁴²Öz gözündəki tiri isə görmədən qardaşına necə deyə bilərsən: “Qardaşım! Qoy gözündəki çöpü çıxarım!” Ey ikiüzlü, əvvəlcə öz gözündən tiri çıxar, onda aydın görərsən ki, qardaşının gözündəki çöpü necə çıxarmaq olar.

Ağac və bəhrə

(Mat. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³Yaxşı ağac pis bəhrə gətirməz, pis ağac da yaxşı bəhrə gətirməz. ⁴⁴Çünki hər ağac öz bəhrəsindən tanınır. Qaratikandan əncir yığmazlar, tikan kolundan da üzüm dərməzlər. ⁴⁵Yaxşı adam ürəyinin yaxşılıq xəzinəsindən yaxşı şeylər çıxarır, pis adamsa pislik xəzinəsindən pis şeylər çıxarır. Çünki ürək doluluğundan ağız danışar.

Ağıllı bənnə və ağılsız bənnə

(Mat. 7:21,24-27)

⁴⁶Nə üçün Məni “ya Rəbb, ya Rəbb” deyə çağırırsınız, amma dediklərimə əməl etmirsiniz? ⁴⁷Mənim yanıma gələn, sözlərimi eşidib onlara əməl edən hər adamın kimə bənzədiyini sizə izah edərim: ⁴⁸o, ev tikən elə bir adama bənzəyir ki, torpağı qazıb dərinə gedər və təməli qaya üzərində qurar. Daşqın gəldiyi zaman sellər o evi bassa da, onu sarsıda bilməz. Çünki ev yaxşı tikilib.^m ⁴⁹Amma sözlərimi eşidib onlara əməl etməyən kəs torpaq üzərində təməlsiz ev tikən adama bənzəyir. Sellər o evi basar və ev o anda uçar. O evin yığılması bir müsibət olar».

Yüzbaşının imanı

(Mat. 8:5-13)

7 ¹İsa Ona qulaq asan camaata sözlərini deyib qurtarandan sonra Kefernahuma daxil oldu. ²Orada bir yüzbaşının çox dəyərli qulu xəstələnib ölüm yatağına düşmüşdü. ³Bu yüzbaşı İsa haqqında eşidəndə gəlib qulunu sağaltsın deyə Yəhudilərin bəzi ağsaqqallarını Onun yanına göndərdi. ⁴Onlar İsanın yanına gəlib Ona ürəkdən yalvardılar və belə dedilər: «Bu adam Sənin köməyinə layiqdir. ⁵Çünki o bizim millətimizi sevir və bizim üçün sinaqoq tikdirib». ⁶İsa onlarla birlikdə

^k 6:39 Mat. 15:14 ^l 6:40 Mat. 10:24-25; Yəh. 13:16; 15:20 ^m 6:48 Çünki ev yaxşı tikilib – bəzi əlyazmalarda Çünki evin təməli qaya üzərində qurulub (Mat. 7:25).

yola düşdü. O, evə yaxınlaşarkən yüzbaşı bəzi dostlarını yollayıb Ona belə xəbər göndərdi: «Ya Rəbb, zəhmət çəkmə. Mən layiq deyiləm ki, Sən mənim evimə girəsən. ⁷Bu səbəbə görə yanına gəlməyə də özümü layiq bilmədim. Amma bir söz söylə ki, xidmətçim sağalsın. ⁸Çünki mən də tabeçilik altında olan bir adamam, mənim də tabeçiliyimdə əsgərlər var. Birinə “Get!” deyirəm, o gedir, digərinə isə “Gəl!” deyirəm, o da gəlir. Qulumu “Bunu et!” deyirəm, o da edir». ⁹Bunu eşidən İsa yüzbaşıya heyrət etdi. O dönüb ardınca gələn camaata dedi: «Sizə deyirəm: heç İsraildə də bu qədər böyük iman görmədim». ¹⁰Göndərilən adamlar evə qayıdanda xəstə qulun sağlam olduğunu gördülər.

Dul qadının oğlu dirilir

¹¹Bundan bir az sonra İsa Nain adlanan bir şəhərə getdi. İsanın şagirdləri və böyük bir izdiham Onu müşayiət edirdi. ¹²O, şəhər darvazasına yaxınlaşarkən bir dul ananın yeganə oğlunun cənazəsi çıxarılırdı. Şəhər sakinlərinin çoxu da ana ilə gedirdi. ¹³Rəbb onu görəndə ona rəhmi gəldi və qadına dedi: «Ağlama!» ¹⁴Yaxınlaşıb mafəyə toxundu və cənazəni aparənlər dayandılar. İsa dedi: «Ey cavan oğlan, sənə deyirəm: qalx!» ¹⁵Ölü durub oturdu və danışmağa başladı. İsa onu anasına verdi. ¹⁶Hamını qorxu bürüdü. «Aramızda böyük bir peyğəmbər ortaya çıxdı!» və «Allah Öz xalqına nəzər saldı!» – deyərək Allahı izzətləndirdilər. ¹⁷İsa barəsindəki bu xəbər bütün Yəhudeyaya və ətraf bölgəyə yayıldı.

İsa Məsih və Vəftizçi Yəhya

(Mat. 11:2-19)

¹⁸Yəhyanın şagirdləri də ona bütün bu hadisələr barədə xəbər verdilər. Yəhya şagirdlərindən ikisini yanına çağırıb ¹⁹göndərdi ki, Rəbdən soruşsunlar: «Gəlməli Olan Sənsənmi, yoxsa başqasını gözləyək?» ²⁰Adamlar İsanın yanına gəlib dedilər: «Vəftizçi Yəhya bizi Sənin yanına göndərdi ki, soruşaq: “Gəlməli Olan Sənsənmi, yoxsa başqasını gözləyək?”» ²¹Həmin vaxt İsa bir çox xəstəliklərə, azarlara və şər ruhlara tutulmuş insanlara şəfa verdi, həm də bir çox korların gözlərini açdı. ²²İsa onlara belə cavab verdi: «Gedin, görüb eşitdiklərinizi Yəhyaya bildirin: korlar görür, axsaqlar yeriyyir, cüzamlılar pak olur, karlar eşidir, ölülər dirilir və yoxsullara Müjdə yayılır. ²³Kim Mənə görə büdrəməsə, nə bəxtiyardır!»

²⁴Yəhyanın elçiləri getdikdən sonra İsa camaata Yəhya haqqında danışmağa başladı: «Çölə nəyə baxmağa getmişdiniz? Küləyin sarsıtdığı qamışamı? ²⁵Bəs onda nəyə baxmağa getmişdiniz? Nəfis toxunmuş

ⁿ 7:22 Yeş. 35:5-6; 61:1-3

paltar geymiş bir adamamı? Amma gözəl paltar geyinib cah-calal içində yaşayanlar padşah saraylarında qalırlar. ²⁶Bəs onda nəyə baxmağa getmişdiniz? Bir peyğəmbərəmi? Bəli, sizə deyirəm, hətta peyğəmbərdən də üstün birinə. ²⁷Bu o adamdır ki, onun haqqında yazılıb:

“Budur, Sənin önündə Öz elçimi göndərirəm.

O Sənin qabağında yolunu hazırlayacaq”.

²⁸Sizə deyirəm: qadından doğulanlar arasında Yəhyadan üstün olan^P yoxdur. Amma Allahın Padşahlığında ən kiçik olan ondan üstündür».

²⁹Yəhyanın vəftiz etdiyi xalqın hamısı, hətta vergiyığanlar da bunu eşitdikdə Allahın ədalətini təsdiq etdilər. ³⁰Amma fariseylər və qanunşünaslar Yəhyanın vəftizindən imtina etdilər və bununla Allahın onlar barəsindəki iradəsini rədd etdilər.

³¹İsa sözünü davam etdirdi: «Bu nəslin adamlarını nəyə bənzədim? Onlar nəyə bənzəyir? ³²Bazar meydanında oturan və

“Biz sizə tütək çaldıq, sizsə oynamadınız,

Biz mərsiyələr oxuduq, sizsə ağlamadınız”

deyib bir-birini səsləyən uşaqlara bənzəyirlər. ³³Çünki Vəftizçi Yəhya gəldikdə nə çörək yeyir, nə şərab içirdi və siz deyirsiniz: “O, cinə tutulmuşdur”.

³⁴Bəşər Oğlu gəldikdə yeyib-içdi və siz deyirsiniz: “Bu qarınqulu və əyyaş adama baxın! Vergiyığanlara və günahkarlara dost oldu!” ³⁵Amma hikmət öz övladlarının hamısı tərəfindən təsdiq olunur».

İsa günahkar qadını bağışlayır

³⁶Fariseylərdən biri İsanı onunla birgə yeməyə dəvət etdi. O da fariseyin evinə girdi və süfrəyə oturdu. ³⁷Həmin şəhərdə günahkar bir qadın yaşayırdı. O, fariseyin evində İsanın süfrəyə oturduğundan xəbər tutanda ağ mərmər bir qabda ətirli yağ gətirdi. ³⁸Qadın arxada, İsanın ayaqlarının yanında durub ağlayaraq göz yaşları ilə Onun ayaqlarını islatmağa başladı. O, İsanın ayaqlarını saçları ilə sildi, öpdü və onlara ətirli yağ çəkdi.

³⁹İsanı evinə dəvət etmiş farisey bunu görüb öz-özünə belə dedi: «Əgər bu adam peyğəmbər olsaydı, Ona toxunanın kim və nə cür qadın olduğunu bilərdi, çünki bu qadın günahkardır». ⁴⁰İsa ona xitab edib belə söylədi: «Şimon, Mənim sənə sözüm var». O da dedi: «Müəllim, buyur». ⁴¹«Bir sələmçiyə iki nəfərin borcu var idi. Biri beş yüz, o birisi isə əlli dinar borclu idi. ⁴²Onların borcu ödəməyə imkanları yox idi. Ona görə də sələmçi hər ikisinin borcunu bağışladı. De görüm, bu adamlardan hansı onu daha çox sevəcək?» ⁴³Şimon cavab verdi: «Güman edirəm, o adam ki ona daha çox bağışlandı». İsa ona «düz seçmişən» dedi. ⁴⁴Sonra

İ 7:27 Mal. 3:1 P 7:28 Yəhyadan üstün olan – bəzi əlyazmalarda Vəftizçi Yəhyadan üstün peyğəmbər. q 7:29-30 Mat. 21:32; Luka 3:12 r 7:37-38 Mat. 26:6-7; Mark 14:3; Yəh. 12:3

İsa qadına tərəf baxıb Şimona dedi: «Sən bu qadını görürsənmi? Mən sənin evinə gəldim, sən Mənim ayaqlarımı yumaq üçün Mənə su da vermədin. Bu qadınsa ayaqlarımı göz yaşları ilə isladıb saçları ilə sildi. ⁴⁵Sən Məni öpmədin, bu qadınsa Mən evə girəndən bəri ayaqlarımı hey öpür. ⁴⁶Sən başıma zeytun yağı çəkmədin. O isə ayaqlarıma ətirli yağ çəkdi. ⁴⁷Buna görə də sənə deyirəm: bu qadının çox olan günahları bağışlandı. Böyük məhəbbət göstərməsi də bu səbəbdəndir. Kimə az bağışlanıbsa, az sevər».

⁴⁸Sonra İsa qadına dedi: «Sənin günahların bağışlandı». ⁴⁹Onda İsa ilə birgə süfrədə oturanlar öz aralarında danışmağa başladılar: «Bu adam kimdir ki, günahları da bağışlayır?» ⁵⁰Amma İsa qadına dedi: «İmanın səni xilas etdi. Arxayın get».

İsanın ardınca gedən qadınlar

8 ¹Bu hadisədən sonra İsa şəhərləri və kəndləri gəzməyə başladı. O, Allahın Padşahlığını vəz edərək Müjdəni yayırdı. On İki şagird Onunla birgə idi. ²Həmçininin şəhərlərdən və xəstəliklərdən şafa tapmış bəzi qadınlar, daxilindən yeddi cin çıxmış Məcdəlli adlanan Məryəm, ³Hirodun eşikağası Xuzanın arvadı Yoxanna, Şoşanna və bir çox başqa qadınlar İsa ilə idi. Bu qadınlar əmlakları ilə onlara^t xidmət edirdilər.

Səpilən toxum məsəli

(*Mat. 13:1-23; Mark 4:1-20*)

⁴Böyük izdiham toplaşanda, insanlar hər şəhərdən İsanın yanına gələndə İsa onlara bir məsəl danışdı: ⁵«Bir əkinçi toxumunu səpməyə çıxdı. Səpin zamanı toxumlardan bəzisi yol kənarına düşdü, ayaq altında tapdalandı və göydə uçan quşlar onları dənədi. ⁶Bəzisi daşlığa düşdü və cücərincə susuzluqdan qurudu. ⁷Bəzisi tikanlar arasına düşdü. Tikanlar toxumla birgə boy atıb onu boğdu. ⁸Başqaları isə münbit torpağa düşdü və böyüyüncə yüz qat artıq səmərə verdi». İsa bunları deyərək nida etdi: «Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

⁹«Şagirdləri isə Ondən soruşdular: «Bu məsəlin mənası nədir?» ¹⁰O dedi: «Allahın Padşahlığının sirlərini bilmə qabiliyyəti sizə verilmişdir. Başqalarına isə hər şeyi məsəllərlə danışırım ki,

“Gördükləri halda görməsinlər,
Eşitdikləri halda anlamasınlar”.

¹¹Məsəlin mənası budur: toxum Allahın kəlamıdır. ¹²Yol kənarına düşənlərsə kəlamı eşidənlərdir. Sonra iblis gəlir və iman etməyib xilas

^s 8:2-3 Mat. 27:55-56; Mark 15:40-41; Luka 23:49 ^t 8:3 Onlara – bəzi əlyazmalarda *Ona*, yəni İsayə. ^u 8:9-10 Yeş. 6:9-10; Həv. 28:26-27

olmasınlar deyə kəlamı onların ürəyindən götürüb aparır. ¹³Daşlığa düşənlərsə kəlamı eşidəndə sevinclə qəbul edənlərdir. Lakin onlarda kök olmadığına görə bir müddət iman edir və sınaq vaxtı gələndə imandan dönürlər. ¹⁴Tikanlar arasına düşənlərsə bunlardır: kəlamı eşidirlər, amma get-gedə bu həyatın qayğılarından, var-dövlətindən, zövqlərindən boğulur və yaxşı bəhrə vermirlər. ¹⁵Münbit torpağa düşənlərsə bunlardır: belə insanlar kəlamı eşidib xeyirxah və sadıq ürəkdə saxlayırlar. Bunlar səbirlə səmərə verir.

Çıraq məsəli
(*Mark 4:21-25*)

¹⁶Heç kim çırağı yandırıp onu qabla örtməz yaxud yatağın altına qoymaz. Əksinə, çıraqdana qoyar ki, içəri girənlər işığı görsünlər. ¹⁷Çünki elə gizli bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmayacaq və elə örtülü bir şey yoxdur ki, bilinib aydın olmayacaq. ¹⁸Buna görə də necə dinlədiyiniz diqqət edin. Çünki kimin varıdırsa, ona daha çox veriləcək. Amma kimin yoxudursa, özününkü zənn etdiyi şey də əlindən alınacaq».

İsanın anası və qardaşları kimdir?
(*Mat. 12:46-50; Mark 3:31-35*)

¹⁹İsanın anası və qardaşları Onun yanına gəldi. Amma izdihama görə Ona yaxınlaşa bilmədilər. ²⁰İsaya xəbər verdilər: «Anan və qardaşların bayırda dayanıb Səni görmək istəyirlər». ²¹İsa onlara cavab verdi: «Mənim anam və qardaşlarım Allahın kəlamını eşidib ona əməl edənlərdir».

İsa tufanı yatırır
(*Mat. 8:23-27; Mark 4:35-41*)

²²Bir gün İsa Öz şagirdləri ilə bir qayığa mindi və onlara dedi: «Gəlin gölün o biri sahilinə keçək». Onlar yola düşdülər. ²³Onlar qayıqda gedərkən İsanı yuxu apardı. Göldə tufan qopdu. Qayıq su ilə dolmağa başlayanda onlar təhlükəli vəziyyətə düşdülər. ²⁴Şagirdlər yaxınlaşıb İsanı oyadaraq dedilər: «Ustad, Ustad, biz həlak oluruq!» İsa durub küləyə və qalxan sulara qadağan etdi. Tufan dayandı və sükut çökdü. ²⁵Onda O, şagirdlərinə dedi: «Sizin imanınız haradadır?» Onlarsa qorxu və heyrət içində qalıb bir-birlərindən soruşurdular: «Bu Adam kimdir ki, həm küləklərə, həm suya əmr verir, onlar da itaət edir?»

▼ 8:16 Mat. 5:15; Luka 11:33 ♾ 8:17 Mat. 10:26; Luka 12:2 ✕ 8:18 Mat. 25:29; Luka 19:26

Cinə tutulmuş adam sağaldılır

(Mat. 8:28-34; Mark 5:1-20)

²⁶ Sonra onlar Qalileyanın qarşısında yerləşən Gerasalıların^y diyarına gəldilər. ²⁷ İsa qayıqdan sahilə düşəndə şəhərdən olan bir nəfər Onunla qarşılaşdı. Cinlərə tutulmuş və xeyli vaxtdır ki, paltar geyməyən bu adam evdə yox, qəbir mağaralarında yaşayırdı. ²⁸ O, İsanı görə kimi bağıraraq Onun qarşısında diz çökdü və bərkədən çıxıra-çıxıra dedi: «Ey İsa, Allah-Taalanın Oğlu, məndən nə istəyirsən? Yalvarıram Sənə, mənə əzab vermə!» ²⁹ Çünki İsa natəmiz ruha əmr etmişdi ki, həmin adamdan çıxsın. Bu ruh o adamı çoxdan tutmuşdu. Buna görə də o adamı qorumaq üçün onu zəncir və buxovlarla bağlamışdılar. O isə zəncirləri qıraraq cin tərəfindən çölə qovulurdu. ³⁰ İsa ondan soruşdu: «Sənin adın nədir?» O cavab verdi: «Adım Qoşundur». Çünki onun daxilinə çox cin girmişdi. ³¹ Onlar dİbsiz dərİnliyə düşmələrini əmr etməsin deyərək İsayə yalvarırdılar.

³² Orada – dağın yamacında böyük bir donuz sürüsü otlayırdı. Cinlər İsayə yalvardılar ki, donuzların içinə girməyə izin versin. İsa da onlara izin verdi. ³³ Cinlər adamdan çıxıb donuzların içinə girdi. Sürü də uçurumdan aşağı, gölə atılıb boğuldu.

³⁴ Donuz otaranlar bunları görüb qaçdılar, bu xəbəri şəhər və kəndlərdə yaydılar. ³⁵ Camaat nə baş verdiyinə tamaşa etməyə çıxdı. Onlar İsanın yanına gəldilər, daxilindən cinlər çıxmış adamın İsanın ayaqları yanında geyinmiş və ağillanmış oturduğunu görüb qorxuya düşdilər. ³⁶ Hadisəni görənlərsə cinə tutulmuş adamın necə sağaldığını camaata danışdılar. ³⁷ Gerasalıların ətraf diyarındakı bütün xalq İsadan xahiş etdi ki, oranı tərk etsin, çünki onları böyük qorxu bürümüşdü. İsa da qayığa minib geri qayıtdı. ³⁸ Daxilindən cinlər çıxmış kişi İsanın yanında qalmaq üçün Ona yalvardı. ³⁹ Amma İsa ona «qayıt evinə və Allahın sənə etdiyi hər şeyi danış» deyərək onu buraxdı. Bu adam da gedib İsanın ona etdiyi hər şeyi bütün şəhərə yaydı.

Qızın dirilməsi və qadının şəfa tapması

(Mat. 9:18-26; Mark 5:21-43)

⁴⁰ İsa geri qayıtdıqda xalq Onu qəbul etdi, çünki hamı Onu gözləyirdi. ⁴¹ Bu vaxt Yair adlı sinaqoq rəisi olan bir kişi gəlib İsanın ayaqlarına düşdü və Ona yalvardı ki, evinə gəlsin. ⁴² Çünki onun on iki yaşın içində olan bircə qızı var idi və o, can üstə idi. İsa oraya gedərkən izdiham Onu sıxışdırırdı.

^y 8:26 *Gerasalıların* – bəzi əlyazmalarda *Qadaralıların* (Mat. 8:28).

⁴³Orada on iki il qanaxma xəstəliyinə tutulan bir qadın var idi. O bütün varını həkimlərə xərcləmişdi, lakin onların heç biri^z ona şəfa verə bilməmişdi. ⁴⁴Bu qadın İsanın arxasından gəlib Onun paltarının ətəyinə toxundu və o andaca onun qanaxması dayandı. ⁴⁵İsa dedi: «Mənə toxunan kim idi?» Lakin hamı bunu inkar edəndə Peter^a dedi: «Ustad, izdiham Səni əhatə edib sıxışdırır». ^b
⁴⁶Amma İsa dedi: «Mənə kimsə toxundu, çünki Məndən qüvvət çıxdığını bildim». ⁴⁷Qadınsa gizlənə bilmədiyini gördükdə titrəyərək gəlib İsanın ayağına düşdü. Bütün xalq qarşısında Ona nə səbəbdən toxunduğunu və o anda necə sağaldığını İsayə nəql etdi. ⁴⁸İsa da ona dedi: «Qızım,^c imanın səni xilas etdi. Arxayın get».

⁴⁹İsa hələ danışırdı ki, sinaqoq rəisinin evindən bir nəfər gəlib dedi: «Qızın öldü. Müəllimi daha narahat etmə». ⁵⁰Amma İsa bunu eşidəndə sinaqoq rəisinə dedi: «Qorxma, yalnız iman et! Qızın xilas olacaq». ⁵¹İsa onun evinə gələndə Peter, Yəhya, Yaqub və qızın ata-anasından başqa heç kimi Özü ilə evə girməyə qoymadı. ⁵²Hamı qız üçün ağlayıb nalə çəkirdi. Amma İsa dedi: «Ağlamayın, o ölməyib, sadəcə olaraq yatıb». ⁵³Onlarsa qızın öldüyünü bildiklərinə görə İsayə güldülər. ⁵⁴Amma İsa^d qızın əlindən tutub səslədi: «Qızıcığaz, qalx!» ⁵⁵Qızın ruhu bədəninə qayıtdı və o dərhal ayağa qalxdı. İsa dedi ki, qıza yemək versinlər. ⁵⁶Qızın ata-anası mat qaldı. Amma İsa onlara tapşırırdı ki, bu hadisə barədə heç kəsə danışmasınlar.

On İki şagirdə verilən vəzifə

(Mat. 10:1-15; Mark 6:7-13)

9 ¹İsa On İki şagirdi yanına çağıraraq bütün cinlər üzərində və xəstəliklərə şəfa vermək üçün onlara qüdrət və səlahiyyət verdi. ²Onları göndərdi ki, Allahın Padşahlığını vəz edib xəstələri sağaltsınlar. ³^eİsa onlara dedi: «Yol üçün heç nə – nə əsa, nə torba, nə çörək, nə pul, nə də iki köynək götürün. ⁴Hansı evə girsəniz, orada qalın və oradan da yola çıxın. ⁵^fHarada sizi qəbul etməzlərsə, o şəhərdən çıxarkən onlara qarşı şəhadət olsun deyə ayaqlarınızın tozunu çırpın». ⁶Onlar da yola düşüb hər yerdə Müjdəni yayaraq və şəfa verərək kənd-kənd dolaşdılar.

^z 8:43 O bütün varını ... heç biri – bəzi əlyazmalarda *Heç kim*. ^a 8:45 Peter – bəzi əlyazmalarda *Peter və onun yanındakılar*. ^b 8:45 *Sıxışdırır* – bəzi əlyazmalarda *sıxışdırır*. *Necə soruşa bilərsiniz ki, Mənə toxunan kim idi?* (Mark 5:31). ^c 8:48 *Qızım* – bəzi əlyazmalarda *Cəsəratli ol, qızım* (Mat. 9:22). ^d 8:54 *İsa* – bəzi əlyazmalarda *İsa hamını bayıra çıxarıandan sonra* (Mark 5:40). ^e 9:3-5 Luka 10:4-11 ^f 9:5 Həv. 13:51

Yəhyanın edamı
(*Mat. 14:1-2; Mark 6:14-16*)

⁷Hökmdar Hirod baş verən bütün hadisələr barədə eşitdi və çaşıb-qaldı. Çünki bəziləri «Yəhya ölümlər arasından dirilib», ⁸ digərləri «İlyas zühur edib», başqaları da «qədim peyğəmbərlərdən biri dirilib» deyirdi. ⁹Hirod isə dedi: «Yəhyanın boynunu mən vurdurdum, bəs haqqında bu xəbərləri eşitdiyim Adam kimdir?» Hirod Onu görməyə can atırdı.

İsa beş min nəfəri doydurur
(*Mat. 14:13-21; Mark 6:30-44; Yəh. 6:1-14*)

¹⁰Həvarilər İsanın yanına qayıdıb gördükləri işlər haqqında Ona danışdılar. Sonra İsa yalnız onları Özü ilə götürüb Bet-Sayda adlanan bir şəhərə apardı. ¹¹Amma camaat bu barədə xəbər tutub Onun ardınca düşdü. İsa onları xoş qarşıladı, onlara Allahın Padşahlığından danışdı və şəfaya möhtac olanları sağaltdı. ¹²Artıq gün batırdı. On İki şagird İsanın yanına gəlib Ona dedi: «Camaatı burax, qoy ətrafdakı oba və kəndlərə gedib gecələsinlər və bir şey alıb yesinlər. Axı biz burada çöllük yerdəyik». ¹³Amma İsa onlara dedi: «Onlara yeməyi siz verin». Şagirdlər Ona cavab verdilər: «Beş çörək və iki balıqdan başqa bir şeyimiz yoxdur. Bəlkə biz gedib bütün bu camaat üçün bir şey alaıq?» ¹⁴Orada beş minə yaxın kişi var idi. İsa şagirdlərinə dedi: «Onları dəstə-dəstə, əlli-əlli oturdun». ¹⁵Şagirdlər də eləcə edib hamını oturdular. ¹⁶İsa beş çörəyi və iki balığı götürüb göyə baxaraq şükür duası etdi. Sonra onları bölüb şagirdlərə verdi ki, camaata paylasınlar. ¹⁷Hamı yeyib-doydu. Artıq qalan hissələr on iki zənbilə yığıldı.

Peterin Məsihi tanıması
(*Mat. 16:13-20; Mark 8:27-30*)

¹⁸Bir gün İsa tək dua edirdi. Şagirdlər də yanında idi. İsa onlardan soruşdu: «Camaatın dediyinə görə Mən kiməm?» ¹⁹Onlar belə cavab verdilər: «Bəziləri Vəftizçi Yəhya, başqaları İlyas, digərləri isə deyirlər ki, qədim peyğəmbərlərdən biri dirilib». ²⁰İsa onlara dedi: «Bəs siz nə deyirsiniz? Sizcə Mən kiməm?» Peter cavab verdi: «Sən Allahın Məsihisən». ²¹İsa şagirdlərinə qadağan edib əmr etdi ki, bunu heç kəsə danışmasınlar.

İsa ölüb-diriləcəyi barədə əvvəlcədən xəbər verir
(*Mat. 16:21-28; Mark 8:31-9:1*)

²²O dedi: «Bəşər Oğlu çox əzab çəkməli, ağsaqqallar, başçı kahinlər və ilahiyatçılar tərəfindən rədd olunmalı, öldürülməli və üçüncü gün dirilməlidir».

^g 9:7-8 Mat. 16:14; Mark 8:28; Luka 9:19 ^h 9:19 Mat. 14:1-2; Mark 6:14-15; Luka 9:7-8
ⁱ 9:20 Yəh. 6:68-69

^{23j}Sonra hamısına söylədi: «Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və hər gün^k çarmıxını götürüb ardımca gəlsin. ^{24l}Kim canını xilas etmək istəyirsə, onu itirəcək, amma kim Mənim uğrumda canını itirirsə, onu xilas edəcək. ²⁵İnsan bütün dünyanı qazanıb canını məhv edər yaxud itirərsə, ona nə xeyri var? ²⁶Kim Məndən və Mənim sözlərimdən utanarsa, Bəşər Oğlu da Özünün, Atasının və müqəddəs mələklərin izzəti içində gələndə o adamdan utanacaq. ²⁷Amma sizə həqiqəti deyirəm: burada duranlardan bəzisi Allahın Padşahlığını görmədən ölməyəcək».

İsanın görünüşü dəyişir
(*Mat. 17:1-8; Mark 9:2-8*)

^{28m}Bu sözləri söyləyəndən təxminən səkkiz gün keçmişdi. İsa Özü ilə Peter, Yəhya və Yaqubu götürüb dua etmək üçün dağa çıxdı. ²⁹İsa dua edərkən üzünün görünüşü dəyişdi və libası gözqamaşdırıcı ağ rəng aldı. ³⁰O anda iki nəfər İsa ilə söhbət etməyə başladı. Onlar Musa və İlyas idi. ³¹Onlar ehtişam içində göründülər və İsanın Yerusəlimdə yerinə yetirəcəyi bu dünyadan ayrılması barədə danışırdılar. ³²Peter və onun yoldaşları dərin yuxuya dalmışdılar. Yuxudan ayılanda isə İsanın ehtişamını və yanında duran iki kişini gördülər. ³³Onlar İsanın yanından gedəndə Peter İsaya dedi: «Ustad! Nə yaxşı ki biz buradayıq. Gəl üç çardaq quraq, biri Sənin, biri Musa, biri də İlyas üçün». Əslində o nə dediyini bilmirdi. ³⁴Peter bunu deyən zaman bir bulud gəldi və onların üzərinə kölgə saldı. Buluda daxil olarkən onları dəhşət бүürüdü. ³⁵ⁿBuluddan bir səs gəldi: «Bu Mənim Oğlumdur, seçilmişimdir,^j Ona qulaq asın!» ³⁶Səs kəsiləndə onlar İsanı tək gördülər. Şagirdlər bunu sirr olaraq saxlayıb o günlərdə gördüklərini heç kimə danışmadılar.

Oğlandan cin çıxarılır
(*Mat. 17:14-21; Mark 9:14-29*)

³⁷Ertəsi gün onlar dağdan enəndə İsanı böyük bir izdiham qarşıladı. ³⁸Camaat arasından bir kişi çıxırdı: «Müəllim, yalvarıram, oğluma nəzər sal, o mənim yeganə balamdır. ³⁹Bir ruh onu tutur, o birdən bağırir. Ruh onu ağızından köpük gələncən sarsıdır. Ona əziyyət verib güc-bəla ilə onu tərək edir. ⁴⁰Mən şagirdlərimdən xahiş etdim ki, bu ruhu qovsunlar, amma bacarmadılar». ⁴¹İsa da ona cavab verdi: «Ey imansız və yolunu azmış nəsil! Nə vaxta qədər Mən sizinlə qalıb sizə dözəcəyəm? Oğlunu

^j 9:23 Mat. 10:38; Luka 14:27 ^k 9:23 *Hər gün* – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

^l 9:24 Mat. 10:39; Luka 17:33; Yəh. 12:25 ^m 9:28-35 2Pet. 1:17-18 ⁿ 9:35 Yeş. 42:1;

Mat. 3:17; 12:18; Mark 1:11; 14:13-15 ^j 9:35 *Oğlumdur, seçilmişimdir* – bəzi əlyazmalarda *sevimli Oğlumdur* (Mark 9:7).

yanıma gətir». ⁴²Oğlan İsayə yaxınlaşarkən cin onu yerə atıb sarsıtdı. Amma İsa natəmiz ruha qadağan etdi, oğlanı sağaldıb atasına qaytardı. ⁴³Hamı Allahın əzəmətinə təəccüblənirdi.

İsa öləcəyi barədə yenə xəbər verir

(Mat. 17:22-23; Mark 9:30-32)

Onlar hamısı İsanın etdiyi işlərə heyrət edərkən O, şagirdlərinə dedi: ⁴⁴«Bu sözlərə qulaq asın: Bəşər Oğlu insan əllərinə təslim edilmək üzrədir». ⁴⁵Lakin şagirdlər bu sözü başa düşmədilər. Bu sözün mənası onlar üçün gizli qaldı və Ondan bu söz barədə soruşmaqdan da qorxurdular.

Ən böyük kimdir?

(Mat. 18:1-5; Mark 9:33-40)

⁴⁶Şagirdlər aralarında kimin ən böyük olduğu barədə mübahisə etməyə başladılar. ⁴⁷Amma İsa onların ürəklərindən keçəni bilib bir balaca uşağı götürüb yanına qoydu. ⁴⁸Sonra onlara dedi: «Kim Mənim adımla bu uşağı qəbul edərsə, Məni qəbul edər. Kim Məni qəbul edərsə, Məni Göndərəni qəbul edər. Sizin aranızda hamıdan kiçik olan ən böyükdür».

⁴⁹Yəhya cavabında dedi: «Ustad, biz Sənin adınla cinləri qovan bir nəfəri gördük, amma bizimlə birgə getmədiyinə görə ona mane olduq». ⁵⁰Amma İsa ona dedi: «Ona mane olmayın! Əleyhinizə olmayan sizin tərəfinizdədir».

Samariyalılar İsanı qəbul etmərlər

⁵¹Dünyadan ayrılacağı günlər yaxınlaşdıqca İsa Yerusəlimə getmək qərarına gəldi. ⁵²İsa qabağınca elçilər göndərdi. Onlar İsanın gəlişi münasibəti ilə hazırlıq işləri görmək üçün gedib Samariyalıların bir kəndinə girdilər. ⁵³Lakin Samariyalılar İsanı qəbul etmədilər, çünki O, Yerusəlimə doğru gedirdi. ⁵⁴Şagirdlərdən Yaqubla Yəhya bunu görüb dedilər: «Rəbb,^p bunları məhv etmək üçün bir əmrlə göydən alov yağdırmağımızı istəyirsənmi?» ⁵⁵Amma İsa dönüb onlara qadağan etdi.^q ⁵⁶Sonra onlar başqa bir kəndə yollandılar.

İsanın şagirdi olmaq nə deməkdir

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷Onlar yol boyu gedərkən bir nəfər İsayə dedi: «Sən hara getsən, Sənin ardınca gedəcəyəm». ⁵⁸İsa ona dedi: «Tülkülərin də yuvası, göydə uçan

^p 9:54 Rəbb – bəzi əlyazmalarda Rəbb, İlyas etdiyi kimi bizim də. ^q 9:55-56 Qadağan etdi – bəzi əlyazmalarda qadağan edərək dedi: «Siz hansı ruha malik olduğunuzu bilmirsiniz. ⁵⁶ Çünki Bəşər Oğlu insanları məhv etmək üçün deyil, onları xilas etmək üçün gəlib».

quşların da yuvası var. Amma Bəşər Oğlunun başını qoymağa belə, yeri yoxdur».

⁵⁹Bir başqasına İsa dedi: «Ardımca gəl». O isə dedi: «Ya Rəbb, mənə icazə ver, əvvəlcə gedim, atamı dəfn edirəm». ⁶⁰İsa ona dedi: «Qoy ölümlər öz ölümlərini dəfn etsin. Sənsə get, Allahın Padşahlığını bəyan et».

⁶¹Yenə başqa bir adam dedi: «Ya Rəbb, Sənin ardınca gələyəm, amma əvvəl icazə ver evimdəkilərlə vidalaşım». ⁶²Lakin İsa ona dedi: «Kotanı tutub geriye baxan Allahın Padşahlığına layiq deyil».

İsa yetmiş nəfəri vəz etməyə yollayır

(Mat. 10:5-16; 11:21-24; Mark 6:7-13; Luka 9:1-6)

10 ¹Bu hadisələrdən sonra Rəbb başqa yetmiş nəfəri təyin etdi və onları iki-iki Özünün gedəcəyi hər şəhərə və hər yerə Özündən əvvəl göndərdi. ²Onlara dedi: «Məhsul çoxdur, işçilərsə azdır. Buna görə də məhsulun Sahibinə yalvarın ki, Öz məhsulunu yığmaq üçün işçilər göndərsin. ³Gedin, sizi qurdların arasına quzular kimi göndərirəm. ⁴Özünüzlə nə kisə, nə torba, nə də çarıq götürün. Yolda heç kimlə salamlayıb danışmayın. ⁵Hansı bir evə girsəniz, əvvəl “Bu evə əmin-amanlıq olsun!” deyin. ⁶Əgər orada əmin-amanlığa layiq bir adam varsa, dilədiyiniz əmin-amanlıq onun üzərində qalacaq. Əks halda o sizə qayıdacaq. ⁷Girdiyiniz evdə qalın, sizə nə verirlərsə, yeyib-için, çünki işçi öz haqqına layiqdir. Evdən evə köçməyin. ⁸Hansısa bir şəhərə girdiyiniz zaman sizi qəbul edirlərsə, qabağınıza qoyulanı yeyin. ⁹Orada olan xəstələrə şifa verin və onlara deyin: “Allahın Padşahlığı sizə yaxınlaşdı”. ¹⁰Amma hansısa bir şəhərə girdiyiniz zaman sizi qəbul etməsələr, oranın küçələrinə çıxıb belə deyin: ¹¹“Sizin əleyhinizə çıxaraq şəhərinizin ayaqlarımıza yapışan tozunu belə, çırpırıq. Amma bunu bilin ki, Allahın Padşahlığı sizə yaxınlaşdı”. ¹²Sizə bunu deyirəm: qiyamət günü” Sodomun halı o şəhərin halından daha asan olacaq.

¹³Vay halına, ey Korazin! Vay halına, ey Bet-Sayda! Sizdə baş vermiş möcüzələr Sur və Sidonda olsaydı, onlar çoxdan çul geyinib küllün üstündə oturaraq tövbə edərdi. ¹⁴Amma qiyamət günü” Sur və Sidonun halı sizinkindən daha asan olacaq. ¹⁵Sən, ey Kefernahum, göyə qədər ucalacaqsanmı? Ölümlər diyarına qədər enəcəksən.

¹⁶”Sizi dinləyənlər kəs Məni dinləyir, sizi rədd edən Məni rədd edir. Məni rədd edənsə Məni Göndərəni rədd edir».

^r 10:1 Yetmiş – bəzi əlyazmalarda yetmiş iki. ^s 10:2 Mat. 9:37-38; Yəh. 4:35

^t 10:3 Mat. 10:16 ^u 10:12 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün. ^v 10:14 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə mühakimədə. ^w 10:16 Mat. 10:40; Mark 9:36-37; Luka 9:47-48; Yəh. 13:20

Yetmiş şagird qayıdır

¹⁷Yetmiş şagird sevinə-sevinə qayıtdı və dedi: «Ya Rəbb, Sənin adınla cinlər belə, bizə tabe olur!» ¹⁸İsa onlara belə cavab verdi: «Mən Şeytanın ildırım kimi göydən düşməyini görmüşdüm. ¹⁹*Baxın Mən sizə səlahiyyət vermişəm ki, ilanları, əqrəbləri və düşmənin bütün gücünü ayaq altında əzəsiniz və heç nə sizə zərər vurmayaçaq. ²⁰Bununla belə, ruhların sizə tabe olduğuna görə sevinməyin, amma sevinin ki, adlarınız göylərdə yazılıb».

İsanın sevinci

(*Mat. 11:25-27; 13:16-17*)

²¹İsa o vaxt Müqəddəs Ruhda şadlanıb dedi: «Ey yerin-göyün Sahibi olan Ata! Səndən razıyam ki, bu şeyləri müdrik və dərrakəli adamlardan gizlədib körpələrə aqah etdin. Bəli, Ata! Çünki bu Sənin xoş niyyətin idi. ²²†Atam^z tərəfindən hər şey Mənim ixtiyarımaya verildi. Oğulun kim olduğunu Atadan başqa heç kəs bilməz. Atanın kim olduğunu da Oğuldan və Oğulun aqah etmək istədiyi şəxsdən başqa heç kəs bilməz».

²³Sonra İsa şagirdlərə sarı dönüb onlara ayrıca dedi: «Nə bəxtiyardır o gözlər ki, sizin gördüklərinizi görür! ²⁴Sizə bunu deyirəm: bir çox peyğəmbərlər və padşahlar sizin gördüklərinizi görmək istədilər, amma görmədilər, eşitdiklərinizi eşitmək istədilər, amma eşitmədilər».

Xeyirxah Samariyalı

²⁵†Bir qanunşünas İsanı sınamaq məqsədi ilə qalxıb dedi: «Müəllim, əbədi həyatı irs olaraq almaq üçün mən nə etməliyəm?» ²⁶İsa ondan soruşdu: «Qanunda nə yazılıb? Orada nə oxuyursan?» ²⁷†Bu adam İsayə belə cavab verdi: «“Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla, bütün gücünlə və bütün düşüncənlə sev” və “Qonşunu özün kimi sev”». ²⁸†İsa ona dedi: «Sən düz cavab verdin, buna əməl et və yaşayacaqsan». ²⁹Amma o özünə haqq qazandırmaq üçün İsadan soruşdu: «Bəs mənim qonşum kimdir?»

³⁰İsa belə cavab verdi: «Bir nəfər Yerusəlimdən Yerixoya gedən yolda quldurların əlinə düşdü. Quldurlar onu soyundurub döydülər və yarımcan halda qoyub getdilər. ³¹Təsədüfən o yoldan bir kahin enirdi. Bu adamı görən kimi yolun o biri tərəfi ilə keçib getdi. ³²Bir Levili də ora yaxınlaşıb o adamı görəndə yolun o biri tərəfi ilə keçib getdi. ³³O yolla gedən bir Samariyalı isə bu adamı görəndə ona rəhmi gəldi. ³⁴Ona

* **10:19** Zəb. 91:13 † **10:22** Yəh. 1:18; 3:35; 10:15 † **10:22** *Atam* – bəzi əlyazmalarda *Şagirdlərə sarı dönüb onlara dedi: «Atam...* † **10:25-28** *Mat. 22:35-40; Mark 12:28-34*
 † **10:27** *Lev. 19:18; Qanun. 6:5* † **10:28** *Lev. 18:5*

yaxınlaşdı və zeytun yağı ilə şərab tökərək yaralarını sarıdı. Sonra bu adamı öz heyvanına mindirib mehmanxanaya gətirdi və ona qayğı göstərdi. ³⁵Ertəsi gün o, iki dinar çıxarıb mehmanxana sahibinə verərək dedi: «Onun qayğısını çək. Əgər bundan da çox xərcin çıxsa, mən geri qayıdanda sənə verərəm». ³⁶Səncə bu üç nəfərdən hansı quldurların əlinə düşən adamın qonşusu idi?» ³⁷Qanunşünas cavab verdi: «Ona mərhəmət göstərən». İsa da ona dedi: «Get, sən də elə et».

İsa Marta və Məryəm evində

³⁸İsa şagirdləri ilə yoluna davam edərkən bir kəndə girdi. Burada Marta adlı bir qadın Onu öz evinə dəvət etdi. ³⁹Onun Məryəm adlı bir bacısı vardı. O, Rəbbin ayaqları yanında oturub Onun sözünə qulaq asırdı. ⁴⁰Marta isə işin çoxluğundan çaşıb-qalmışdı. O, İsayə yaxınlaşıb dedi: «Ya Rəbb! Görmürsən ki, bacım işləri tək mənim üstümə yığıb? Ona de ki, mənə kömək etsin». ⁴¹Rəbb isə ona belə cavab verdi: «Marta, Marta, sən çox şeyin qayğısını çəkib təlaşa düşürsən. ⁴²Yalnız bir şey lazımdır. Məryəm yaxşısını seçdi. Bu da onun əlindən alınmayacaq».

Dua haqqında təlim

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹İsa bir yerdə dua edirdi. Duasını bitirəndə şagirdlərindən biri Ona dedi: «Ya Rəbb, Yəhya öz şagirdlərinə öyrətdiyi kimi Sən də bizə dua etməyi öyrət». ²İsa onlara dedi: «Dua edəndə belə deyin:

Göylərdə olan Atamız,

Adın müqəddəs tutulsun,

Padşahlığın gəlsin.

Göydə olduğu kimi yerdə də Sənin iradənin olsun.^e

³Gündəlik çörəyimizi bizə hər gün ver.

⁴Bizə borclu olan hər adamı bağışladığımızı görə

Bizim günahlarımızı da bağışla.

Bizi sınağa çəkmə».^f

⁵Sonra İsa onlara dedi: «Məsələn, sizlərdən birinin bir dostu var. O da gecə yarısı dostunun yanına gedib deyir: “Dostum, mənə üç kömbə çörək borc ver, ⁶çünki yanıma dostum gəlib, qabağına qoyacaq heç nəyim yoxdur”. ⁷Dostu da içəridən belə cavab verir: “Məni narahat etmə. Qapı artıq qıfılıdır, uşaqlarım yanımda yatıb, mən durub sənə bir şey verə bilmərəm”. ⁸Sizə deyim ki, o həmin adamla dost olduğu halda vermək istəməsə də, təkidlə xahiş etdiyinə görə qalxıb nə qədər ehtiyacı olsa, ona verəcək.

^d 10:38-39 Yəh. 11:1 ^e 11:2 *Göylərdə olan Atamız ... olsun* – ən qədim yunan əlyazmalarında *Ata, adın müqəddəs tutulsun, Padşahlığın gəlsin* (Mat. 6:9-10).

^f 11:4 *Çəkmə* – bəzi əlyazmalarda *çəkmə, lakin bizi şəər olandan xilas et* (Mat. 6:13).

⁹Mən sizə bunu deyirəm: diləyin, sizə veriləcək, axtarın, tapacaqsınız, qapını döyün və sizə açılacaq. ¹⁰Çünki hər diləyən alar, axtaran tapar, qapı döyəne açılar. ¹¹Aranızdan hansı ata oğlu ondan balıq diləsə,^g ona balıq yerinə ilan verər? ¹²Yaxud yumurta diləsə, ona əqrəb verər? ¹³Beləliklə, siz pis olduğunuz halda öz övladlarınıza yaxşı hədiyyələr verməyi bilirsinizsə, göydə olan Atanın Ondan diləyənlərə Müqəddəs Ruhu verəcəyi nə qədər yəqindir!»

İsa və Baal-Zevul

(Mat. 12:22-30; Mark 3:20-27)

¹⁴İsa bir adamdan lal olan bir cini qovurdu. Cin çıxandan sonra lal danışmağa başladı və camaat heyrətləndi. ¹⁵^hAmma onların bəzisi deyirdi: «O, cinlərin başçısı Baal-Zevulun gücü ilə cinləri qovur». ¹⁶ⁱBaşqaları isə İsanı sınamaq üçün istədilər ki, göydən gələn bir əlamət göstərsin.

¹⁷Nə düşündüklərini bilən İsa onlara dedi: «Öz daxilindən bölünmüş hər padşahlıq viran qalar və öz içindən bölünmüş ev dağılar. ¹⁸Əgər Şeytan da öz daxilindən bölünübse, onun padşahlığı necə davam gətirər? Siz də deyirsiniz ki, Mən cinləri Baal-Zevulun gücü ilə qovuram. ¹⁹Əgər Mən cinləri Baal-Zevulun gücü ilə qovuramsa, bəs sizin adamlarınız kimin gücü ilə qovur? Buna görə də onlar sizin hakimləriniz olacaq. ²⁰Lakin Mən cinləri Allahın qüdrəti^j ilə qovuramsa, deməli, Allahın Padşahlığı üzərinizə gəlib. ²¹Əgər güclü bir adam təpədən-dırnağadək silahlanıb öz evini qoruyursa, onun əmlakı əmin-amanlıqdadır. ²²Amma ondan güclüsü ona hücum edib qalib gələrsə, onda onun güvəndiyi silahları əlindən alıb talan mallarını bölüşdürər. ²³^kMənimlə olmayan Mənə qarşıdır və Mənimlə yığmayan daşıdır.

²⁴Natəmiz ruh adamdan çıxdıqdan sonra quraq yerlərdə dolaşar, rahatlıq axtarar, lakin tapmaz. O zaman deyər: «Çıxdığım evə dönüm». ²⁵Evə qayıdanda onu süpürülmüş və səliqə-sahman içində görər. ²⁶Bu vaxt o gedib özündən daha betər yeddi başqa ruhu götürər. Onlar da oraya girib məskunlaşar. Onda bu adamın axırı əvvəlkindən daha pis olar».

²⁷İsa bunu deyərkən bir qadın camaatın arasından uca səslə Ona dedi: «Səni bətnində daşıyan və Səni əmizdirən nə bəxtiyardır!» ²⁸Amma İsa dedi: «Daha doğrusu, Allahın kəlamını eşidib ona riyət edənlər nə bəxtiyardır!»

^g 11:11 *Balıq diləsə* – bəzi əlyazmalarda *çörək diləsə, ona daş verər? Ya da balıq diləsə* (Mat. 7:9). ^h 11:15 Mat. 9:34; 10:25 ⁱ 11:16 Mat. 12:38; 16:1; Mark 8:11 ^j 11:20 *Qüdrəti* – hərfi tərcümədə *barmağı*. ^k 11:23 Mark 9:40

Yunus peyğəmbərin əlaməti

(Mat. 12:38-42)

²⁹^lCamaat Onun ətrafına yığılanda İsa danışımağa başladı: «İndiki nəsil pis nəsilidir. Onlar əlamət axtarır, amma onlara Yunusun əlamətindən başqa heç bir əlamət verilməyəcək. ³⁰^mÇünkü Yunus Nineva əhalisinə necə bir əlamət oldusa, Bəşər Oğlu da bu nəsil üçün belə olacaq. ³¹ⁿCənub mələkəsi¹ qiyamət günündə^p bu nəslin adamları ilə birgə qalxıb onları məhkum edəcək. Çünki mələkə Süleymanın hikmətli sözlərini dinləmək üçün yer üzünün ucqarlarından gəlmişdi. Budur, Süleymandan daha böyük Olan buradadır. ³²^qNineva xalqı qiyamət günündə^r bu nəsillə birgə qalxıb onu məhkum edəcək. Çünki onlar Yunusun vəzinə görə tövbə etmişdilər. Budur, Yunusdan daha böyük Olan buradadır.

Bədənin çırağı

(Mat. 6:22-23)

³³^sHeç kim çırağı yandırır onu gizli yerə yaxud da qabın altına qoymaz. Əksinə, çıraqdana qoyar ki, içəri girənlər işığı görsünlər.

³⁴Bədəninin çırağı gözündür. Gözün sağlam olanda bütün bədənin də nurlu olur. Gözün zəif görəndə isə bütün bədənin də qaranlıq olur.

³⁵Beləliklə, diqqət et ki, səndəki “nur” qaranlıq olmasın. ³⁶Əgər sənin bütün bədənin nurlu olub heç bir yerdə qaranlıq qalmırsa, çırağ sənə öz nuru ilə işıq saçdığı kimi bədənin də tamamilə nurlu olacaq».

Vay halınıza!

(Mat. 23:1-36)

³⁷İsa bunları deyib qurtaranda fariseylərdən biri Onu evinə yeməyə dəvət etdi. O da içəri girib süfrəyə oturdu. ³⁸İsanın yeməkdən əvvəl yuyunmadığını görən farisey heyrətləndi. ³⁹Lakin Rəbb ona dedi: «İndi siz fariseylər kasanın və boşqabın bayır tərəfini təmizləyirsiniz, lakin daxiliniz soyğunçuluq və pisliliklə dolub. ⁴⁰Ey ağılsızlar, zahiri yarıdanla daxili yarıdan eyni deyilmi? ⁴¹Yaxşısı budur ki, qablarınızın içindəkilərini sədəqə verəsiniz, onda sizin üçün hər şey təmiz olar.

⁴²^vVay halınıza, ey fariseylər! Çünki siz nanə, sədəfotu və hər cür göyərtinin onda birini verirsiniz, lakin ədalətə və Allah məhəbbətinə etinasızlıq göstərirsiniz. Amma onda biri verməklə yanaşı bunları da yerinə yetirməli idiniz.

^l 11:29 Mat. 16:4; Mark 8:12 ^m 11:30 Yun. 3:4 ⁿ 11:31 1Pad. 10:1-13; 2Saln. 9:1-12
^j 11:31 *Cənub mələkəsi* – yəni Süleymanın yanına gələn Səba mələkəsi. ^p 11:31 *Qiyamət günündə* – hərfi tərcümədə *mühakimədə*. ^q 11:32 Yun. 3:5 ^r 11:32 *Qiyamət günündə* – hərfi tərcümədə *mühakimədə*. ^s 11:33 Mat. 5:15; Mark 4:21; Luka 8:16
^t 11:42 Lev. 27:30

⁴³Vay halınıza, ey fariseylər! Sinaqoqlarda baş kürsüləri tutmağı və bazar meydanlarında salam almağı sevirsiniz.

⁴⁴Vay halınıza! Çünki siz insanların xəbəri olmadan üstündən keçdikləri itmiş qəbirlərə oxşayırsınız».

⁴⁵Qanunşünaslardan biri İsayə cavab verdi: «Müəllim, sən bunları deməklə bizi də təhqir edirsən». ⁴⁶İsa da belə dedi: «Elə sizin də vay halınıza, ey qanunşünaslar! Çünki adamları ağır yüklərlə yükləyirsiniz, amma özünüz barmağınızın biri ilə də bu yüklərə toxunmursunuz.

⁴⁷Vay halınıza! Çünki peyğəmbərlərə məqbərələr tikirsiniz, amma onları sizin ata-babalarınız öldürdülər! ⁴⁸Beləliklə, siz ata-babalarınızın etdiklərinə şahidlik edib bəyənirsiniz. Çünki onlar peyğəmbərləri öldürüb, sizsə onlara məqbərələr tikirsiniz. ⁴⁹Buna görə də Allahın hikməti belə demişdi: “Mən onlara peyğəmbərlər və həvarilər göndərəcəyəm, onların bəzisini öldürüb, bəzisini isə təqib edəcəklər”. ⁵⁰⁻⁵¹ “Beləcə bu nəsil dünya yaranandan bəri Habilin qanından tutmuş qurbangahla məbədin arasında öldürülmüş Zəkəriyyənin qanına qədər bütün peyğəmbərlərin tökülən qanı üçün məsuliyyət daşıyacaq. Bəli, Mən sizə deyirəm: onun üçün bu nəsil məsuliyyət daşıyacaq.

⁵²Vay halınıza, ey qanunşünaslar! Çünki bilik qapısının açarlarını götürmüşünüz. Özünüz bu qapıdan girmədiniz, girmək istəyənlərə də mane oldunuz».

⁵³İsa oradan çıxanda ilahiyyətçilərlə fariseylər ona çox təzyiq göstərərək bir çox məsələlər barədə Onu sorğu-suala tutmağa başladılar. ⁵⁴Onlar fürsət axtarırdılar ki, İsanın ağzından çıxan bir sözlə Onu tələyə salsınlar.

İsa ikiüzlülüyə qarşı xəbərdarlıq edir

(Mat. 10:26-33)

12 ¹Bu vaxt saysız-hesabsız adam bir-birini sıxışdırma-sıxışdırma oraya yığıldı. İsa əvvəl şagirdlərinə danışmağa başladı: «Fariseylərin mayasından, yəni ikiüzlülükdən özünüzü gözləyin. ²Elə örtülü bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmıyacaq və elə gizli bir şey yoxdur ki, bilinməyəcək. ³Buna görə də qaranlıqda dediyiniz gün işığında eşidiləcək, bağlı qapı arxasında qulağa pıçıldadığınız damlardan bəyan olunacaq.

⁴Ey dostlarım, sizə deyirəm: bədəni öldürən və ondan sonra başqa heç nə edə bilməyənlərdən qorxmayın. ⁵Amma Kimdən qorxmaq lazım olduğunu sizə göstərim: adamı öldürəndən sonra cəhənnəmə atmağa ixtiyarı olan Allahdan qorxun. Bəli, sizə deyirəm: Ondən qorxun! ⁶Beş sərçə iki qara pula satılmırmı? Onlardan biri belə, Allahın qarşısında

^u 11:50-51 Yar. 4:8; 2Saln. 24:20-21 ^v 12:1 Mat. 16:6; Mark 8:15 ^w 12:2 Mark 4:22; Luka 8:17

yaddan çıxırmır. ⁷Sizin başınızdakı saçlar belə, sayılıb. Qorxmayın, siz saysız-hesabsız sərçədən daha dəyərlisiniz.

⁸Mən sizə deyirəm: insanlar qarşısında Məni iqrar edən hər kəsi Bəşər Oğlu da Allahın mələkləri qarşısında iqrar edəcək. ⁹Amma insanlar önündə Məni inkar edən özü də Allahın mələkləri önündə inkar olunacaq. ¹⁰^xBəşər Oğluna qarşı bir söz deyən hər kəs bağışlanacaq; amma Müqəddəs Ruha küfr edən bağışlanmayacaq.

¹¹^ySizi sinaqoqlara, başçıların və hökmdarların qarşısına gətirəndə özünüzdü necə müdafiə edəcəyiniz və yaxud nə deyəcəyiniz barədə qayğı çəkməyin. ¹²Müqəddəs Ruh sizə o anda nə deməli olduğunuzu öyrədəcək».

Var-dövlət və insan həyatı

¹³İzdihamdan bir nəfər İsayə dedi: «Müəllim, qardaşıma de ki, mirası mənimlə bölsün». ¹⁴İsa ona belə cavab verdi: «Ey insan, Məni kim üzərinizə hakim ya vəkil qoyub?» ¹⁵Sonra İsa onlara dedi: «Diqqətli olun, hər cür tamahkarlıqdan özünüzdü qoruyun. Çünki insanın həyatı var-yoxunun bolluğundan asılı deyil».

¹⁶İsa onlara bu məsələni danışdı: «Bir varlığın torpağı bol məhsul verdi. ¹⁷Bu adam ürəyində düşündü: “Məhsulumu qoymağa yerim yoxdur. Axı nə edim?” ¹⁸Sonra dedi: “Belə edərəm: anbarlarımı söküüb daha böyüklərini tikəcəyəm. Bütün taxılımı və malımı oraya yığaram. ¹⁹Canıma deyərəm: ey canım, illərlə kifayət qədər var-dövlət yığmısan. İndi dincəl, ye-iç, kef elə”. ²⁰Amma Allah ona dedi: “Ay axmaq, bu gecə canını səndən alacaq. Bəs hazırladığın kimə qalacaq?” ²¹Özü üçün xəzinə toplayan, amma Allahın önündə varlı olmayan hər bir insanın axırı da elə olacaq».

Qayğı çəkməyin

(Mat. 6:20-21,25-34)

²²İsa Öz şagirdlərinə belə dedi: «Buna görə sizə deyirəm: “Nə yeyəcəyik?” deyə canınız üçün, “Nə geyinəcəyik?” deyə bədəniniz üçün qayğı çəkməyin. ²³Can yeməkdən, bədənsə geyinməkdən daha vacibdir. ²⁴Qarğalara baxın: onlar nə əkir, nə də biçir, nə anbarları, nə də zirzəmiləri var. Amma Allah onları yedizdirir. Siz quşlardan nə qədər qiymətlisiniz! ²⁵Hansı biriniz qayğı çəkməklə ömrünü bir anlıq belə, uzada bilər? ²⁶Əgər siz elə balaca şeyi etməyi bacarmırsınızsa, nə üçün başqa şeylərin qayğısını çəkirsiniz? ²⁷^zZanbaqların necə böyüdüyünə baxın: onlar nə zəhmət çəkir, nə də ip əyirir. Lakin sizə bunu deyirəm

^x 12:10 Mat. 12:31-32; Mark 3:28-29 ^y 12:11-12 Mat. 10:19-20; Mark 13:11; Luka 21:14-15
^z 12:27 1Pad. 10:4-7; 2Saln. 9:3-6

ki, bütün cah-calalı içində olan Süleyman belə, bunlardan biri kimi geyinməmişdi. ²⁸Ey iman az olanlar, bu gün çöldə olub sabah ocağa atılan otu Allah belə geyindirirsə, sizi geyindirəcəyi nə qədər yəqindir! ²⁹“Nə yeyəcəyik?”, “Nə içəcəyik?” deyə axtarib narahat olmayın. ³⁰Çünkü dünyadakı bütprəstlər bütün bu şeyləri axtarırlar. Doğrudan da, Atanız bunlara ehtiyacınız olduğunu bilir. ³¹Lakin siz Allahın Padşahlığını axtarın, onda bunlar da sizə əlavə olaraq veriləcək.

³²Qorxma, ey kiçik sürü! Çünki Atanız Padşahlığı sizə verməyi münasib gördü. ³³Əmlakınızı satın və sədaqə verin. Özünüzə köhnəlməyən kisələr, göylərdə tükənməyən xəzinə hazırlayın. Oraya nə oğru gələr, nə də onu güvə yeyər. ³⁴Çünki xəzinəniz haradadırsa, ürəyiniz də orada olacaq».

Bilinməyən gün və saat

(*Mat. 10:34-36; 24:42-51; Mark 13:32-36*)

³⁵^a«Qoy qurşaqlarınız bellərinizdə bağlı və çıraqlarınız yanayana qalsın. ³⁶Toy ziyafətindən qayıdan ağasını gözləyən adamlara oxşayın. Onlar ağaları gəlib qapını döyən kimi qapını açmağa hazır olurlar. ³⁷Nə bəxtiyardır o qullar ki, ağa qayıdanda onları oyaq görür! Sizə doğrusunu deyirəm: o özü qurşaqlanıb qullarını süfrəyə oturdacaq və gəlib onlara xidmət edəcək. ³⁸Ağa istər gecəyarı, istər ondan gec, səhərə yaxın gəlib qulları oyaq görsə, o qullar necə də bəxtiyardır!

³⁹Amma bunu bilin ki, əgər evin yiyəsi oğrunun hansı saatda gələcəyini bilsəydi, evinin yarılmasına imkan verməzdi. ⁴⁰Beləcə siz də hazır olun, çünki Bəşər Oğlu gözləmədiyiniz vaxt gələcək».

⁴¹Peter dedi: «Ya Rəbb, bu məsəli ancaq bizə danışırsan, yoxsa hamıya?» ⁴²Rəbb cavab verdi: «Vaxtlı-vaxtında onlara yemək vermək üçün ağasının öz nöqərləri üzərinə qoyduğu sadıq və ağıllı idarəçi kimdir? ⁴³Nə bəxtiyardır o qul ki, ağası evinə qayıdanda onu iş başında görür! ⁴⁴Sizə həqiqəti deyirəm: ağası bu qula bütün əmlakı üzərində idarəçiliyi tapşıracaq. ⁴⁵Amma həmin qul ürəyində “ağam gec gələcək” deyərsə, başqa nöqər və qarabaşları döyməyə, yeyib-icməyə, sərxoşluğa uymağa başlayarsa, ⁴⁶o qulun ağası onun gözləmədiyi gün və ağılna gəlmədiyi vaxt gələcək, ona ağır cəza verəcək və onu sədaqətsizlərlə bir yerdə saxlayacaq.

⁴⁷Ağasının istəyini bilib hazır olmayan və onun istəyinə əməl etməyən qul çox döyüləcək. ⁴⁸Bilməyib o cəzaya layiq iş görənsə az döyüləcək. Kimə çox verilibsə, ondan çox da istəniləcək. Kimə çox tapşırılsə, ondan daha çox tələb olunacaq.

^a 12:35-36 Mat. 25:1-13

⁴⁹Mən yer üzünə od yağıdırmağa gəlmişəm. Kaş ki bu od artıq alışıb-yanaydı! ⁵⁰^bMənim alacağım bir vəftiz var. Bu vəftiz yerinə yetib qurtaranadək nə qədər sıxıntı çəkməliyəm! ⁵¹^cSiz düşünürsünüz ki, Mən yer üzünə sühl gətirməyə gəlmişəm? Xeyr, sizə deyirəm ki, Mən ayrılıq gətirməyə gəlmişəm! ⁵²Çünki bundan sonra bir evdə yaşayan beş nəfər bir-birindən ayrılaraq üç nəfərə qarşı iki nəfər, iki nəfərə qarşı üç nəfər olacaq. ⁵³^dÇünki ata oğlundan, oğul atasından, ana qızından, qız anasından, qayınana gəlinindən, gəlin də qayınanasından ayrılacaq».

Əlamətləri anlamaq

(Mat. 16:2-3)

⁵⁴İsa camaata bunu da dedi: «Siz qərb tərəfdən qalxan buludu görəndə dərhal “yağış yağacaq” deyirsiniz, bu da olur. ⁵⁵Cənub küləyinin əsməsini görəndə “qızmar isti olacaq” deyirsiniz, bu da olur. ⁵⁶Ey ikiüzlülər, yer üzünün və göyün görünüşünü seçə bilərsiniz, bəs onda nə üçün indiki zamanı seçə bilmirsiniz?

⁵⁷Nə üçün düzgün olan şeyə özünüz qərar vermirsiniz? ⁵⁸^eSəni ittiham edənlə birgə hakimin yanına gedəndə yolda ikən onunla barışmağa çalış. Yoxsa səni hakimin qabağına sürüyər, hakimsə məhkəmə icraçısına ötürər, o da səni zindana atar. ⁵⁹Sənə bunu deyirəm: axırıncı qəpik-quruşunu verməyincə oradan əsla çıxmayacaqsan».

Tövbəyə çağırış

13 ¹Bu vaxt orada olan bəzi adamlar İsayə xəbər verdilər ki, Pilat bəzi Qalileyalıların qanını kəsdikləri qurbanların qanına qatmışdı. ²İsa buna belə cavab verdi: «Siz elə bilərsiniz ki, bu aqibətə uğramış Qalileyalılar bütün digər Qalileyalılardan daha betər günahlı idilər? ³Xeyr, Mən sizə deyirəm: tövbə etməsəniz, hamınız onlar kimi məhv olacaqsınız. ⁴Yaxud Şiloah qülləsi on səkkiz adamın üstünə aşıb onları öldürəndə onların Yerusəlim sakinlərinin hamısından təqsirkar olduqlarını fikirləşirsiniz? ⁵Xeyr, Mən sizə deyirəm: tövbə etməsəniz, hamınız onlar kimi məhv olacaqsınız».

Barsız əncir ağacı

(Mat. 21:18-19; Mark 11:12-14)

⁶Sonra İsa bu məsəli danışdı: «Bir adamın bağında bir əncir ağacı əkilmişdi. Bu adam gəlib ağacda meyvə axtardı, amma tapmadı. ⁷O, bağbana dedi: “Bura bax, üç ildir ki, mən gəlib bu əncir ağacında meyvə

^b 12:50 Mark 10:38 ^c 12:51-53 Mat. 10:34-36 ^d 12:53 Mik. 7:6

^e 12:58-59 Mat. 5:25-26

axtarıram, amma tapmıram. Onu kəs! Nə üçün bu ağac əbəs yerə torpağı tutur?» ⁸ Bağbansa cavabında belə dedi: «Ağa, bir il də buna əl dəymə. Mən onu belləyib dövrəsinə peyin tökərəm. ⁹ Gələn il bu ağac meyvə gətirsə, yaxşıdır, yox, gətirməsə, onu kəsərsən».

Şənbə günü şəfa vermək olarmı?

¹⁰ İsa bir dəfə Şənbə günü sinaqoqlardan birində təlim öyrədirdi. ¹¹ Orada on səkkiz il daxilində xəstəlik ruhu olan belı bükülmüş bir qadın var idi. O, belini heç düzəldə bilmirdi. ¹² İsa bu qadını görəndə çağırır dedi: «Ey qadın, sən azarından azad oldun». ¹³ İsa əllərini qadının üstünə qoyanda o dərhal dikəlib Allahı izzətləndirməyə başladı. ¹⁴ Amma sinaqoqun rəisi İsanın Şənbə günü şəfa verdiyinə hiddətlənib camaata belə xitab etdi: «İş görmək üçün altı gün var, o günlər gəlin və şəfa alın, Şənbə günü yox». ¹⁵ Rəbb isə ona belə cavab verdi: «Ey ikiüzlülər, sizlərdən hər biriniz Şənbə günündə öz öküzünün ya eşşəyinin bağını açıb tövlədən su içməyə aparmırmı? ¹⁶ İbrahimin qızı olan bu qadını da on səkkiz il ərzində Şeytan buxovlamışdı. Şənbə günü bu qadının buxovlarını açmaq lazım deyildimi?» ¹⁷ İsa bunları deyəndə Ona qarşı çıxanlar hamısı utandı. Camaatın hamısı isə Onun etdiyi bütün izzətli işlərinə görə sevinirdi.

Xardal toxumu və maya məsəlləri

(Mat. 13:31-33; Mark 4:30-32)

¹⁸ Sonra İsa dedi: «Allahın Padşahlığı nəyə bənzəyir? Onu nəyə bənzədim? ¹⁹ O, bir adamın bağçasına əkdirdi xardal toxumuna bənzəyir. O toxum böyüyüb ağac olur. Göydə uçan quşlar onun budaqlarında yuva qurur».

²⁰ İsa yenə dedi: «Allahın Padşahlığını nəyə bənzədim? ²¹ O, xəmir mayasına bənzəyir. Qadın onu götürüb üç kisə^g una qarışdırıb bütün xəmir acıyanadək saxlayır».

Dar qapı

(Mat. 7:13-14,21-23)

²² İsa şəhər və kəndləri gəzib təlim öyrədərək Yerusəlimə tərəf gedirdi. ²³ Bir nəfər Ondən soruşdu: «Ya Rəbb, xilas tapanların sayı az olacaqmı?» İsa onlara belə cavab verdi: ²⁴ «Dar qapıdan girməyə çalışın. Sizə bunu deyirəm: çoxları bu qapıdan girməyə can atacaq, amma girə bilməyəcək. ²⁵ Ev yiyəsi durub qapını bağlayandan sonra siz bayırda durub qapını döyərək deyəcəksiniz: “Ey ağam, bizə qapını aç!” O isə cavabında sizə deyəcək: “Mən sizin haradan

^f 13:14 Çıx. 20:9-10; Qanun. 5:13-14 ^g 13:21 Kisə – yunan mətnində *saton*, təqribən 37 litr. ^h 13:25 Mat. 25:11-12

gəldiyinizi bilmirəm!”²⁶ Siz o vaxt belə deyəcəksiniz: “Biz Sənin qarşında yeyib-içmişik. Sən bizim küçələrdə öyrədirdin”.²⁷ O isə sizə deyəcək: “Ey haqsızlıq edənlərin hamısı, Mən sizin haradan gəldiyinizi bilmirəm, Məndən uzaq olun!”²⁸ İbrahimi, İshaqı, Yaqubu və bütün peyğəmbərləri Allahın Padşahlığında, özünüzü isə bayıra atılmış görəndə aranızda ağlaşma və diş qırcıtısı olacaq.²⁹ Adamlar şərqdən, qərbdən, şimaldan, cənubdan gələcək və Allahın Padşahlığında süfrəyə oturacaq.³⁰ Budur, elə axırıncılar var ki, birinci olacaq, elə birincilər var ki, axırıncı olacaq».

Yerusəlimin aqibəti

(Mat. 23:37-39)

³¹ O zaman bəzi farisəylər gəlib İsayə dedilər: «Buradan çıx get, çünki Hirod Səni öldürmək istəyir». ³² İsa onlara dedi: «Gedin o tülküyə deyün: “Budur, Mən bu gün və sabah cinləri qovub camaatı sağaldacağam və üçüncü gün işimi bitirəcəyəm”. ³³ Yenə də bu gün, sabah və o biri gün yoluma davam etməliyəm. Çünki peyğəmbər Yerusəlimdən kənardə öldürülə bilməz!

³⁴ Ey Yerusəlim, Yerusəlim! Peyğəmbərləri öldürən və ora göndərilənləri daşqalaq edən şəhər! Toyuq cücələrini qanadları altına yığan kimi Mən də dəfələrlə sənin övladlarını yığmaq istədim, sizsə istəmədiniz! ³⁵ Baxın, eviniz viran qalır. Mən sizə bunu deyirəm:

“Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!”

deyəndə qədər Məni bir daha görməyəcəksiniz».

İsa və farisəy rəhbəri

14 ¹ Bir Şənbə günü İsa farisəy rəhbərlərinin birinin evinə çörək yeməyə getdi. Hamı Ona göz qoyurdu. ² Onun qarşısında hidropos^m xəstəliyinə tutulmuş bir adam var idi. ³ İsa qanunşünas və farisəylərə xitab edərək soruşdu: «Şənbə günü insanlara şəfa verməyə icazə var ya yox?» ⁴ Amma onlar dinmirdi. İsa o adama əli ilə toxundu, onu sağaltdı və buraxdı. ⁵ İsa onlara dedi: «Sizlərdən kimin oğlu yaxud öküzü Şənbə günü quyuya düşsə, onu dərhal oradan dartıb çıxarmaz?» ⁶ Onlar İsanın bu sualına cavab verə bilmədilər.

Qonaqlar məsəli

(Mat. 22:1-10)

^{7p} İsa fikir verdi ki, dəvət olunanlar yuxarı başda oturmağı seçdilər. Onlara belə bir məsəl söylədi: ⁸ «Bir nəfər səni toya dəvət edirsə, yuxarı başda oturma. Bəlkə ev yiyəsinin səndən də hörmətli bir qonağı var. ⁹ İkinizi də toya dəvət edən

i 13:27 Zəb. 6:8 j 13:28-29 Mat. 8:11-12; 22:13; 25:30 k 13:30 Mat. 19:30; 20:16; Mark 10:31 l 13:35 Zəb. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6 m 14:2 Hidropos – yəni bədənə su yığılması xəstəliyi. n 14:5 Mat. 12:11 j 14:5 Oğlu – bəzi əlyazmalarda eşşayi. p 14:7-10 Sül. 25:6-7

gəlib sənə “bu adama yer ver” desə, sən xəcalət içində aşağı başda əyləşməli olarsan. ¹⁰ Amma dəvət olunanda gedib ən aşağı başda otur ki, səni dəvət edən adam gəlib sənə “Dostum! Yuxarı başa keç” desin; o zaman sənənlə birgə oturanların hamısının qarşısında hörmət qazanarsan. ¹¹ “Çünki özünü yüksəldən hər kəs aşağı tutulacaq, özünü aşağı tutansa yüksəldiləcək”.

¹² İsa Onu dəvət edənə də dedi: «Günorta yaxud axşam yeməyi verdiyin vaxt öz dostlarını, qardaşlarını, qohumlarını, dövlətli qonşularını dəvət etmə ki, onlar da səni çağıraraq sənə əvəzini versin. ¹³ Amma qonaqlıq verəndə yoxsulları, əlilləri, topalları, korları çağır. ¹⁴ Onda onlar sənə əvəzini verə bilmədiyinə görə sən bəxtiyar olacaqsan. Çünki salehlər dirildiyi zaman sənə əvəz veriləcək».

¹⁵ Süfrəyə oturanlardan biri bunu eşidib İsağa dedi: «Allahın Padşahlığında çörək yeyən nə bəxtiyardır!» ¹⁶ Amma İsa ona dedi: «Bir adam böyük ziyafət hazırladı və oraya çoxlu qonaq çağırdı. ¹⁷ Yemək vaxtı gələndə öz qulunu dəvət olunanların yanına göndərdi ki, onlara desin: “Buyurun, indi hər şey hazırdır”. ¹⁸ Amma hamı birdən üzr istəməyə başladı. Birincisi ona dedi: “Mən bir torpaq sahəsi almışam, gedib ona baxmalıyam. Səndən xahiş edirəm, məni bağışla”. ¹⁹ Digəri isə dedi: “Mən beş cüt öküz satın almışam və onları yoxlamağa gedirəm. Səndən xahiş edirəm, məni bağışla”. ²⁰ Üçüncüsü dedi: “Mən təzə evlənmişəm, buna görə də gələ bilmərəm”. ²¹ Qul qayıdıb bu şeyləri ağasına bildirdi. O zaman ev ziyəsi qəzəblənib quluna dedi: “Qaç, şəhərin küçə və tirlərində olan yoxsulları, əlilləri, korları və topalları buraya gətir”. ²² Qul isə dedi: “Ağa, sənənin əmrin yerinə yetirildi, hələ artıq yer də qalıb”. ²³ Ağası quluna dedi: “Get, bütün yolları və çəpərləri göz. Evim dolsun deyə adamları gəlməyə vadar et. ²⁴ Sizə bunu deyirəm: ilk dəvət olunanların heç biri mənim ziyafətimdən dadmayacaq».

Şagird olmağın qiyməti

(Mat. 10:37-38)

²⁵ İsa ilə birlikdə böyük izdiham yol gedirdi. İsa dönüb onlara dedi: ²⁶ «Kim Mənim yanıma gəlib ata-anasını, arvad-uşaqlarını, bacı-qardaşlarını, hətta öz həyatını Məndən üstün tutsa, Mənim şagirdim ola bilməz. ²⁷ Öz çarmıxını daşıyıb ardımca gəlməyən kəs də Mənim şagirdim ola bilməz.

²⁸ Sizlərdən kimsə bir qüllə tikmək istəyirsə, əvvəlcə oturub onun xərclərini hesablamaz ki, görsün onu qurtarmaq üçün pulu çatacaq ya yox? ²⁹ Çünki qüllənin təməlini qoyub işi qurtara bilməsə, bunu

¶ 14:11 Mat. 23:12; Luka 18:14 ¶ 14:26 *Ata-anasını, arvad-uşaqlarını, bacı-qardaşlarını, hətta öz həyatını Məndən üstün tutsa* – hərfi tərcümədə *ata-anasına, arvad-uşaqlarına, bacı-qardaşlarına, hətta öz həyatına nişrət etməsə*. § 14:27 Mat. 16:24; Mark 8:34; Luka 9:23

görənlərin hamısı onu ələ salıb deyəcək: ³⁰“Bu adam tikintiyə başlayıb qurtara bilmədi”.

³¹Yaxud da hansı padşah başqa padşahla müharibəyə gedəndə üstünə iyirmi min əsgərlə gələnə qarşı on min əsgərlə durmağa qadir olmağı əvvəlcə oturub götür-qoy eləməz? ³²Əgər padşah buna qadir deyilsə, o biri padşahın hələ uzaqda olduğu vaxt elçilər göndərüb sülh müqaviləsi bağlamaq istəyər. ³³Eyni tərzdə sizdən hər biriniz bütün əmlakından əl çəkməsə, Mənim şagirdim ola bilməz.

³⁴“Duz yaxşı şeydir, amma əgər duz öz dadını itirərsə, ona nə ilə dad verilə bilər?” ³⁵O nə torpağa yarar, nə də peyinə. Onu çölə atırlar. Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

İtmiş qoyun məsəli

(Mat. 18:12-14)

15 ¹“Bütün vergiyiğanlar və günahkarlar İsanı dinləmək üçün Ona yaxınlaşdılar. ²Farisəylər və ilahiyyatçılar isə «bu adam günahkarları qəbul edir və onlarla yemək yeyir» deyə deyindirildilər.

³Amma İsa onlara bu məsəli çəkdi: ⁴«Sizlərdən birinin yüz qoyunu olsa və onlardan birini itirsə, doxsan doqquzunu çöldə qoyub itmiş qoyunu tapanadək onu axtarmazmı? ⁵Tapanda isə onu sevinclə çiyinlərinə qoyar. ⁶Evə gələndə öz dostlarını və qonşularını çağırub belə deyər: “Mənimlə birlikdə sevinin, itmiş qoyunumu tapmışam!” ⁷Sizə bunu deyirəm: beləcə də göydə tövbə edən bircə günahkara görə tövbəyə ehtiyacı olmayan doxsan doqquz saleh insan üçün olduğundan daha çox sevinc olacaq.

İtmiş pul məsəli

⁸Yaxud on dirhəmi olan hansı bir qadın bir dirhəmini itirsə, çıraq yandırub evi süpürərək onu tapanadək diqqətlə axtarmaz? ⁹Tapanda öz rəfiqələrini və qonşularını çağırub deyər: “Mənimlə birlikdə sevinin, itirdiyim dirhəmi tapmışam!” ¹⁰Sizə bunu deyirəm: Allahın mələklərinin önündə də tövbə edən bir günahkara görə sevinc olur».

İtmiş oğul məsəli

¹¹İsa bunu da danışdı: «Bir adamın iki oğlu var idi. ¹²Oğlanlardan kiçiyi atasına dedi: “Ata! Var-dövlətindən payıma düşəni mənə ver”. Atası da varını onların arasında bölüşdüdü.

¹³Bir neçə gün sonra kiçik oğul nəyi vardısı, yığıb uzaq bir diyara yollandı. Orada pozğun həyat sürüb var-dövlətini heç-puç etdi. ¹⁴Oğlan hər şeyini xərclədikdən sonra o ölkədə böyük bir aclıq oldu. O korluq çəkməyə başladı. ¹⁵Buna görə də oğlan gedib o ölkənin sakinlərindən

† 14:34-35 Mat. 5:13; Mark 9:50 † 15:1-2 Luka 5:29-30

birinin yanında iş tapdı. Bu adam onu öz otlaqlarına donuz otarmağa göndərdi. ¹⁶Oğlan donuzların yediyi keçibuynuzu qabıqları ilə qarnını doydurmağa şad olardı. Amma heç kim ona bir şey vermirdi.

¹⁷Onda oğlan özünə gəlib dedi: “Atamın nə qədər muzdlu işçisi var, hamısının da doyunca yeməyə çörəyi var. Mənsə burada acından ölüərəm!
¹⁸Durub atamın yanına gedəcəyəm və ona deyəcəyəm: «Ata, mən göyə» və sənə qarşı günah etdim. ¹⁹Mən artıq sənin oğlun adlanmağa layiq deyiləm. Məni öz muzdlu işçilərinin biri kimi qəbul et”. ²⁰O durub öz atasının yanına getdi.

Oğul hələ uzaqda ikən atası onu gördü. Ona rəhmi gəldi və qaçıb onun boynuna sarıldı və öpdü. ²¹Oğul dedi: “Ata! Mən göyə və sənə qarşı günah etdim. Mən artıq sənin oğlun adlanmağa layiq deyiləm”.
²²Atası isə öz qullarına dedi: “Tez olun, ən gözəl xalat gətirin və onu geyindirin. Barmağına üzük və ayaqlarına çarıq taxın. ²³Kökəldilmiş dananı gətirin, kəsin: gəlin yeyib-şadlanaq! ²⁴Çünki bu oğlum ölmüşdü, yenə həyata qayıtdı. O itmişdi, tapıldı”. Beləliklə, şadlıq etməyə başladılar.

²⁵Atanın böyük oğlu isə tarlada idi. Qayıdaraq evə yaxınlaşanda çalğı və rəqs səsləri eşitdi. ²⁶O, nökrəldən birini yanına çağıraraq soruşdu: “Bu nədir?”
²⁷Nökrə ona dedi: “Qardaşın qayıdıb. Atan da onun sağ-salamat qayıtmasına görə kökəldilmiş dananı kəsib”. ²⁸Böyük oğul isə hirsəndi və içəri girmək istəmədi. Atası bayıra çıxıb ona yalvardı. ²⁹Amma o, atasına belə cavab verdi: “Bax neçə ildir ki, sənin üçün qul kimi işləyirəm. Heç zaman sənin əmrindən çıxmamışam. Amma mənə heç vaxt bir oğlağı belə, qıymadın ki, dostlarımla şadlıq edim. ³⁰Bu oğlunsa sənin bütün varını fahişə qadınlara sərf edib. Amma o qayıdanda sən onun üçün kökəldilmiş dananı kəsdin”. ³¹Atası isə ona dedi: “Oğlum, axı sən həmişə mənimləsən və bütün varım sənindir. ³²Lakin sevinmək və şadlanmaq lazımdır. Çünki sənin bu qardaşın ölmüşdü, həyata qayıtdı. O itmişdi, tapıldı!”»

Fərəsətli idarəçi məsəli

16 ¹İsa şagirdlərə bunları danışdı: «Varlı bir adamın idarəçisi var idi. Ona xəbər çatdırıldı ki, idarəçi onun əmlakını israf edir.

²Varlı adam onu yanına çağıraraq dedi: “Bu nədir, sənin haqqında mən nələr eşidirəm? Mənə idarəçiliyinin hesabatını ver. Sən artıq idarəçi ola bilməzsən”.

³İdarəçi öz-özünə dedi: “Mən nə edəcəyəm? Ağam idarəçiliyi əlimdən alır. Torpaq belləməyə gücüm yoxdur, dilənməkdən də utanıram. ⁴İşdən qovulanda mənə öz evlərinə qəbul etsinlər deyə nə edəcəyimi bilirəm”.

⁵Ona görə də öz ağasına borclu olanları bir-bir çağıraraq birincisinə dedi: “Mənim ağama nə qədər borclusan?” ⁶O “yüz bat” zeytun yağı”

v 15:18 Göyə – yəni Allaha. w 16:6 Yüz bat – təqribən 3950 litr.

dedi. İdarəçi ona dedi: “Öz qəbzini götür, otur və tez yaz: əlli”. 7Sonra o birisinə dedi: “Bəs sənin nə qədər borcun var?” O cavab verdi: “Yüz kor^x buğda”. İdarəçi ona dedi: “Öz qəbzini götür və yaz: səksən”.

⁸Ağası haqsızlıq edən idarəçini fərasətli hərəkət etdiyinə görə təriflədi. Çünki bu dövrün övladları öz nəsilləri ilə münasibətlərində nur övladlarından daha fərasətlidir. ⁹Mən sizə bunu deyirəm: haqsız qazanc olan sərvət^y özünüzə dostlar qazanın ki, bu sərvət yox olduqda siz əbədi məskənlərə qəbul olunasanız.

¹⁰Ən balaca bir işdə sadıq olan kəs böyük işdə də sadıqdır, ən balaca bir işdə haqsız olansa böyük işdə də haqsızdır. ¹¹Beləliklə, əgər siz haqsız sərvətdən istifadə etməkdə sadıq olmadınızsa, əsl var-dövləti sizə kim əmanət edər? ¹²Əgər başqasının malından istifadə etməkdə sadıq olmadınızsa, öz malınızı sizə kim verər? ¹³Heç bir nökrər iki ağaya qulluq edə bilməz. Çünki ya birinə nifrət edib o birisini sevəcək ya da birinə bağlı qalıb o birisinə isə xor baxacaq. Siz həm Allaha, həm də sərvətə^a qulluq edə bilməzsiziz».

¹⁴Fariseylər pulpərəst olduqları üçün bütün bu sözləri eşidib İsayə istehza ilə baxdılar. ¹⁵İsa da onlara belə dedi: «İnsanların qarşısında özünüzi saleh göstərən sizsiniz, amma Allah sizin ürəyinizi bilir. Çünki insanlar arasında uca tutulan şey Allah qarşısında iyrənclikdir.

¹⁶^bQanun və Peyğəmbərlər Yəhyanın gəlişinə qədər idi. O vaxtdan bəri Allahın Padşahlığının Müjdəsi yayılır və hər kəs oraya zorla girməyə çalışır. ¹⁷^cAmma göyün və yerin keçib getməsi Qanundan bir nöqtənin düşməsindən daha asandır.

¹⁸^dArvadını boşayıb başqası ilə evlənən hər kəs zina edir. Ərindən boşanmış qadınla evlənən də zina edir.

Varlı və yoxsul məsəli

¹⁹Varlı bir adam var idi. O, tünd qırmızı və incə kətandan paltar geyərdi və hər gün cah-calal içində kef edərdi. ²⁰Bütün bədəni yaralı olan Lazar adlı yoxsul bir adam da var idi. O, varlı adamın qapısı ağzına gətirilib uzanmışdı. ²¹Lazar varlı adamın süfrəsindən tökülən qırıntılarla qarnını doydurmaq arzusunda idi. İtlər də gəlib onun yaralarını yalayırdı.

²²Bir gün yoxsul adam öldü və mələklər onu İbrahimin qucağına apardı. Varlı adam da öldü və dəfn edildi. ²³Varlı adam ölülər diyarında iztirab çəkəndə gözlərini qaldırıb uzaqda İbrahimi və onun qucağında Lazarı gördü. ²⁴O uca səslə dedi: “Ey İbrahim ata, mənə rəhm et! Lazarı

^x 16:7 *Yüz kor* – təqribən 39 500 litr. ^y 16:9 *Sərvət* – arami dilində *mamon*.

^z 16:13 Mat. 6:24 ^a 16:13 *Sərvət* – arami dilində *mamon*. ^b 16:16 Mat. 11:12-13

^c 16:17 Mat. 5:18 ^d 16:18 Mat. 5:32; 19:19; Mark 10:11-12; 1Kor. 7:10-11

göndər, barmağının ucunu suya batırıb mənim dilimi sərinlətsin, çünki mən bu alov içində əzab çəkirəm”. ²⁵Lakin İbrahim dedi: “Oğlum, yadına sal ki, sən öz həyatında yaxşı şeyləri, Lazar isə pis şeyləri almışdır. İndi isə o, təsəlli tapır, amma sən əzab çəkirən. ²⁶Üstəlik, sizinlə bizim aramıza böyük bir uçurum qoyulmuşdur ki, nə buradan sizin tərəfinizə keçmək istəyənlər keçə bilər, nə də oradan bizim yanımıza gələ bilərlər”.

²⁷Varlı adam dedi: “Ata, elə isə yalvarıram sənə, Lazarı atamın evinə göndər. ²⁸Çünki beş qardaşım var. Qoy onlara xəbərdarlıq etsin ki, onlar da bu izzət yerinə gəlməsinlər”. ²⁹İbrahim ona dedi: “Onlarda Musanın və Peyğəmbərlərin sözləri var. Qoy onlara qulaq assınlar”. ³⁰Varlı adamsa dedi: “Xeyr, İbrahim ata! Əgər ölüldəndən biri onların yanına gəlsə, onlar tövbə edərlər”. ³¹Onda İbrahim ona dedi: “Əgər onlar Musaya və Peyğəmbərlərə qulaq asmırlarsa, ölüldəndən biri dirilsə belə, inanmazlar”».

Günah, iman və vəzifə

(Mat. 18:6-7; Mark 9:42)

17 ¹İsa şagirdlərinə belə dedi: «İnsanları pis yola çəkən şeylər mütləq olur. Amma vay o adamın halına ki, bunların baididir! ²Bu kiçiklərdən birini pis yola çəkməkdənsə öz boynuna böyük bir dəyirman daşı asıb dənizə atılmaq onun üçün daha yaxşı olar. ³Özünü də fikir verin. Əgər qardaşın sənə qarşı günah edərsə, ona xəbərdarlıq et. Əgər o tövbə edərsə, onu bağışla. ⁴Əgər gündə yeddi dəfə sənə qarşı günah etsə və gündə yeddi dəfə yanına gəlib sənə “tövbə edirəm” deyərsə, onu bağışla».

⁵Həvarilər Rəbbə dedilər: «İmanımızı artır!» ⁶Rəbb onlara belə dedi: «Bir xardal toxumu qədər imanınız olsaydı, bu tut ağacına “Kökündən çıx və dənizdə əkil!” deyərdiniz, o da sizin sözlünüzdə baxardı.

⁷Sizlərdən hansı biriniz cütçülük və yaxud çobanlıq edən bir qula tarladan qaşındanda “tez ol, gəl süfrəyə otur” deyər? ⁸Əksinə, ona “axşam yeməyimi hazırla və qurşanıb mənə xidmət et ki, mən yeyib-içim, sonra da sən özün ye-iç” deməzmi? ⁹Əmrlərini yerinə yetirdiyi üçün o, qula təşəkkür edərmidi? ¹⁰Beləcə siz də sizə əmr olunanların hamısını yerinə yetirəndən sonra deyin: “Biz dəyərsiz qullarıq, çünki görməli olduğumuz işləri etmişik”».

On cüzmənin şəfəsi

¹¹İsa Yerusəlimə doğru yolunu davam edərkən Samariya ilə Qalileya arasındakı sərhəddən keçirdi. ¹²Kəndlərin birinə girəndə Onu on nəfər cüzməli kişi qarşıladı. Onlar uzaqda durub ¹³ucadan çıxırdılar: «İsa, Ustad, bizə rəhm et!» ¹⁴İsa onları görüb «gedin, özünüzdü kahinlərə

e 17:3 Mat. 18:15 f 17:4 Mat. 18:21-22 g 17:5-6 Mat. 17:20 h 17:14 Lev. 14:1-32

göstərin» dedi. Onlar yol gedə-gedə pak oldular. ¹⁵ Onlardan biri isə sağaldığını görəndə uca səslə Allahı izzətləndirərək qayıtdı. ¹⁶ O üzüstə İsanın ayaqlarına düşərək Ona təşəkkür etdi. Bu adam Samariyalı idi. ¹⁷ Onda İsa dedi: «Pak olanlar on nəfər deyildimi? Bəs qalan doqquz adam haradadır? ¹⁸ Bu yadellidən savayı geri dönüb Allaha izzət verən olmadımı?» ¹⁹ Sonra o adama dedi: «Ayağa qalx, get. İmanın səni xilas etdi».

Allahın Padşahlığı nə zaman gələcək?

²⁰ Fariseylər İsadən «Allahın Padşahlığı nə zaman gələcək?» deyə soruşanda İsa onlara cavab verdi: «Allahın Padşahlığı müşahidə ilə gəlməz. ²¹ Adamlar “bax, o buradadır” yaxud “oradadır” deməyəcəklər, çünki budur, Allahın Padşahlığı sizin daxilinizdədir».

²² İsa şagirdlərə də belə dedi: «Elə günlər gələcək ki, Bəşər Oğlunun günlərindən birini görməyi arzulayacaqsınız, amma görməyəcəksiniz. ²³ Adamlar sizə “bax, O oradadır” yaxud “bax, buradadır” deyəcək. Gedib onların arxasınca düşməyin! ²⁴ Çünki şimşək göyün bir kənarında çaxıb o biri kənarına qədər necə parlayırsa, Bəşər Oğlu da Öz günündə elə olacaq. ²⁵ Amma əvvəlcə O, çox əzab çəkməli və indiki nəslin adamları tərəfindən rədd olunmalıdır.

²⁶ Nuhun günlərində necə idisə, Bəşər Oğlunun günlərində də elə olacaq. ²⁷ Nuhun gəmiyə girdiyi günə qədər insanlar yeyib-içir, evlənir, ərə gedirdi. Sonra daşqın gəlib hamısını məhv etdi. ²⁸ Lutun günlərində də belə idi: insanlar yeyib-içir, alıb-satır, əkir, tikirdi. ²⁹ Lakin Lut Sodomdan çıxdığı gün göydən od və kükürd yağdı və hamısını məhv etdi. ³⁰ Bəşər Oğlunun zühur edəcəyi gündə də belə olacaq.

³¹ O gündə özü damda, əşyası isə evin içində olan adam onları götürmək üçün aşağı enməsin. Eləcə də tarlada olan geri qayıtmasın. ³² Lutun arvadını yadınıza salın! ³³ Kim canını qorumaq istəsə, onu itirəcək, amma kim canını itirsə, onu yaşadacaq. ³⁴ Sizə deyirəm: o gecə bir yataqda olan iki nəfərdən biri götürüləcək, o biri isə qalacaq. ³⁵ Birlikdə dən üyüdən iki qadından biri götürüləcək, o biri isə qalacaq». ³⁶

ⁱ 17:21 Mat. 24:23; Mark 13:21 ^j 17:23-24 Mat. 24:23,26-27; Mark 13:21

^k 17:26 Yar. 6:5-8 ^l 17:26-27 Mat. 24:37-39 ^m 17:27 Yar. 7:6-24

ⁿ 17:28-29 Yar. 18:20–19:25 ^j 17:31 Mat. 24:17-18; Mark 13:15-16 ^p 17:32 Yar. 19:26

^q 17:33 Mat. 10:39; 16:25; Mark 8:35; Luka 9:24; Yəh. 12:25 ^r 17:34-35 Mat. 24:40-41

^s 17:35-36 *Qalacaq* – bəzi əlyazmalarda *qalacaq*. ³⁶ *Tarladakı iki nəfərdən biri götürüləcək, o biri isə qalacaq* (Mat. 24:40).

³⁷Ona müraciət edib dedilər: «Ya Rəbb, bu hadisələr harada olacaq?» O isə onlara dedi: «Leş haradadırsa, kərkəslər də orada toplaşar».

Dul qadın və ədalətsiz hakim məsəli

18 ¹İsa şagirdlərinə daim dua etmək və heç ruhdan düşməmək lazım olduğu barədə bir məsəl çəkdi. ²O dedi: «Bir şəhərdə Allahdan qorxmayan və adamlara hörmət etməyən bir hakim var idi. ³Elə həmin şəhərdə bir dul qadın da var idi. Qadın hey onun yanına gələrək deyərdi: “Rəqibimlə olan işimdə mənim haqqımı qoru”. ⁴Amma hakim bir müddət bunu etmək istəmədi, sonra isə öz-özünə dedi: “Hərçənd mən nə Allahdan qorxur, nə də adamlara hörmət edirəm, ⁵bu qadın mənim zəhləmi tökdüyü üçün onun haqqını qoruyum ki, bir də gəlib baş-qulağımı aparmasın”. ⁶Rəbb sözünə belə davam etdi: «Ədalətsiz hakimın nə dediyini dinləyin. ⁷Məgər Allah Öz seçdiklərini, gecə-gündüz Ondan imdad istəyənlərin haqqını qorumayacağı? Onları çox gözlədəcəkmiz? ⁸Sizə bunu deyirəm: tezliklə onların haqqını qoruyacaq. Bəs Bəşər Oğlu gələndə yer üzündə iman tapacaqmı?»

Farisey və vergiyiğan məsəli

⁹Özlərinin saleh olduğuna güvənib başqalarına xor baxan bəziləri üçün də İsa belə bir məsəl çəkdi: ¹⁰«Biri farisey, digəri isə vergiyiğan olan iki nəfər dua etmək üçün məbədə girdi. ¹¹Farisey ayaq üstə durub öz-özünə belə dua edirdi: “Ya Allah, Sənə şükürlər olsun ki, mən başqaları kimi soyğunçu, haqsız, zinakar ya da bu vergiyiğan kimi deyiləm. ¹²Həftədə iki dəfə oruc tuturam, bütün qazandığımı onda birini verirəm”. ¹³Vergiyiğan isə uzaqda durub gözlərini göyə qaldırmağa belə, cəsarət etmirdi, amma sinəsinə vurub hey deyirdi: “Ya Allah! Mən günahkara rəhm et!” ¹⁴Sizə deyirəm ki, o farisey yox, vergiyiğan evinə saleh sayılaraq getdi. Çünki özünü yüksəldən hər kəs aşağı tutulacaq, özünü aşağı tutansa yüksəldiləcək».

İsa uşaqlara xeyir-dua verir (Mat. 19:13-15; Mark 10:13-16)

¹⁵Adamlar körpələri də İsanın yanına gətirirdilər ki, İsa onlara toxunsun. Bunu görəndə şagirdlərsə onlara qadağan etdilər. ¹⁶Amma İsa uşaqları yanına çağıraraq dedi: «Uşaqları buraxın, qoy Mənim yanıma gəlsinlər! Onlara mane olmayın! Çünki Allahın Padşahlığı belələrinə məxsusdur. ¹⁷Sizə doğrusunu deyirəm: kim Allahın Padşahlığını bir uşaq kimi qəbul etməsə, oraya əsla daxil ola bilməz».

Var-dövlət və Allahın Padşahlığı (Mat. 19:16-30; Mark 10:17-31)

¹⁸Rəhbərlərdən biri İsadən soruşdu: «Ey yaxşı Müəllim, mən nə etməliyəm ki, əbədi həyatı irs olaraq alım?» ¹⁹İsa ona dedi: «Mənə niyə

† 17:37 Əyy. 39:30; Mat. 24:28 † 18:14 Mat. 23:12; Luka 14:11

yaxşı deyirsən? Tək Allahdan başqa yaxşısı yoxdur. ²⁰Onun əməllərini bilirsən: “Zina etmə. Qətl etmə. Oğurluq etmə. Yalandan şahidlik etmə. Ata-anana hörmət et”. ²¹Bu adamsa dedi: «Bunların hamısına gəncliyimdən bəri riayət edirəm». ²²İsa bunu eşidib ona dedi: «Sənin bir şeyin çatışmır: nəyin varsa, satıb yoxsullara payla. Onda göylərdə xəzinən olacaq. Sonra qayıt, Mənim ardınca gəl». ²³Amma bu sözləri eşitdikdə həmin adamı dərin kədər bürüdü, çünki çox varlı idi.

²⁴İsa onun dərinədən kədərləndiyini görəndə dedi: «Var-dövləti olanların Allahın Padşahlığına daxil olması nə qədər çətindir! ²⁵Doğrudan da, dəvənin iynə gözündən keçməsi varlı adamın Allahın Padşahlığına daxil olmasından asandır». ²⁶Bunları eşidənlər dedilər: «Elə isə, kim xilas ola bilər?» ²⁷O isə dedi: «İnsan üçün qeyri-mümkün olan, Allah üçün mümkündür».

²⁸Peter isə dedi: «Bax biz hər şeyi qoyub Sənin ardınca gəlmişik». ²⁹İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: Allahın Padşahlığı uğrunda ya evini ya arvadını ya bacı-qardaşlarını ya ata-anasını və yaxud uşaqlarını atan elə bir kəs yoxdur ki, ³⁰bu dövrdə bundan neçə qat artıq, gələcək dövrdə isə əbədi həyat almasın».

İsa ölüb-diriləcəyi barədə üçüncü dəfə xəbər verir

(*Mat. 20:17-19; Mark 10:32-34*)

³¹İsa On İki şagirdi kənara çəkib onlara dedi: «Bax Yerusəlimə qalxırıq, Bəşər Oğlu üçün peyğəmbərlər vasitəsilə yazılanların hamısı tam yerinə yetəcək. ³²Çünki O, başqa millətlərə təslim ediləcək. Onlar Onu ələ salıb təhqir edəcək, Ona tüpürəcək ³³və qamçılıyıb öldürəcəklər. O, üçüncü gün diriləcək». ³⁴Amma şagirdlər bu sözlərdən heç bir şey başa düşmədilər. Bu sözlər onlar üçün gizli saxlandı və onlar deyilənləri anlamırdılar.

Kor adamın gözləri açılır

(*Mat. 20:29-34; Mark 10:46-52*)

³⁵İsa Yerixoya yaxınlaşanda bir kor adam yol kənarında oturub dilənirdi. ³⁶Yanıdan çoxlu adamın keçdiyini eşitdikdə soruşdu: «Nə olub?» ³⁷Ona xəbər verdilər: «Nazaretli İsa buradan keçir». ³⁸Onda o qışqırdı: «Ey Davud Oğlu İsa! Mənə rəhm elə!» ³⁹Qabaqda gedənlər ona qadağan edib susdurmaq istəsələr də, o «Ey Davud Oğlu! Mənə rəhm elə!» deyə daha ucadan bağırdı. ⁴⁰İsa dayanıb əmr etdi ki, onu yanına gətirsinlər. Adam yaxınlaşarkən İsa ondan soruşdu: ⁴¹«Nə istəyirsən, sənin üçün edim?» O dedi: «Ya Rəbb, gözlərim açılsın». ⁴²İsa ona dedi: «Qoy gözlərin açılsın, imanın səni xilas etdi». ⁴³Həmin an bu adamın gözləri açıldı və o, Allahı izzətləndirərək İsanın ardınca getdi. Bunu görə bütünlüklə Allaha həmdlər etdi.

v 18:20 Çıx. 20:12-16; Qanun. 5:16-20

İsa ilə Zakkay

19 ¹İsa Yerixoya daxil olub oradan keçirdi. ²Orada vergiyiğanların rəisi olan Zakkay adlı varlı bir adam var idi. ³İsanın kim olduğunu görməyə can atırdı. Amma balacaboy olduğuna görə izdihamın arasından Onu görə bilmirdi. ⁴İsanı görmək üçün irəliyə qaçıb bir firon ənciri ağacına dırmaşdı. Çünki İsa oradan keçməli idi.

⁵İsa o yerə çatdıqda yuxarı baxıb onu gördü və ona dedi: «Ey Zakkay, tez aşağı düş. Bu gün Mən sənin evində qalmalıyam». ⁶O tez aşağı düşüb İsanı sevinclə qəbul etdi. ⁷Bütün xalq bunu gördükdə deyinməyə başladı: «Gedib günahkar bir kişinin qonağı oldu!» ⁸Zakkay isə ayağa qalxıb Rəbbə belə dedi: «Ya Rəbb, əmlakımın yarısını yoxsullara verərəm və kimdən haqsızlıqla bir şey almışamsa, ona dördqat qaytaracağam». ⁹İsa ona dedi: «Bu gün bu evə xilas gəldi, çünki bu adam da İbrahimin oğludur. ¹⁰Çünki Bəşər Oğlu itmişləri axtarıb xilas etmək üçün gəlmişdir».

Əmanət pul məsəli

(Mat. 25:14-30)

¹¹Onlar bu şeyləri dinləyərkən İsa bir məsəl də çəkdi. Çünki O, Yerusəlimə yaxınlaşmışdı və onlar elə düşünürdülər ki, Allahın Padşahlığı dərhal üzə çıxacaq. ¹²İsa belə dedi: «Əsilzadələrdən olan bir nəfər padşah təyin olunub geri dönmək üçün uzaq bir ölkəyə yola düşdü. ¹³Getməmişdən əvvəl qullarından on nəfəri çağırdı və onlara on mina^w pul verib dedi: “Mən gələndək bunlarla ticarət et”. ¹⁴Lakin əhalisi bu adama nifrət etdi və onun ardınca elçilər göndərüb dedi: “Bu adamın üzərimizdə padşah olmasını istəmirik”.

¹⁵O, padşah təyin olunub qayıdanda pul verdiyi həmin qulları yanına çağırırdı və nə qazandıqlarını öyrənmək istədi. ¹⁶Birincisi gəlib dedi: “Ağa, sənin bir minan on mina da qazandırdı”. ¹⁷Ağası ona dedi: “Afərin, yaxşı qulum! Ən kiçik bir işdə mənə sadıq olduğun üçün on şəhərin idarəsini üzərinə götür”. ¹⁸İkincisi gəlib dedi: “Ağa! Sənin bir minan beş mina da qazandırdı”. ¹⁹Ağası ona da “sən də beş şəhərə hakim ol” dedi.

²⁰Bir başqası gəlib dedi: “Ağa! Budur sənin minan, onu dəsmala büküb saxlayırdım. ²¹Çünki səndən qorxurdum, sən qəddar bir adamsan, özün qoymadığını götürürsən və özün əkmədiyini biçirsən”. ²²Ağası ona dedi: “Ay pis qul, səni öz ağzından çıxan sözlərlə mühakimə edəcəyəm! Mənim qəddar bir adam olduğumu, özüm qoymadığımı götürdüyümü və özüm əkmədiyimi biçdiyimi bilirdinmi? ²³Bəs onda nə üçün mənim pulumu sərraflara vermədin ki, mən qayıdanda onu faizlə geri alım?” ²⁴Sonra ətrafında olanlara dedi:

^w 19:13 *Mina* – 100 dirhəmə bərabər, 100 günlük əmək haqqı idi.

“Əlindəki minanı ondan alın və on minası olana verin!”²⁵ Ona dedilər: “Ay ağa, axı artıq onun on minası var!”²⁶ O, sözünə belə davam etdi: “Sizə deyirəm: kimin varırsa, daha çox veriləcək, kimin yoxudursa, əlində olan da alınacaq.²⁷ Mənim onların padşahı olmağımı istəməyən düşmənlərimi isə buraya gətirin və mənim gözümlə qabağında qılıncdan keçirin!”»

İsanın Yerusəlimə girməsi

(*Mat. 21:1-11; Mark 11:1-11; Yəh. 12:12-19*)

²⁸ İsa bu sözləri deyib qabaqda yeriyərək Yerusəlimə doğru qalxdı. ²⁹ Zeytun dağı adlanan dağın yamacındakı Bet-Faqe ilə Bet-Anyaya yaxınlaşarkən şagirdlərdən ikisini göndərərək ³⁰ dedi: «Qarşınızdakı kəndə gedin. Oraya girəndə hələ heç kəsin minmədiyi, bağlanmış bir sığa tapacaqsınız. Onu açıb buraya gətirin. ³¹ Kim sizdən soruşsa: “Nə üçün sığanı açırınsız?”, ona “bu sığa Rəbbə lazımdır” deyərsiniz.»

³² Göndərilənlər gedib hər şeyin Onun dediyi kimi olduğunu gördülər. ³³ Onlar sığanı açanda onun sahibləri onlara dedi: «Bu sığanı nə üçün açırınsız?» ³⁴ Onlar cavab verdilər: «Bu sığa Rəbbə lazımdır». ³⁵ Sığanı İsanın yanına gətirdilər və öz paltarlarını sığanın üstünə sərib İsanı onun belinə mindirdilər. ³⁶ O irəli gedərkən insanlar öz paltarlarını yola döşəyirdi.

³⁷ İsa Zeytun dağının aşağı düşən yamacına yaxınlaşanda çoxlu şagird gördükləri bütün möcüzələr üçün sevinib uca səslə Allaha həmd etməyə başladı. ³⁸ Onlar deyirdi:

«Rəbbin ismi ilə gələn Padşaha alqış olsun!

Göydə sülh, ən ucalarda izzət olsun!»

³⁹ İzdihamin arasından bəzi fariseylər Ona dedilər: «Müəllim, şagirdlərinə qadağan et!» ⁴⁰ Lakin İsa cavabında onlara dedi: «Sizə bunu deyirəm ki, əgər onlar sussa, daşlar dilə gələr!»

İsa Yerusəlim üçün ağlayır

⁴¹ İsa Yerusəlimə yaxınlaşanda ona baxıb şəhər üçün ağladı. ⁴² O dedi: «Ah, kaş sən də bu gün sülhə aparan yolu tanıyıydın! Amma bu yol hələlik sənə nəzərindən gizlənilib. ⁴³ Çünki səni elə günlər gözləyir ki, düşmənlərin səni sədlə əhatə edəcək, mühasirəyə alacaq və hər yerdən sıxışdıracaqlar. ⁴⁴ Səni də, qucağındakı övladlarını da yerlə-yeksan edəcəklər. Daşını daş üstə qoymayacaqlar, çünki Allahın sənə yaxınlaşdığı zamanı anlamadın.»

İsa satıcıları məbəddən qovur

(*Mat. 21:12-17; Mark 11:15-19; Yəh. 2:13-22*)

⁴⁵ İsa məbədə girib orada satıcılıq edənləri qovmağa başladı. ⁴⁶ Onlara belə dedi:

x 19:26 Mat. 13:12; Mark 4:25; Luka 8:18 y 19:38 Zəb. 118:26 z 19:46 Yeş. 56:7; Yer. 7:11

«Mənim evim dua evi olacaq»

deyə yazılıb. Amma siz onu quldur yuvasına çevirmisiniz!»

^{47a}İsa hər gün məbəddə təlim öyrədirdi. Başçı kahinlər, ilahiyyatçılar və xalqın nüfuzlu adamları Onu öldürmək üçün yol axtarırdı, ⁴⁸amma bunu necə edəcəklərini bilmirdilər. Çünki bütün xalq Onu böyük diqqətlə dinləyirdi.

İsanın səlahiyyəti

(Mat. 21:23-27; Mark 11:27-33)

20 ¹Günlərin birində İsa məbəddə xalqa təlim öyrədir və Müjdəni yayırdı. Başçı kahinlər, ilahiyyatçılarla ağsaqqallar yaxınlaşıb ²Ona dedilər: «De görək, Sən bu işləri hansı səlahiyyətlə edirsən? Sənə bu səlahiyyəti kim verir?» ³İsa onlara belə cavab verdi: «Mən də sizə bir sual verəcəyəm. Mənə deyin: ⁴Yəhyanın vəftizi göydən idimi, yoxsa insanlardan?» ⁵Onlarsa öz aralarında müzakirə edərək belə dedilər: «Əgər desək “göydən”, “Bəs nə üçün ona inanmadınız?” deyəcək. ⁶Amma desək “insanlardan”, bütün xalq bizi daşqalaq edir. Çünki xalq Yəhyanın peyğəmbər olmasına əmindir». ⁷Axırda Ona cavab verdilər: «Biz bilmirik haradandır». ⁸İsa da onlara dedi: «Bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi Mən də sizə demirəm».

Pis bağbanlar məsəli

(Mat. 21:33-46; Mark 12:1-12)

^{9b}İsa xalqa belə bir məsəl çəkməyə başladı: «Bir adam üzüm bağı saldı və bağı bağbanlara icarəyə verərək uzun müddətə başqa ölkəyə getdi. ¹⁰Məhsul vaxtı çatanda bağbanların yanına bir qul göndərdi ki, onlar üzüm bağının məhsulundan bir qədərini ona versinlər. Lakin bağbanlar qulu döyərək əliboş geri qaytardılar. ¹¹Bağ sahibi başqa bir qul göndərdi, amma onlar bunu da döyüb biabır etdilər və əliboş geri qaytardılar. ¹²O, üçüncüsünü də göndərdi, amma onlar onu da yaralayıb qovdular. ¹³Onda bağ sahibi dedi: “Mən nə edim? Qoy öz sevimli oğlumu göndərim, bəlkə ona hörmət edərlər”. ¹⁴Amma bağbanlar onu gördükdə öz aralarında danışdı dedilər: “Varis budur. Gəlin onu öldürək ki, miras bizə qalsın”. ¹⁵Beləcə onu bağdan kənara çıxarıb öldürdülər. Beləliklə, bağ sahibi onlara nə edəcək? ¹⁶Gəlib həmin bağbanları həlak edəcək və bağı başqalarına verəcək». Bunu eşidənlərsə dedilər: «Qoy belə olmasın».

^{17c}Amma İsa onların gözlərinin içinə baxıb dedi: «Bəs bu Yazının mənası nədir?

“Bənnaların rədd etdiyi daş
Guşədaşı olub”.

^a 19:47-48 Luka 21:37 ^b 20:9 Yeş. 5:1-7 ^c 20:17 Zəb. 118:22

¹⁸Bu daşın üstünə yıxılan hər kəs parçalanacaq, daşsa kimin üzərinə düşərsə, onu əzəcəkdir».

¹⁹İlahiyyatçılar və başçı kahinlər başa düşdülər ki, İsa bu məsələ onlar barədə söylədi. Ona görə də həmin an Onu yaxalamaq üçün yol axtardılar, lakin xalqdan qorxdular.

Hər kəsin öz haqqı

(Mat. 22:15-22; Mark 12:13-17)

²⁰İsanı güdürdülər və yanına özlərini dürüst insan kimi göstərən bir neçə casus göndərdilər. Onu dediyi söz üstə tutub valinin hökm və səlahiyyətinə təslim etmək məqsədləri var idi. ²¹Onlar İsadən soruşdular: «Müəllim, biz bilirik ki, Sən düz danışırısan, təlim öyrədirsən və heç kimə tərəfkeşlik etmirsən, lakin Allahın yolunu həqiqətə görə öyrədirsən. ²²Bizim üçün qeysərə vergi verməyə icazə var ya yox?» ²³Amma İsa onların hiyləsini başa düşüb belə dedi:^d ²⁴«Mənə bir dinar göstərin. Onun üstündəki təsvir və yazı kimindir?» Onlar cavab verdilər: «Qeysərin». ²⁵İsa onlara dedi: «Onda qeysərin haqqını qeysərə, Allahın haqqını Allaha verin». ²⁶İsanı xalq qarşısında söz üstə tuta bilmədilər və Onun cavabına heyrət edib susdular.

Dirilmə haqqında sual

(Mat. 22:23-33; Mark 12:18-27)

^{27e}Dirilmənin olmadığını iddia edən sadukeylərdən bəzisi İsanın yanına gəlib soruşdu: ²⁸«Müəllim, Musa bizim üçün belə yazmışdı: “Əgər bir adamın evli qardaşı övladsız ölsə, o biri qardaş dul qalmış arvadı alıb ölən qardaşın nəslini davam etdirsin”. ²⁹Yeddi qardaş var idi. Birincisi bir arvad aldı və övladsız öldü. ³⁰İkincisi də,^f ³¹üçüncüsü də bu arvadla evləndi. Beləcə yeddisi də özündən sonra övlad qoymadan öldü. ³²Hamısından sonra bu qadın da öldü. ³³Ölülər diriləndə bu qadın onlardan hansının arvadı olacaq? Çünki yeddi qardaşın yeddisi də bu qadını almışdı».

³⁴İsa onlara belə cavab verdi: «Bu dövrün insanları evlənir və ərə gedir. ³⁵Amma gələcək dövrə yetişməyə və ölülər arasından dirilməyə layiq sayılanlarsa nə evlənəcək, nə də ərə gedəcək. ³⁶Artıq ölə də bilməzlər, çünki mələklərə bənzəyirlər və dirilmə övladları olduqlarına görə onlar Allahın övladlarıdır. ^{37g}Amma ölülərin dirildiyini Musa da kolla bağlı əhvalatda Rəbbi “İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahı” adlandıraraq göstərib.

^d 20:23 dedi – bəzi əlyazmalarda dedi: «Məni niyə sunağa çəkirsiniz? (Mat. 22:18; Mark 12:15). ^e 20:27-28 Qanun. 25:5; Həv. 23:8 ^f 20:30 İkincisi də – bəzi əlyazmalarda İkincisi də bu arvadı aldı, amma övladsız öldü. ^g 20:37 Çıx. 3:6

³⁸Allah ölümlərin deyil, dirilərin Allahıdır. Çünki Onun yanında hamı diridir».

³⁹İlahiyyətçilərdən bəzisi buna cavab olaraq dedi: «Müəllim, Sən nə gözəl dedin». ⁴⁰Daha İsadən bir şey soruşmağa cəsarət etmədilər.

Məsih kimin Oğludur?

(Mat. 22:41-46; Mark 12:35-37)

⁴¹Amma İsa onlara dedi: «Niyə Məsih Davudun Oğludur deyirlər?

⁴²⁻⁴³ ^hAxı Davud özü Zəbur kitabında

“Rəbb mənim Ağama dedi:

«Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kətil kimi salanadək Sağımda otur.»

deyib. ⁴⁴Deməli, Davud Ona “Ağa” deyə müraciət edir. O necə Davudun oğlu ola bilər?»

İsa ilahiyyətçiləri məzəmmət edir

(Mat. 23:5-7; Mark 12:38-40)

⁴⁵Bütün xalq bu sözləri dinləyəndə İsa Öz şagirdlərinə dedi:

⁴⁶«İlahiyyətçilərdən özünüzlə gözləyin. Onlar uzun paltarlarda gəzməyi xoşlayar, bazar meydanlarında salam almağı və sinaqoqlarda baş kürsüləri, ziyafətlərdə yuxarı başı tutmağı sevirlər. ⁴⁷Onlar dul qadınların evlərini yeyib-dağıdar və özlərini göstərmək üçün uzun-uzadı dua edirlər. Bu adamların cəzası daha ağır olacaq».

Dul qadının ianəsi

(Mark 12:41-44)

21 ¹İsa başını qaldıraraq baxdı və məbədin ianə qutusuna ianələri atan varlı adamları gördü. ²Bir kasıb dul qadını da gördü. O, ianə qutusuna iki leptonⁱ pul atdı. ³İsa dedi: «Sizə həqiqəti deyirəm: bu kasıb dul qadın hamıdan çox pul atdı. ⁴Çünki onların hamısı varlarının artıqlığından ianə^j verdilər, bu qadınsa kasıblığına baxmayaraq, dolanmaq üçün əlində nə varsa, hamısını verdi».

Axır zamanın əlamətləri

(Mat. 24:1-28; Mark 13:1-23)

⁵Bəzi adamlar məbədin gözəl daşlar və Allaha həsr olunmuş təqdimlərlə bəzəndiyini söyləyərkən İsa dedi: ⁶«Elə günlər gələcək ki, burada gördüyünüz şeylərin daşı daş üstündə qalmayacaq, hamısı yerlə-yeksan olacaq».

^h 20:42-43 Zəb. 110:1 ⁱ 21:2 Lepton – ən kiçik pul vahidi. ^j 21:4 İanə – bəzi əlyazmalarda *Allaha ianə*.

⁷Ondan soruşdular: «Müəllim, bəs bu dediklərin nə vaxt baş verəcək? Bunlar baş vermək üzrə olanda hansı əlamətlər olacaq?» ⁸İsa dedi: «Ehtiyatlı olun, aldanmayın! Çünki Mənim adıyla çox adam gəlib “mən Oyam” və “vaxt yaxınlaşır” deyəcək. Onların ardınca getməyin. ⁹Müharibələr və üsyanlar barədə eşidəndə təlaşa düşməyin. Çünki bunlar əvvəlcədən baş verməlidir, amma hər şeyin axırı tez gəlməyəcək».

¹⁰Sonra onlara belə dedi: «Millət millətə, padşahlıq padşahlığa qarşı çıxacaq. ¹¹Güclü zəlzələlər, yerbəyer aclıq və vəba, dəhşətli hadisələr və göydən böyük əlamətlər olacaq.

¹²^kAmma bütün bu hadisələrdən əvvəl Mənim adıma görə sizi yaxalayacaqlar, təqib edəcəklər, sinaqoqlara və zindanlara təslim edəcəklər, padşahların və valilərin qarşısına aparacaqlar. ¹³Bu işlər şəhadət etdiyiniz vaxt olacaq. ¹⁴^lBuna görə də ürəyinizdə qərara alın ki, özünüzi necə müdafiə edəcəyiniz barədə əvvəlcədən düşünməyəsiz. ¹⁵Çünki Mən sizə elə danışıq qabiliyyəti və hikmət verəcəyəm ki, sizə qarşı çıxanların heç biri nə ona etiraz edə biləcək, nə də ona qarşı dura biləcək. ¹⁶Hətta ata-analarınız, bacı-qardaşlarınız, qohumlarınız və dostlarınız sizi təslim edəcək və bəzinizi edam etdirəcək. ¹⁷Mənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək. ¹⁸Amma başınızdan bir tük belə, əskik olmayacaq. ¹⁹Dayanıb dözməklə canlarınızı qurtarın.

²⁰Qoşunların Yerusəlimi mühasirə etdiyini görəndə bilin ki, onun viranə qalacağı vaxt yaxınlaşmışdır. ²¹O zaman Yəhudeyada olanlar dağlara qaçsın, şəhərdə olanlar oradan çıxsın və ətrafda olanlar oraya girməsin. ²²^mÇünki bu günlər qisas günləridir ki, bütün yazılanlar yerinə yetsin. ²³Həmin günlər hamilələrin və körpə əmizdirənlərin vaxtına halına! Çünki yer üzünün başına böyük fəlakət gələcək və bu xalq qəzəbə uğrayacaq. ²⁴Onlar qılıncdan keçiriləcək və bütün millətlər arasına əsirliyə aparılacaq. Başqa millətlərin vaxtı tamam olanadək Yerusəlim başqa millətlərin ayağı altında tapdalanacaq.

Bəşər Oğlunun zühuru

(*Mat. 24:29-35; Mark 13:24-31*)

²⁵ⁿGünəşdə, ayda və ulduzlarda əlamətlər görünəcək. Yer üzündə dənizin və dalğaların gurultusundan millətlər çəsqinlik içində qalıb əzab çəkəcək. ²⁶İnsanlar qorxudan və dünya üzərinə gələn fəlakətləri gözləməkdən huşunu itirəcək, çünki səma cisimləri lərzəyə gələcək. ²⁷^oO zaman onlar Bəşər Oğlunun bulud içində qüdrət və böyük izzətlə gəldiyini görəcek. ²⁸Bu hadisələr yerinə yetməyə başladığında başınızı qaldırın və yuxarı baxın, çünki satınalınmanız yaxınlaşır».

^k 21:12-17 Mat. 10:17-22 ^l 21:14-15 Luka 12:11-12 ^m 21:22 Huşə 9:7

ⁿ 21:25 Yeş. 13:10; Yez. 32:7; Yoel 2:31; Vəhy 6:12-13 ^j 21:27 Dan. 7:13; Vəhy 1:7

²⁹İsa onlara bir məsəl də çəkdi: «Əncir ağacına və bütün ağaclara baxın: ³⁰onların yarpaqlandığını görəndə bilirsiniz ki, yay fəsli artıq yaxındır. ³¹Eləcə siz də bu şeylərin baş verdiyini görəndə bilin ki, Allahın Padşahlığı yaxınlaşıb. ³²Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəsil ömrünü sona çatdırmazdan əvvəl bütün bunlar baş verəcək. ³³Yer və göy keçib-gedəcək, amma Mənim sözlərim əsla keçib-getməyəcək.

³⁴Özünüzə fikir verin! Qoy ürəkləriniz eyş-işrət və sərxoşluqla, bu həyatın qayğıları ilə yüklənməsin. Qoy qiyamət günü^p bir tələ kimi üzərinizə qəflətən gəlməsin. ³⁵Çünki o gün yer üzündə yaşayanların hamısının üstünə gələcək. ³⁶Ona görə də baş verəcək bütün bu fəlakətlərdən qaçıb Bəşər Oğlunun önündə dura bilmək üçün hər an dua edərək ayıq olun».

³⁷^qİsa gündüzlər məbəddə təlim öyrədirdi, gecələri isə oradan çıxaraq Zeytun dağı adlanan dağda keçirirdi. ³⁸Səhər tezdən bütün xalq İsanı dinləmək üçün Onun yanına, məbədə gəlirdi.

İsanı öldürmək üçün sui-qəsd hazırlanır

(*Mat. 26:1-5; Mark 14:1-2; Yəh. 11:47-53*)

22 ¹Pasxa adlanan Mayasız Çörək bayramı yaxınlaşırdı. ²Başçı kahinlər və ilahiyyatçılar İsanı öldürmək üçün bir yol axtarırdılar, çünki xalqdan qorxurdular.

Yəhudanın xəyanəti

(*Mat. 26:14-16; Mark 14:10-11; Yəh. 13:18-30*)

³O zaman Şeytan On İki şagirddən biri olan İskaryot adlanan Yəhudanın ürəyinə girdi. ⁴O da gedib başçı kahinlər və məbəd mühafizəçilərinin başçıları ilə danışdı ki, İsanı necə onlara təslim etsin. ⁵Onlar sevindilər və ona pul verməyə razı oldular. ⁶Buna söz verən Yəhuda İsanı xalqdan gizlin onlara təslim etmək üçün fürsət axtarmağa başladı.

Axırıncı şam yeməyi

(*Mat. 26:17-30; Mark 14:12-26; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25*)

⁷Pasxa quzusunun qurban kəsilməli olduğu Mayasız Çörək bayramı günü gəldi. ⁸İsa Peter və Yəhyanı qabaqca göndərüb «gedin, Pasxa yeməyimiz üçün bizə hazırlıq görün» dedi. ⁹Onlarsa İsadan soruşdular: «Harada hazırlıq görməyimizi istəyirsən?» ¹⁰İsa onlara dedi: «Bax siz şəhərə girəndə qarşınıza səhənglə su daşıyan bir nəfər çıxacaq. Onun ardınca gedin və onun girəcəyi evə girin. ¹¹Oranın

^p 21:34 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün. ^q 21:37 Luka 19:47-48

^r 22:1 Çıx. 12:1-27

sahibinə deyir: “Müəllim sənə deyir: «Şagirdlərimlə birgə Pasxa yeməyini yeyəcəyim qonaq otağı haradadır?»” ¹² Ev sahibi sizə yuxarı mərtəbədə hər şeyi hazırlanmış böyük bir otaq göstərəcək. Orada hazırlıq işləri görün». ¹³ Onlar gedib hər şeyin Onun dediyi kimi olduğunu gördülər və Pasxa yeməyi üçün hazırlıq etdilər.

¹⁴ Yemək vaxtı çatanda İsa həvarilərlə süfrəyə oturdu. ¹⁵ İsa onlara dedi: «Mən əzab çəkməzdən əvvəl bu Pasxa yeməyini sizinlə birgə yeməyi çox arzulayırdım. ¹⁶ Sizə bunu deyirəm: Pasxa Allahın Padşahlığında yerinə yetənədək Mən bir daha onu yeməyəcəyəm».

¹⁷ Sonra İsa bir kasa götürüb şükür etdi və dedi: «Bunu götürün və aranızda bölüşdürün. ¹⁸ Mən sizə deyirəm: Allahın Padşahlığı gələndə üzüm ağacının məhsulundan əsla içməyəcəyəm».

¹⁹ Sonra İsa çörək götürdü, şükür edib onu böldü və şagirdlərə verərək dedi: «Bu Mənim sizin üçün verilən bədənəmdir. Bunu Məni xatırlamaq üçün edin». ²⁰ ^s Eləcə də axşam yeməyindən sonra kasanı götürüb dedi: «Sizin üçün axıdılan bu kasa Mənim qanımla bağladığım Yeni Əhddir. ²¹ ^t Amma budur, Mənə xəyanət edən Mənimlə birlikdə əlini bu süfrəyə uzadır. ²² Bəşər Oğlu təyin edilmiş yolla gedir. Amma vay o adamın halına ki, Ona xəyanət edir!» ²³ Şagirdlər öz aralarında bunu kimin edəcəyini araşdırmağa başladılar.

²⁴ ^u Aralarında onlardan kimin ən böyük sayılacağı barəsində bir mübahisə də oldu. ²⁵ ^v Amma İsa onlara dedi: «Millətlərin padşahları onların üzərində hökm edir və bu hakimiyyətdə olanlar himayədar adlanır. ²⁶ Amma siz belə olmayın. Aranızda ən böyük olan ən kiçik kimi olsun və rəhbərlik edən xidmətçi kimi olsun. ²⁷ ^w Axı kim daha böyükdür, süfrədə oturan, yoxsa xidmət edən? Süfrədə oturan deyilmi? Mənsə sizin aranızda xidmətçi kimiyəm.

²⁸ Keçirdiyim sınaqlarda Mənimlə qalanlar sizsiniz. ²⁹ Atam Mənə bir padşahlıq tapşıracağı kimi Mən də sizə bir padşahlıq tapşırıram; ³⁰ ^x belə ki Mənim Padşahlığımda süfrəmdə yeyib-içəsiniz və İsrailin on iki qəbiləsinə hökm etmək üçün taxtlarda oturasınız.

Peterin inkarı əvvəlcədən bildirilir

(Mat. 26:31-35; Mark 14:27-31; Yəh. 13:36-38)

³¹ Şimon, Şimon! Şeytan sizi buğda kimi xəlbirdən keçirməyə icazə istədi. ³² Amma Mən imanını itməsin deyə sənə üçün dua etdim. Sən də bir zaman geri dönüb öz qardaşlarını qüvvətləndir». ³³ O, İsayə cavab

^s 22:20 Yer. 31:31-34 ^t 22:21 Zəb. 41:9 ^u 22:24 Mat. 18:1; Mark 9:34; Luka 9:46

^v 22:25-26 Mat. 20:25-27; 23:11; Mark 9:35; 10:42-44 ^w 22:27 Yəh. 13:12-15

^x 22:30 Mat. 19:28

verdi: «Ya Rəbb, mən Səninlə zindana da, ölümə də getməyə hazırım».

³⁴ Amma İsa dedi: «Peter, sənə bunu deyirəm: bu gün xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni tanıdığını üç dəfə inkar edəcəksən».

³⁵ Sonra şagirdlərə dedi: «Mən sizi kisəsiz, torbasız və çarıqsız göndərəndə bir şeydə korluq çəkmisinizmi?» Onlar cavab verdilər: «Heç bir şeydə». ³⁶ Onda İsa onlara dedi: «İndi isə kisəsi və torbası olan bunları götürsün. Qılıncı olmayan da öz paltarını satıb qılınc alsın. ³⁷ Çünki sizə deyirəm: bu yazılmış olan
“Üsyankarlara tay tutuldu”

sözü Məndə tam yerinə yetməlidir. Çünki Mənim barəmdə yazılanlar tamam olur». ³⁸ Onlar dedilər: «Ya Rəbb, budur, burada iki qılınc var». O isə onlara dedi: «Bu kifayətdir».

İsa Zeytun dağında dua edir (*Mat. 26:36-46; Mark 14:32-42*)

³⁹ İsa çıxıb adətinə görə Zeytun dağına getdi. Şagirdlər də Onun ardınca getdi. ⁴⁰ Oraya çatanda İsa onlara dedi: «Dua edin ki, sınağa düşməyəsiz». ⁴¹ İsa Özü isə onlardan bir daş atımı qədər uzaqlaşdı və diz çöküb dua etdi. ⁴² O belə dedi: «Ey Ata, əgər Sənin iradənə məqbuldursa, bu kasanı^a Məndən uzaqlaşdır. Amma Mənim yox, Sənin iradənə olsun». ⁴³ Göydən bir mələk İsaya göründü və Onu qüvvətləndirdi. ⁴⁴ İsa dəhşətli iztirab içində daha səylə dua edirdi. Onun təri yerə düşən qan damllarına bənzəyirdi.^b ⁴⁵ İsa duadan qalxıb şagirdlərin yanına gəldi, onları kədərdən üzülmüş və yatmış tapdı. ⁴⁶ O, şagirdlərə dedi: «Nə üçün yatarsınız? Qalxın, dua edin ki, sınağa düşməyəsiz».

İsa həbs olunur (*Mat. 26:47-56; Mark 14:43-50; Yəh. 18:3-12*)

⁴⁷ İsa hələ danışarkən bir izdiham göründü. On iki şagirddən biri, Yəhuda adlı bir nəfər onlardan qabaqda gedirdi. O, İsanı öpmək üçün yaxınlaşdı. ⁴⁸ Amma İsa ona dedi: «Yəhuda, sən Bəşər Oğlunu bir öpüşləmi satırsan?» ⁴⁹ İsanın ətrafında olanlar nə baş verəcəyini görəndə Ona dedilər: «Ya Rəbb, bəlkə qılıncla vuraq?» ⁵⁰ Onlardan biri baş kahinin qulunu vurub sağ qulağını qopartdı. ⁵¹ Lakin İsa dedi: «Bəsdir, eləməyin». Sonra qulun qulağına toxunaraq onu sağaltdı.

⁵² İsa üstünə gələn başçı kahinlərə, məbəd mühafizəçilərinin başçılarına və ağsaqqallara dedi: «Nə üçün quldur üstünə gələn kimi qılınc və dəyənəklərlə gəlmisiniz? ⁵³ ^c Mən hər gün məbəddə sizinlə birlikdə olanda siz Mənə əl qaldırmadınız. Amma indi sizin vaxtınızdır, zülmət hökmranlığıdır».

y **22:35** Mat. 10:9-10; Mark 6:8-9; Luka 9:3; 10:4 z **22:37** Yeş. 53:12 a **22:42** Kasa – İsanın çarmıxdakı ölümünün rəmzi. b **22:43-44** Ən qədim yunan əlyazmalarında bu ayələr yoxdur. c **22:53** Luka 19:47-48; 21:37

Peter İsanı inkar edir

(Mat. 26:57-58,67-75; Mark 14:53-54,65-72; Yəh. 18:13-18,25-27)

⁵⁴İsanı tutub apardılar və baş kahinin evinə gətirdilər. Peter isə uzaqdan Onun ardınca gedirdi. ⁵⁵Həyətin ortasında tonqal qalanmışdı. Peter gəlib onun ətrafında oturanların arasında oturdu.

⁵⁶Qarabaşlardan biri tonqalın işığında oturan Peteri gördü. Ona diqqətlə baxıb dedi: «Bu adam da İsa ilə birlikdə idi». ⁵⁷Amma Peter «Ay arvad, mən Onu tanımıram!» deyərək Onu inkar etdi. ⁵⁸Bir az sonra başqa bir adam onu görüb dedi: «Sən də onlardansan». Amma Peter dedi: «Ay kişi, mən deyiləm!» ⁵⁹Bir saata yaxın vaxt keçdi və digər bir adam təkidlə dedi: «Doğrudan da, bu adam da Onunla birlikdə idi, çünki Qalileyalıdır». ⁶⁰Peter isə dedi: «Ay kişi, dediyini başa düşmürəm».

Elə o danışıdığı an xoruz banladı. ⁶¹Onda Rəbb dönüb Peterə baxdı. Peter Rəbbin «bu gün xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən» dediyi sözü yadına saldı. ⁶²Ona görə oradan çıxıb hönkür-hönkür ağladı.

⁶³İsanı tutub saxlayan adamlar Onu ələ sala-sala döyürdülər. ⁶⁴Gözlərini bağlayıb Ondan soruşurdular: «Peyğəmbərlik elə görək, Səni vuran kimdir?» ⁶⁵Ona başqa sözlər də deyib çoxlu böhtan atırdılar.

İsa Ali Şuranın önündə

(Mat. 26:57-66; Mark 14:53-64; Yəh. 18:19-24)

⁶⁶Səhər açıldıqda xalqın ağsaqqalları, başçı kahinlər və ilahiyyatçılar yığıldı və İsanı öz Ali Şuralarına gətirdilər. ⁶⁷Onlar dedilər: «Bizə de, Məsih Sənsənmi?» İsa onlara dedi: «Əgər sizə desəm, inanmazsınız. ⁶⁸Əgər sizdən soruşsam, Mənə cavab verməyəcəksiniz.^d ⁶⁹Bundan sonra isə Bəşər Oğlu qüdrətli Allahın sağında oturacaq». ⁷⁰Onların hamısı dedi: «Deməli, Sən Allahın Oğlusan?» İsa onlara cavab verdi: «Sizin dediyiniz kimi O Mənəm». ⁷¹Onda onlar dedilər: «Artıq şəhadətə nə ehtiyacımız var? Axı biz özümüz Onun ağzından eşitdik».

İsa Romalı vali Pilatın və Qalileya hökmdarı Hirodun önündə

(Mat. 27:1-2,11-26; Mark 15:1-15; Yəh. 18:28–19:16)

23 ¹Ali Şura üzvlərinin hamısı ayağa durub İsanı Pilatın yanına apardı. ²Onu ittiham etməyə başlayaraq dedilər: «Biz gördük ki, bu adam millətimizi yoldan çıxarır. Qeysərə vergi verməyə mane olur və Özünü Məsih, Padşah adlandırır». ³Pilat Ondan «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» deyərək soruşdu. İsa cavabında ona dedi: «Sənin dediyin kimidir». ⁴Pilat başçı kahinlərə və xalqa dedi: «Mən bu Adamda heç

^d 22:68 *Verməyəcəksiniz* – bəzi əlyazmalarda *verməyəcəksiniz* və *Məni buraxmayacaqsınız*.

bir təqsir görmürəm». ⁵ Amma onlar təkid edərək deyirdilər: «Bu Adam Qalileyadan tutmuş bu yerə qədər bütün Yəhudeyada təlim öyrədərək xalqı təşvişə salır».

⁶ Pilat Qalileya barədə eşidib soruşdu: «Məgər bu Adam Qalileyalıdır?» ⁷ İsanın Hirodun idarə etdiyi vilayətdən olduğunu bildikdə Onu Hirodun yanına göndərdi. Çünki o günlər Hirod da Yerusəlimdə idi.

⁸ Hirod İsanı gördükdə çox sevindi. Onun haqqında eşitdiyi şeylərə görə Onu çoxdan görmək istəyirdi. Ondan bir əlamət görməyi umurdu. ⁹ Hirod Ona çox suallar verdi, amma İsa ona heç bir cavab vermədi. ¹⁰ Başçı kahinlər və ilahiyyatçılar durub Onu şiddətlə ittiham edirdilər. ¹¹ Hirod öz əsgərləri ilə Onu təhqir edib ələ saldı. Onun əyninə bir gözəl paltar geyindirib Pilatın yanına qayıtdı. ¹² Əvvəllər düşmən olan Pilatla Hirod o gün bir-biri ilə dostlaşdı.

¹³ O zaman Pilat başçı kahinləri, rəhbərləri və xalqı toplayıb ¹⁴ onlara dedi: «Siz bu Adamı mənim yanıma buna görə gətirdiniz ki, O, xalqı yoldan çıxarır. Budur, mən sizin qarşınızda məsələni araşdırıb bu Adamı sizin irəli sürdüyünüz ittihamların heç birində təqsirkar görmədim. ¹⁵ Hirod da bir şey tapmadı. Çünki bu Adamı bizə geri göndərdi. ^e Budur, O, ölüm cəzasına layiq heç bir şey etməyib. ¹⁶ Buna görə də mən Onu cəzalandırıb azad edəcəyəm». ^{17f}

¹⁸ Amma bütün xalq birlikdə çıxırırdı: «Bu Adam öldürülsün! Bizə Barabbanı azad et!» ¹⁹ Barabba şəhərdə üsyan qaldırmaq və adam öldürmək üstündə zindana atılmışdı. ²⁰ Pilat İsanı azad etmək istəyərkən yenə də səsini ucaltdı. ²¹ Amma onlar «Onu çarmıxa çək, çarmıxa çək!» deyə bağırırdılar. ²² Pilat üçüncü dəfə onlara dedi: «Axı O nə pislik edib? Mən Onda ölüm cəzasına layiq heç bir təqsir görmədim. Buna görə də Onu cəzalandırıb azad edəcəyəm». ²³ Amma onlar təkid edərək uca səsle tələb edirdilər ki, O, çarmıxa çəkilsin. Onların^g səsi hamıdan bərk gəlirdi.

²⁴ Pilat onların tələbini yerinə yetirmək qərarına gəldi. ²⁵ Üsyan qaldırıb adam öldürdüyünə görə zindana atılmış adamı onların tələbinə görə azad etdi. İsanı isə onların ixtiyarına təslim etdi.

İsa çarmıxa çəkilir

(Mat. 27:32-44; Mark 15:21-32; Yəh. 19:17-25)

²⁶ Əsgərlər İsanı apararkən kənd yerindən gələn Şimon adlı Kirenalı bir nəfəri yaxaladılar. Çarmıxı onun boynuna yükləyib İsanın ardınca daşımağa məcbur etdilər.

^e **23:15** *Bu Adamı bizə geri göndərdi* – bəzi əlyazmalarda *sizi onun yanına göndərmişdim*, bəzilərinə isə *bu Adamı onun yanına göndərmişdim*. ^f **23:16-17** *Edəcəyəm* – bəzi əlyazmalarda *edəcəyəm*. ^g *Pilat bayrama görə bir əsiri azad etməli idi*. ^h **23:23** *Onların* – bəzi əlyazmalarda *Onların və başçı kahinlərin*.

27 İsanın ardınca böyük bir izdiham və Onun üçün ağlayıb nalə çəkən qadınlar gedirdi. 28 İsa onlara tərəf dönüb dedi: «Ey Yerusəlim qızları, Mənim üçün ağlamayın. Özünü və övladlarınız üçün ağlayın. 29 Çünki elə günlər gəlir ki “Nə bəxtiyardır sonsuz, doğmamış bətnlər və əmizdirməmiş döşləri olan qadınlar!” deyəcəklər. 30^h “O zaman dağlara «Üstümüzdə yıxılın!», təpələrə «Bizi örtün!» deməyə başlayacaqlar”. 31 Çünki yaşıl ağacın başına bunları gətirirlərsə, bəs qurumuş ağaca nə olacaq?»

32 İsa ilə birlikdə iki cinayətkar da edama aparılırdı. 33 Kəllə adlanan yerə gələndə orada Onu və cinayətkarları – birini sağında, birini də solunda çarmıxa çəkдилər. 34ⁱ Amma İsa deyirdi: «Ata! Onları bağışla, çünki nə etdiklərini bilmirlər». ^j Onlar püşk ataraq paltarlarını aralarında bölüşdürlər.

35 Camaat durub tamaşa edirdi. Onlarla birlikdə rəhbərlər də İsayə istehza edib deyirdilər: «Başqalarını xilas edirdi. Əgər O, Allahın seçdiyi Məsihdirsə, qoy Özünü də xilas etsin!» 36 Əsgərlər də yaxınlaşıb Onu ələ saldılar. Ona şərab sirkəsi təqdim edib 37 belə dedilər: «Əgər Sən Yəhudilərin Padşahısan, Özünü xilas et!» 38 Onun üzərində «Yəhudilərin Padşahı budur» yazısı yazılmışdı. ^k

39 Çarmıxa asılmış cinayətkarlardan biri Ona böhtan ataraq deyirdi: «Məgər Sən Məsih deyilsən? Özünü də, bizi də xilas et!» 40 O biri cinayətkarsa ona qadağan edərək deyirdi: «Sən heç Allahdan qorxmursan? Sən özün də eyni cəzaya məhkum olmusan! 41 Biz ədalətlə məhkum olunmuşuq, çünki əməllərimizə layiq olan əvəzi alırıq. Bu Adamsa heç bir haqsızlıq etməmişdi». 42 Sonra İsayə dedi: «Ey İsa, Öz Padşahlığına gələndə məni xatırla!» 43 İsa ona dedi: «Sənə doğrusunu deyirəm: bu gün sən Mənimlə birlikdə cənnətdə olacaqsan».

İsanın ölümü

(*Mat. 27:45-56; Mark 15:33-41; Yəh. 19:25-30*)

44^l Gündüz altıncı saat^m idi. Doqquzuncu saata qədərⁿ bütün yer üzünə qaranlıq çökdü, 45 günəş işığını saçmırdı. Məbədin pərdəsi ortadan parçalandı. 46^j İsa uca səslə nida edərək dedi: «Ey Ata! Ruhumu Sənin əlinə verirəm». İsa bunu deyib son nəfəsini verdi.

47 Bunları görənlər yüzbaşı «doğrudan da, bu Adam saleh idi» deyərək Allahı izzətləndirdi. 48 Bunlara tamaşa etmək üçün yığılan bütün camaat baş verən hadisəni gördükdə sinəsinə döyə-döyə geri döndü.

^h 23:30 Huşə 10:8; Vəhy 6:16 ⁱ 23:34 Zəb. 22:18 ^j 23:34 Amma İsa ... bilmirlər – bu sözlər ən qədim yunan əlyazmalarında yoxdur. ^k 23:38 Yazılmışdı – bəzi əlyazmalarda yunan, latın və ibrani hərfləri ilə yazılmışdı. ^l 23:44-45 Çıx. 26:31-33 ^m 23:44 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki. ⁿ 23:44 Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç. ^j 23:46 Zəb. 31:5

⁴⁹Pİsanı tanıyan adamların hamısı və Onun ardınca Qalileyadan gəlmiş qadınlar uzaqda durub olub-keçənlərə baxırdılar.

İsanın dəfni

(Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Yəh. 19:38-42)

⁵⁰Ali Şuranın üzvü olan Yusif adlı xeyirxah və saleh bir kişi var idi. ⁵¹O, Ali Şuranın qərarı və əməli ilə razı olmamışdı. Bu adam Yəhudeyanın Arimateya şəhərindən idi və o da Allahın Padşahlığını gözləyirdi. ⁵²O, Pilatın yanına gedib İsanın cəsədini istədi. ⁵³Cəsədi çarmıxdan endirib kəfənə bükdü və qayada qazılmış, hələ indiyədək heç kimin dəfn edilmədiyini bir qəbirə qoydu. ⁵⁴O gün Hazırlıq günü^q idi və Şənbə günü yaxınlaşırdı.

⁵⁵İsa ilə Qalileyadan gəlmiş qadınlar da Yusifin ardınca gedib qəbiri və Onun cəsədinin necə qoyulduğunu gördülər. ⁵⁶Onlar evlərinə qayıdıb ətirli maddələr və qiymətli yağlar hazırladılar. Şənbə günü Allahın əmri ilə istirahət etdilər.

İsanın dirilməsi

(Mat. 28:1-10; Mark 16:1-11; Yəh. 20:1-18)

24 ¹Həftənin ilk günü^s səhər çox erkən qadınlar hazırladıqları ətirli götürüb qəbirin yanına gəldilər.^t ²Qəbirin qapısındakı daşı yuvarlanmış gördülər. ³Amma içəri girib Rəbb İsanın cəsədini tapmadılar. ⁴Onlar bundan çəşqınlıq içində olarkən şimşək kimi parıldayan paltar geymiş iki kişi qəflətən onların qarşısında peyda oldu. ⁵Qadınlar təlaş içində üzüstə yerə sərildilər. Kişilər soruşdular: «Nə üçün siz Dirini ölümlər arasında axtarırsınız? ⁶O burada yoxdur, O dirilmişdir! Hələ Qalileyada olarkən Onun sizə dediklərini yadınıza salın. ⁷Demişdi ki, “Bəşər Oğlu günahkar insanlara təslim olmalı, çarmıxa çəkilməli və üçüncü gün dirilməlidir”». ⁸Qadınlar da İsanın sözlərini yada saldılar. ⁹Qəbirdən qayıdan qadınlar bütün bunları On Bir şagirdə və başqa adamların hamısına xəbər verdilər. ¹⁰Həvarilərə bu xəbəri çatdıranlar Məcdəlli Məryəm, Yoxanna, Yaqubun anası Məryəm və onlarla birgə olan digər qadınlar idi. ¹¹Amma bu sözlər həvarilərə mənasız göründü və qadınlara inanmadılar. ¹²Peter isə qalxıb qəbirə tərəf qaçdı. O əyilib yalnız kətan bezləri gördü və bu hadisəyə heyrət edərək öz evinə qayıtdı.

P 23:49 Luka 8:2-3 q 23:54 Hazırlıq günü – yəni Yəhudilərdə müqəddəs sayılan Şənbə günü üçün hazırlıq görülən cümə günü. r 23:56 Çıx. 20:10; Qanun. 5:14 s 24:1 Həftənin ilk günü – yəni bazar günü. t 24:1 Gəldilər – bəzi əlyazmalarda gəldilər. Bəzi başqa adamlar da onlarla birgə gəldilər. u 24:6-7 Mat. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mark 8:31; 9:31; 10:32-34; Luka 9:22; 18:31-33

İsa iki şagirdə görünür
(Mark 16:12-13)

¹³Elə o gün onlardan ikisi Yerusəlimdən altmış stadi^v uzaqlığında yerləşən Xamma adlı kəndə gedirdi. ¹⁴Onlar olub-keçən bütün bu hadisələr barədə öz aralarında söhbət edirdi. ¹⁵Onlar söhbət edərkən öz aralarında müzakirə edərkən İsa Özü yaxınlaşıb onlarla birlikdə yol getdi. ¹⁶Amma onların gözləri bağlanmışdı, buna görə də Onu tanımadılar.

¹⁷İsa onlardan soruşdu: «Siz yol gedə-gedə öz aranızda nə barədə danışırsınız?» Onlar qaşqabaqlı dayandılar. ¹⁸Onlardan Kleopa adlı bir nəfər İsaya cavab verdi: «Yerusəlimdə qalıb bu günlərdə orada baş vermiş hadisələrdən xəbəri olmayan birçə sənsənmi?» ¹⁹İsa onlara dedi: «Hansı hadisələrdən?» Onlar da Ona dedilər: «Nazaretlı İsa barəsindəki hadisələrdən. O, Allahın və bütün xalqın önündə əməldə və sözdə qüdrətli bir peyğəmbər idi. ²⁰Bizim başçı kahin və rəhbərlərimiz Onu ölümə məhkum etmək üçün təslim edib çarxıya çəkirdilər. ²¹Biz də ümid edirdik ki, bu, İsrailin gələcək Satınalanıdır. Bundan əlavə, bu hadisələr artıq üç gündür ki, baş verib. ²²Üstəlik bizim qadınlardan bəzisi də bizi mat qoydular: onlar səhər erkən qəbir üstünə gedib ²³Onun cəsədini orada tapa bilməyiblər və gəlib dedilər ki, görüntüdə Onun diri olduğunu bəyan edən mələkləri görüblər. ²⁴Bizimlə olan bəziləri qəbirə gedib oranın qadınlardan dediyi kimi olduğunu müəyyən etdilər, amma Onu görmədilər».

²⁵Onda İsa onlara dedi: «Ey ağılsızlar və peyğəmbərlərin xəbər verdiklərinə inanmaq üçün ürəyində ləngiyənlər! ²⁶Məsih bu əzabları çəkib Öz izzətinə qovuşmalı deyildimi?» ²⁷Sonra Musa ilə bütün Peyğəmbərlərdən başlayaraq Müqəddəs Yazıların hamısında Özü haqqında olanları onlara izah etdi.

²⁸Onlar getdikləri kəndə yaxınlaşdılar. İsa Özünü yoluna davam etmək istəyən kimi apardı. ²⁹Amma onlar İsadən təkidlə xahiş edib dedilər: «Bizimlə qal, çünki axşam düşür və gün batmaq üzrədir». O da onlarla qalmaq üçün içəri girdi.

³⁰İsa onlarla süfrəyə oturanda çörək götürüb şükür duası etdi, böldü və onlara verdi. ³¹Bu anda onların gözləri açıldı və onlar İsanı tanıdılar. Amma İsa onlar üçün görünməz oldu. ³²Onlar bir-birlərinə dedilər: «O, yolda bizimlə danışib və Müqəddəs Yazıları bizə izah edəndə bizim ürəklərimiz alışıb-yanmırdımı?»

³³Onlar elə o saat qalxıb Yerusəlimə qayıtdılar, On Bir şagirdi və onlarla birlikdə olanları bir yerdə toplaşmış gördülər. ³⁴Bunlar deyirdi: «Rəbb,

^v 24:13 *Altmış stadi* – təqribən 11 kilometr.

doğrudan da, dirilmiş və Şimona görünmüşdür». ³⁵ Onlar da yolda baş verənləri və çöreyi böldüyü zaman Onu necə tanıdıqlarını nəql etdilər.

İsa On Bir şagirdə görünür

(*Mat. 28:16-20; Mark 16:14-18; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8*)

³⁶ Onlar bu barədə danışıarkən İsa Özü aralarında durub onlara «Sizə salam olsun!» dedi. ³⁷ Onlarsa çaşıb dəhşətə gələrək bir ruh gördüklərini zənn etdilər. ³⁸ Amma İsa onlara dedi: «Nə üçün təlaşa düşürsünüz? Nəyə görə ürəklərinizə belə fikirlər gəlir? ³⁹ Əllərimə və ayaqlarıma baxın. Bu – Mən Özüməm! Mənə toxunun və baxın, çünki Məndə olduğumu gördüyünüz kimi ruhun əti və sümüyü olmur». ⁴⁰ İsa bunu deyib onlara əllərini və ayaqlarını göstərdi. ⁴¹ Onlar hələ sevincdən inanmayıb heyrətlənərkən İsa onlara dedi: «Burada yeməyə bir şey varmı?» ⁴² Ona bir tikə bişmiş balıq^w verdilər. ⁴³ İsa da yeməyi götürüb onların qabağında yedi.

⁴⁴ Sonra İsa onlara dedi: «Sizinlə birgə olarkən söylədiyim sözlər bunlardır: Musanın Qanununda,^x Peyğəmbərlərin kitablarında və Zəburda Mənim haqqımda yazılanların yerinə yetirilməsi lazımdır». ⁴⁵ Bundan sonra Müqəddəs Yazıları anlamaq üçün onların zəhnini açdı. ⁴⁶ İsa onlara dedi: «Belə yazılıb: Məsih əzab çəkib üçüncü gün ölümlər arasından dirilməlidir. ⁴⁷ Yerusəlimdən başlayaraq bütün millətlərə günahların bağışlanması üçün tövbə Onun adı ilə vəz edilməlidir. ⁴⁸ Siz bu hadisələrin şahidisiniz. ⁴⁹ Budur, Mən Öz Atamın vəd etdiyini sizə göndərəcəyəm. Sizsə ucalardan gələn qüdrətə bürünənədek bu şəhərdə qalın».

İsanın göyə qaldırılması

(*Mark 16:19-20; Həv. 1:9-11*)

⁵⁰ İsa onları şəhərdən kənara çıxarıb Bet-Anyayadək gətirdi və əllərini qaldıraraq onlara xeyir-dua verdi; ⁵¹ xeyir-dua verərkən onlardan uzaqlaşdı və göyə aparıldı. ⁵² Şagirdləri də İsayə səcdə etdilər və böyük sevinclə Yerusəlimə qayıtdılar. ⁵³ Onlar daim Allaha alqış edərək məbəddə olurdular.

^w 24:42 *Balıq* – bəzi əlyazmalarda *balıq və bir parça bal pətəyi*. ^x 24:44 *Musanın Qanunu* – yəni Tövrat. ^y 24:49 Həv. 1:4